

MAGYAR POSTA

MEGJELENIK ÉVENKINT TIZSZER SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ I. KER., KRISZTINA-KÖRUT 12. SZÁM
 MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ BUDAI POSTAPALOTA IV. EM. 424.

TELEFON: AUT. 505—97. — MŰSZAKI ÜGYEKBEN AUT. 454—48.

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRICAZGATÓSÁG MEGBIZÁSÁBÓL
 A M. KIR. POSTA JOGASZ- ÉS MÉRNÖK TISZTVISELŐI ORSZAGOS EGYESULETENEK
 SZERKESZTŐ-BIZOTTSAGA.

FŐSZERKESZTŐ: **Dr. ALKÉR SÁNDOR** M. KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

TÁRSSZERKESZTŐ:

Dr. NAGY SÁNDOR
 M. KIR. POSTATANÁCSOS.

PETAINEK JÓZSEF
 M. KIR. POSTAFŐMÉRNÖK.

Postai szakoktatás az osztrák postán.

Irta: **Dr. KOVÁCS JÓZSEF**, m. kir. postatanácsos.

Az osztrák posta a személyzet szakoktatására vonatkozó és különböző időpontban, szanaszét megjelent rendelkezéseit egységesen átdolgozva, vizsgarenddel kiegészítve, a Post und Telegraphen Verordnungsblatt (az osztrák P. R. T.) folyó évi 38-ik számában közzétette. Ez alkalomból, úgy vélem nem lesz érdektelen olvasóink előtt, ha foglalkozom annak a postaintézetnek *személyzeti berendezkedésével*, amely postaintézet földrajzi helyzeténél és a közöttünk évszázadokon keresztül fennállott államjogi kapcsolatoknál fogva is a legnagyobb befolyást gyakorolta a magyar posta fejlődésére.

Az osztrák posta szervezete még mindig nagy hasonlóságot mutat a magyar posta jelenlegi szervezetéhez is. Legfőbb szerve a postavezérigazgatóság, mely az osztrák kereskedelemügyi minisztérium egyik szakosztályaként működik. Az osztrák vezérigazgatóságnál ezidőszerint 70 főiskolai végzettségű tisztviselő látja el az ú. n. magasabb és 52 középiskolai végzettséggel rendelkező tisztviselő az ú. n. egyszerűbb közigazgatási szolgálatot. Rajtuk kívül irodai segédszolgálatra be van osztva 72 kisebb tisztviselő és 41 altiszt. A vezérigazgatóság mellé rendelt központi számvevőség létszáma 47 tisztviselő. A vezérigazgatóság főiskolát végzett vezető tisztviselői között 4 osztályvezető, 31 miniszteri tanácsos, 17 osztálytanácsos és 7 miniszteri titkár és 11 kisebbrangú tisztviselő, akik az állami tisztviselők részére megállapított VII—I. fizetési osztályokba vannak sorozva. (A 4 Sektionschef az I-be és a 11 Ministerialkommissär a VII. fizetési osztályba tartozik.)

A mai Ausztria területe postai szempontból 6 igazgatóságra van felosztva. Ezek közül kettő Bécsben székel (1 posta- és 1 táviró-igazgatóság) és 1—1 kerületi posta-táviró-igazgatóság pedig Linz, Graz,

Klagenfurt és Innsbruck városában nyert elhelyezést. E hat igazgatóság alá 2740 postahivatal és 19 önálló távbeszélőközpont tartozik. A postaintézet felosztása tehát általában megegyezik a magyar posta szervezetével.

Az elmúlt évben az osztrák postánál összesen 653 fővel szaporították a személyzeti létszámot. Ebből 10 főnyi szaporítás a főiskolai végzettségű magasabb közigazgatási karra jutott (8-ik alkalmazási csoport). E szaporítás következtében 262 szerződéses órabéresnek sikerült az elmúlt év folyamán újonnan rendszeresített állást nyernie a postán.

Az osztrák posta személyzete, — ezidőszerint kereken 26.160 fő — az állami alkalmazottakra megállapított 8 alkalmazási csoportra tagozódik. E csoportok közül csupán a két legfelső, a 7-ik és 8-ik alkalmazási csoportba tartozó tisztviselőknél van egy bizonyos, — a 7-iknél középiskolai, a 8-iknél főiskolai — előképzettség rendeletileg előírva. Az állami alkalmazottak alsóbb hat csoportjánál az alkalmazás feltételei között a német írni és olvasni tudáson kívül meghatározott számú iskola elvégzése kikötve nincs.

Az osztrák posta személyzetének kiegészítési rendje ezidőszerint egészen sajátos keretek között mozog. Gyakornokok (Beamtenanwärter) felvétele elméletileg a személyzet 6. és 7. csoportjának (forgalmi tisztviselők) utánpótlásánál meg van ugyan engedve, de a valószínűségben e csoportoknál éppen úgy, mint az alsóbb csoportokban jelentkező hiányok pótlása ezidőszerint, mondhatni kizárólag napidíjas, avagy napibéres, még helyesebben egyszerűen órabéres személyzetnek (Vertragsangestellte) a szükséghez mért felvételével történik. A napidíjasokkal és napibéresekkel, akiket az osztrák posta vagy csak egy bizonyos előre meghatározott időre, avagy határozatlan időre vesz fel, egyenként formai szerződést köt, amely szerződés a felvett időleges alkalmazott jogait és kötelességeit szigorúan körülírja. Ezek a szerződéses órabéres alkalmazottak nyugdíjjogosultságot nem, csak bizonyos, — 1—6 havi óradíjnak megfelelő — végkielégítésre szereznek jogot idővel. Napidíjasnak vagy napibéresnek, iskolai előképzettségre való tekintet nélkül felvesz az osztrák posta minden 18—40 éves korhatár között élő, egészséges, írni, olvasni tudó, büntetlen előéletű osztrák állampolgárt (nyugdíjast is). A napidíjasok és napibéresek órabér-díjazása aszerint változik, hogy a szerződéses alkalmazott hány munkaórát van a szolgálatban foglalkoztatva — és hány év óta van a posta szerződéses alkalmazottjai között. Ilyen órabéres alkalmazottakat tehát nemcsak az altiszti munkaerők pótlására, hanem a tisztviselői létszámban jelentkező hiányok pótlására, a kezelési és közigazgatási szolgálatban egyaránt alkalmaznak. E szerződéses órabéresek között tehát vannak főiskolai és középiskolai végzettségű egyének is, akik a szükséghez mérten, sokszor hosszú éveken át látják el szerződéses alkalmazotti minőségben a valamely okból kivált tisztviselők elárvult munkakörét, míg végül, az előírt szakvizsgák megszerzése után valamely rendszeresített állásra kinevezik őket. Erősen emlékeztet a személyzet utánpótlásának az osztrák postánál bevezetett eme rendszere a magyar posta műszaki hivatalainál, — különösen a háború óta bevezetett, úgynevezett órabéres betanított munkások al-

kalmazásának rendjéhez, kik között — jobb alkalmazás hiányában — tudvalevően igen sok technikai főiskolát végzett órabéres is tesz szolgálatot, mint rajzoló, avagy munkás.

Az osztrák postánál minden rendszeresített állásra szóló új kinevezés, a már rendszeresített állásokat betöltő alkalmazottaknak magasabb állásra való kinevezése, bizonyos vezetői állásoknak elnyerése, sőt az alkalmazottak időszaki előléptetése is, — a postánál eltöltött bizonyos számú jó szolgálati éveken kívül — elsősorban az előírt szakvizsgák megszerzéséhez van kötve. Hivatalvezetői állást, magasabb fizetési osztályba való kinevezést az osztrák postánál senki nem kaphat az előírt szakvizsga eredményes letétele előtt, bármily hosszú és eredményes szolgálati évekre és akármily magas iskolai előképzettségre hivatkozik valaki. Viszont az előírt szakvizsga megszerzése egyedül, a rátermettség, az egyéni képesség hiányában, továbbá bizonyos szolgálati évek betöltése előtt s főleg a felsőbbség bizalma nélkül, senkit sem képesít, bizonyos bizalmi állások betöltésére és nem jelent a felsőbbség által is feltétlenül elismerésre váró igényt a magasabb állásokra való kinevezésnél sem. Az előírt szakvizsgák megszerzése és egyébként is kitűnő gyakorlati szolgálat esetén az osztrák postánál, előzetes iskolai végzettség nélkül eljuthat valaki a tisztviselők részére rendszeresített 6. alkalmazási (forgalmi) csoport legmagasabb (IV-ik) fizetési osztályába, pld. miniszteri irodaigazgató; sőt, amennyiben a középiskola 8. osztálybizonyítványát (érettségi nélkül) vagy az ezt helyettesítő és bármely középiskolában megszerzhető helyettesítő (Intelligentsprüfung) vizsgát is leteszi, még a forgalmi tisztviselők 7. alkalmazási csoportjába is bekerülhet és mint ilyen, a III. fizetési osztályba sorozott hivatali igazgatói állást is megszerzheti, — csak tegye le sorjában az előírt szakvizsgákat.

Az osztrák posta személyzetének szakképzettségét biztosítandó, a szakoktatásról szóló rendelet a szakvizsgák háromféle csoportját rendszeresíti: a) az általános szakvizsgákat, melyeket minden postai alkalmazottnak meg kell szereznie, ha rendszeresített állásra való kinevezésre számít; b) a magasabb szakvizsgákat, amelyek főleg bizalmi állások betöltésére képesítenek és végül c) a különleges szakvizsgákat, melyeket egyes különleges szolgálati ág (gépkocsi, írógépkézeltetés stb.) ellátóitól kívánnak meg.

A posta kezelési személyzet részére a következő általános szakvizsgák rendszeresítetttek:

1. Hivataloknál forgalmi és raktárszolgálatot ellátó *altiszti* személyzet 1—4 alkalmazási csoportba tartozó tagjai részére az alsófokú kezelési és forgalmi vizsgát.

2. A vonalfelügyelők részére az alsófokú vonalépítési és fenntartási vizsgát.

3. Az alsófokú tisztviselők részére, kik főleg felvételi szolgálatot látnak el (az 5. alkalmazási csoport tagjai, nálunk üzemi tisztviselők) a középfokú kezelési és forgalmi vizsgát.

4. Vonalmesterek részére a középfokú vonalépítési és fenntartási vizsgát.

5. A csőpostánál, villamosberendezéseknél, garázsoknál és gépházaknál alkalmazott tanult mesteremberek részére (akik a 6. alkal-

mazási csoportba is bejuthatnak, tehát tisztviselői minősültséget szerezhhetnek) a megfelelő csoportban —, villamos-, garázs- vagy gépházi vezetői vizsgákat.

6. A forgalmi és irodai, nemkülönben számvevőségi és közigazgatási szolgálatot ellátó középiskolai és főiskolai végzettséggel az intézethez jött alkalmazottak (7. és 8. alkalmazási csoport tagjai) részére a felsőbbfokú kezelési és forgalmi vizsgát; s végül

7. a műszaki szolgálat vezetését és ellenőrzését teljesítő közép- és főiskolai képzettségű alkalmazottak részére az építésvezetői és vonalfenntartási vizsgákat.

A különféle bizalmi állások elnyerésére pályázó postaalkalmazottnak még a megfelelő külön szakvizsgákat is meg kell szerezni. Nevezetesen:

A forgalmi szaknál (7. alkalmazási csoport) az V. s ennél magasabb fizetési fokozatba osztott állásokba csak azok nevezhetők ki, akik a hivatalvezetői vizsgát sikerrel letették.

A számvevőségi és a közigazgatási szolgálatot teljesítő tisztviselők az V., a magasabb közigazgatási szolgálatot teljesítő (főiskolai végzettségű, 8. alkalmazásbeli, vezérigazgatóságához beosztott) tisztviselőknél azonban már a VI. fizetési osztályba leendő kinevezésük előtt kötelesek a megfelelő számvevőségvezetői, illetőleg a közigazgatási, esetleg magasabb közigazgatási, illetve magasabb műszaki külön szakvizsgát is megszerezni.

A különleges szakvizsgák közé tartoznak a gépkocsi vezetői, gépírókezelői, számviteli stb. szakvizsgák, melyeket e szolgálati ágak beosztottjai a többi, az alkalmazási csoportjukra előírt és kötelező általános szakvizsgáktól függetlenül külön, még megszerezni tartoznak.

E vizsgákra való előkészülés megkönnyítésére az osztrák posta hivatalos segédkönyveket ad ki és tanfolyamokat rendez be. Ilyen tanfolyamokat azonban csak a közép- és felsőfokú kezelési és forgalmi vizsga, illetve a vonalmesteri és gépkezelői vizsgák előtt tartanak és pedig a középfokú forgalmi tanfolyamot az igazgatóság által kijelölt valamely kincstári hivatalnál, a felsőbbfokú forgalmi és egyéb tanfolyamot, különösen pedig az idegen nyelvtanfolyamokat a szükséghez mérten, az igazgatóságok székhelyén tartják.

A többi vizsgákra a jelölteknek maguknak kell elkészülniök. Amennyiben azonban valamely tanfolyamot berendeznek, azok látogatása a vizsgára kötelezett és tanfolyamhallgatásra berendeltre nézve kötelező előfeltétele a vizsgárabocsátásnak.

E tanfolyamok mindegyike évenként október hóban kezdődik és a felsőbb forgalmi és kezelési tanfolyam 5, a távirdaépítési és vonalfenntartási, valamint a francia nyelvtanfolyam 6 hónapig, minden más tanfolyam 4 hétig tart. E tanfolyamok vezetőjét és rendszerint 3 előadóját az igazgatóság bízta meg. Ha egy tanfolyamon 60-nál több hallgató jelentkezik, akkor a tanfolyamot meg kell osztani és esetleg, ha ez el nem kerülhető, a párhuzamos osztályok oktatására segédelőadókat lehet kirendelni. Az oktatás az e célra kiadott segédkönyvek alapján, délelőtt és a délutáni órákban, tehát egész nap folyik.

A vizsgára (tanfolyamra) berendelést — a tisztviselőknak szolgálati úton előterjesztett bélyegköteles kérvényben kell kérniök, leg-

alább négy héttel a vizsga kitűzött határnapja előtt. Altisztjelöltek -- kérvény beadása nélkül -- hivatali főnökségüknél jelentkeznek a vizsgára.

A postánál már alkalmazásban álló órabéresek, esetleg gyakoronokok a kinevezéshez szükséges szakvizsgára, esetleg tanfolyamra csak az esetben kérhetik berendelésüket, ha legalább hat hónap óta feletteseik megelégedésére látják el azt a szolgálatot, amely szolgálati ágban kinevezésüket óhajtják. Az alsófokú forgalmi és kezelési (altishti) vizsgára már három havi jó szolgálat után is lehet jelentkezni. Az egyes jelöltek csak arra a szakvizsgára kérhetik berendelésüket, amelynek megfelelő szolgálati ágban tényleg foglalkoztatva voltak és az elméletiekhez szükséges gyakorlati ismereteket megszerzték. Ez azt jelenti, hogy egy a 3. alkalmazási csoportba tartozó (altishti) munkahelyen alkalmazott szerződéses órabéres, még az előírt középiskolai és főiskolai képzettség esetén sem jelentkezhetik mindjárt pld. a magasabb forgalmi és kezelési szakvizsga letételére, avagy az azt megelőző tanfolyamra sem, mert a berendeléshez szükséges gyakorlati munkakörben még nem volt alkalmazva.

Hivatalvezetői, számvevőségvezetői, avagy a közigazgatási vizsgára csak a felsőbbfokú forgalmi és kezelési vizsgát legalább öt évvel előbb eredménnyel letett olyan alkalmazott jelentkezhet, aki legalább már két éve hasonló munkakörben van alkalmazásban. Azok a tisztviselők, akik a hivatalvezető, illetve számvevőségvezetői vizsgát jó eredménnyel letették, ha ebben a minőségükben már legalább egy évig közigazgatási szolgálatot teljesítettek, az igazgatósági, sőt vezérigazgatósági munkahelyeket jelentő állásra képesítő közigazgatási vizsgákra is jelentkezhetnek s e vizsgák sikeres letétele esetén jogot nyernek magasabb közigazgatási állásokra való kinevezésre is.

A magasabbfokú közigazgatási vizsgára (vezérigazgatósági szolgálat) csak azok a főiskolai végzettségű tisztviselők jelentkezhetnek, akik legalább öt év óta vannak a postaintézet szolgálatában s ebből legalább két évet a vezérigazgatóságnál töltöttek akár fogalmazási, akár pedig műszaki beosztásban.

Minden szakvizsga két részből: írásbeli és szóbeli részből áll. Ezenkívül a közép- és felsőbbfokú forgalmi és kezelési vizsgáknál a posta, táviró, illetve a távbeszélő kezelési ismeretekből gyakorlati vizsgát is kell a jelöltnek tenni. Ez a gyakorlati vizsga díjazási példák megoldásából, hivatali számadások összeállításából, morse adás-vételből, a távirónál és távbeszélőnél hibák megállapításából és elhárításából áll.

Az alsó- és középfokú kezelési és forgalmi vizsgát az igazgatóság által kijelölt postahivatalnál, a felsőbbfokú forgalmi és kezelési, valamint a hivatalvezetői vizsgát valamelyik igazgatóságnál, a számvevőségvezetői, a közigazgatási és a magasabb közigazgatási vizsgát a vezérigazgatóság vizsgáztató bizottsága előtt kell letenni.

Az alsó- és középfokú forgalmi és kezelési vizsgák határnapjait a szükséghez mérten az egyes igazgatóságok évenként kétszer tűzik ki. A hivatalvezetői, számvevőségvezetői, a közigazgatási és a magasabb közigazgatási vizsgákat évenként kétszer: tavasszal és ősszel tartják s ezek határnapját a vezérigazgatóság állapítja meg. A jelentkezők

bélyeges kérvényeit legkésőbb minden év február és október 15-ig kötelesek előljáró főnökségük útján előterjeszteni.

A vizsgák zárt egészek s ezért — a közép- és felsőbbfokú forgalmi és kezelési vizsgák kivételével — azokat egyszerre kell letenni. A közép- és felsőbbfokú forgalmi és kezelési vizsgákat azonban külön engedéllyel, kéthónapi megszakítással, két részletben is le lehet tenni. A vizsgák díjmentesek. Az igazgatóságoknál és a vezérigazgatóságnál megtartott vizsgák jelöltjei részére az útiköltséget és az állomáshelytől indokoltan távoltöltött napokra járó napidíjat utólag megtérítik. Pótvizsgákra a jelöltek saját költségen kötelesek megjelenni.

A vizsgabizottság 3—4 tagból és az elnökből áll; az altisztjelöltek részére rendszeresített alsófokú forgalmi vizsgát azonban e bizottság egyetlen tagja tartja; csupán sikertelenség esetén utasítja a jelöltet a háromtagú bizottság elé, a vizsga megismétlésére.

A vizsga eredményét a vizsgajegyzőkönyvben *kitűnő (1), jeles (2), jó (3) és elégtelen (4)* érdemjegyekkel tartják nyilván. Ha a jelölt írásbeli feladatát a bíráló nem fogadná el, azt a bizottság előtt fel kell olvasni. El nem fogadás esetén a jelöltet nem lehet szóbeli vizsgára bocsátani. A jelöltnek jogában áll a szóbeli vizsga megkezdéséig a vizsga bármelyik szakában visszalépni. Ha azonban csak a szóbeli vizsga alatt jelentené be visszalépési szándékát, a bizottság dönt, vajjon a visszalépést megengedi-e, avagy a vizsgát eredménytelennek jelentik ki. Kétszeri visszalépés, avagy sikertelen javítóvizsga esetén kivételes engedélyt a vezérigazgatóság adhat a vizsga újabb ismétlésére. Ismételni csak az egész vizsgát lehet. A felsőbbfokú forgalmi és kezelési vizsgából azonban kivételesen, de ekkor is csak a francia nyelvből vagy a gyakorlati részből lehet három hónap múlva külön pótvizsgát is tenni.

A tanfolyamhallgatóknak megengedik, hogy a tanfolyam alatt a szolgálat által igénybe nem vett idejükben az egyes nekik ismeretlen szolgálati ágakban magukat más és más hivatalnál gyakorolhassák. Ezenkívül a tanfolyam befejezése után még egyhavi gyakorlatra osztatnak be a tanfolyamhallgatók e célra kijelölt hivatalokhoz.

Az írásbeli vizsgánál 2, de legfeljebb 3 tételt kap a jelölt, melyek közül az első esetben az egyiket, a másik esetben legalább két tételt meg kell oldani a kiszabott időn belül. Az írásbeli tételek kidolgozására az egyes vizsgáknál megfelelő idő, pld. az alsófokú forgalmi és kezelési vizsgánál 1 óra, a felsőfokúnál 3, a hivatalvezetői vizsgánál 4, a magasabb közigazgatási vizsgánál 8 óra áll a jelölt rendelkezésére. A szóbeli vizsgáknál a jelöltek minden tárgyból legalább 3, de legfeljebb 6 kérdést kaphatnak. Az elnöknek jogában áll minden tárgyból egy kérdést önállóan feltenni, sőt közbeeső kérdéseket is tehet fel. A szóbeli vizsgák nyilvánosak s azon a postaintézet bármely tagja részt vehet.

A vizsga eredményét a bizottság elnöke nyomban s minden egyes jelöltnél külön-külön kihirdeti. A vizsgabizonyítványban azt a körülményt, hogy az eredmény egyhangúlag, avagy szótöbbséggel állapított-e meg, fel kell tüntetni.

Az egyes vizsgák anyagát gondos feldolgozásban hozza a rendelet, külön az írásbeli és külön a szóbeli részt. Pld. a főiskolai végzett-

ségű tisztviselők részére előírt magasabb közigazgatási vizsga írásbeli részénél a kártérítési, avagy fegyelmi ügy részletes ismertetésén kívül valamely postai vagy műszaki berendezkedés, avagy a szabályzat rendelkezésének egyik vagy másik csoportját kell magasabb szempontból magyarázni, méltatni, bírálni és azok javítására, változtatására javaslatot kidolgozni. Ugyanitt a szóbeli vizsgatárgyak között szerepelnek: a posta közigazgatás; a posta közgazdasági jelentősége és jogállása; a postaintézet szervezete; személyzeti ügyek; irat- és iroda-kezelés; alapvető kezelési kérdések; nemzetközi egyezmények; szerződések; a közönség jogállása; a végrehajtott szolgálat s annak legmagasabb ellenőrzése; a szállítósolgálat és a vasút; pénztári és számvéviségi szolgálat; közgazdaságtan; táviró- és távbeszélőkezelés és a végrehajtott szolgálat ellenőrzése.

A vizsgát tett jelöltek az üresedés arányában tarthatnak számot a rendszeresített állásokra való kinevezésre. A magasabb álláshoz való újabb vizsgára csak akkor jelentkezhet valamely már kinevezett postaalkalmazott, ha új beosztásában az újabb vizsgához megkívánt gyakorlati szolgálat ideje lejárt.

A pozsonyi Kamara és a magyarországi posták a 17-ik század végéig.)*

Irta: Dr. MONUS FERENC, m. kir. postatitkár.

Habsburgi I. Ferdinánd uralkodását megelőző években a magyar királyi (állami) jövedelmek központi kezelése a tárnokmesterre (kincstartóra) volt bízva. Ő volt a középkori Magyarország egyik pénzügyi főtisztviselője, aki későbbben, a különböző címeken befolyó, különböző nemű kincstári jövedelmeket a dolog természeténél fogva már nem kezelhette s így szükségszerűen feje lett annak a királyi központi hatóságnak, amely hatóság nevét a régi iratok magyar kamarának (camera Hungarica) nevezik.

A magyar királyi kamarát I. Ferdinánd teremtette meg s annak székhelyéül előbb Budát, majd Budának a török kézre jutása után Pozsony városát jelölte meg. A kamara, bárha önálló magyar hatóság volt (elnöke egy-egy magyar világi vagy egyházi főúr), elejétől kezdve bizonyos függő viszonyban volt a bécsi legfőbb udvari kamarával.

I. Ferdinánd király pénzügyi politikája elvileg összpontosító volt, ebből folyólag a magyarországi kincstári jövedelmeknek a magyar királyi kamarához (mint központi szervhez) kellett volna befolyjni, de a bécsi udvar utasítására számos magyarországi közjövedelem mégis a bécsi udvari kamarához folyt be. Sőt bizonyos várható közjövedelemeket évekkel előre lekötöttek s ez ellen a magyar rendek részéről

*) *Forrásművek:* Dr. Hencz Lajos: A posta, táviró és telefon története. Budapest, 1922.; Acsády: Magyarország pénzügyei I. Ferdinánd alatt. Budapest, 1888.; Acsády: A pozsonyi és szepesi kamarák. Budapest, 1894.

nem volt apelláta. A magyar állami jövedelmekből fizették a magyar állami intézmények kiadásait — papíron, mert igen gyakori eset volt, hogy a befolyó jövedelmeket a bécsi legfőbb udvari kamara meghagyása folytán idegen célokra fordították.

Zűrzavaros képe volt ez időben a magyar pénzügyi életnek. A mohácsi vész után, a tönkrenyomorított föld népe volt az adózó alany, így érthető, hogy az adók, szolgáltatások, vámok lassan és nehezen folytak be a királyi kamarához. Üres volt a királyi kincstár, ami kevés összeg mégis befolyt, felemésztette azt a hadügyi kiadások sokfélesége. Az államháztartás előirányzatát minden esztendőben elkészítették ugyan, de ez hiábavaló volt, mert a várható országos adók és szolgáltatások csak előirányzatnak maradtak. És I. Ferdinándnak szívós kitartással mégis sikerült az országot pénzügyileg talpraállítani.

A pozsonyi kamarának a Habsburg postákkal való viszonyát a következők világítják meg:

Magyarországon az első szervezett Taxis posták inkább hadi jellegűek voltak s alig-alig volt állandó szervezetük, különösen eleinte, amikor a folytonos belháborúk, majd az örökös területváltozások miatt azokat megszilárdítani alig lehetett. A Taxisok magyarországi postamesterei idegenből kerültek ide, nem magyarok voltak, így a postamestereket a rendek nem ismervén el magyar köztisztviselőknél — fizetésüket sem Magyarországtól, hanem a király egyenes utasítására a bécsi udvari főpostamestertől kapták. A Taxis család felsőmagyarországi rövid postavonala Bécs—Pozsony között állott fenn, amelyet a Taxisok Bécsből igazgattak. De úgy az igazgatás, mint a legfőbb vezetés az uralkodó kezében volt.

A pozsonyi kamara a királyi rendeleteket a Taxis postával kapta kézhez, a királyi rendeletek vétele után tett intézkedéseit, a vármegekkel, városokkal, főurakkal megfelelő és elegendő postaszervezet hiányában, lovaspostákkal, saját futáraival küldte szét. A legrégebb adatok szerint a pozsonyi kamara négy lovas postást tartott, akik mind magyarok voltak, „az nemes Kamara postái” címet viselték s postakürttel jártak. 1566-ban Révész János, Hizeri Lőrinc, Kesztheli János, Horváth Nagy András voltak a pozsonyi kamara lovaspostásai s az évi szükségletben a következőképpen vannak felvéve: Négy posta vagy lovas à 76 frt 80 dr. = 307 frt 20 dr. 1576-ban a lovasposták fizetése 370 frt 20 dénárral, az 1584. évi számadásban „négy lovasposta” megjegyzéssel 307 frt 20 dénár, az 1594. évbe két futár fizetésére 192 frt, egy postás részére fizetésképpen 96 forint lett előirányozva. A kamara lovaspostásai messziről felismerhető jelvényt s önvédelmükre ezüstözött fegyvert hordtak magukkal. Egy-egy lovas postás havi 6 forint fizetést kapott, mely összeg mai pénzértékben kifejezve kb. 120 pengőnek felel meg. A Nemzeti Múzeum levéltárában őrzött egyik esküminta szerint a kamara postása a következő szövegű esküt tette: „... . esküszöm, hogy én az postának tisztiben, melyet én nekem király urunk Öfelsége magyar Kamarája kegyelmesen adott hű és szorgalmas leszek, az Öfelsége Kamara levelével híven és gyorsan járok és ahova parancsolják, oda megyek. Az Kamara titkait, kik értésemre lesznek, senkinek ki nem jelentem és mindenekben az én tiszttem szerint jámborul és híven viselem magamat”.

I. Ferdinándnak kiváló gondja volt arra, hogy országát postavonalakkal hálózza be, mert hiszen erre kormányzati célokból feltétlenül szüksége volt, azonkívül az írásbeliség terjedésével a magánhír-
szolgálat is lassan-lassan előtérbe lépett. Emellett hadi jellegű postavonalak is elég gyakran létesültek, amelyek aztán a hadi vállalkozások után vagy megszűntek vagy pedig átalakultak rendes postavonalakká. Az örökös területváltozások ellenére I. Ferdinánd alatt nemcsak Bécs—Pozsony, hanem Pozsony—Kassa—Szatmár, Pozsony—Komárom között is elég gyorsan állandóbb szervezetűnek mondható postavonal létesült. Ferdinánd utódai alatt a Kassa—szatmári vonalrész a szepesti kamara hatáskörébe utaltatott. A szepesti kamara a pozsonyi kamarával volt függő viszonyban.

A XVI. század nyolcvanas éveiben a pozsonyi kamara összes évi jövedelme 4000 forint volt, amely tisztán csak személyi kiadásokra volt elegendő s ez időben a magyarországi posták kiadása már cca 5000 forintra rúgott, vagyis meghaladta a kamara tisztviselőinek fizetésére szükséges összeget. Ez az összeg mai pénzértékben kifejezve kb. 115.000 pengőnek felel meg.

A posta és a posta szervezésével járó kiadások tehát jelentékeny összeget tettek ki, hasznót azonban nem láttak belőle. Hogy a magyarországi posták fenntartása és szervezése Bécsnek ne okozzon tovább tetemes kiadást, a magyarországi postákat királyi rendelettel a magyar kamara hatáskörébe utalták. I. Ferdinánd uralkodásától kezdve látjuk azt, hogy a postaintézmény költségeit az állami költségvetésbe is felvették s az 1558. évben, amikor Paar Péter pozsonyi postamester a Bécs-komáromi és Pozsony-kassai postavonal kezelését átvette, fizetése egyrészét a pozsonyi kamarától húzta. Ugyanis az 1559. évben Paar Péter a pozsonyi kamarával megegyezésre jutott abban a tekintetben, hogy a magyar postaügy — legalább is az alkalmazottak fizetését illetően — kizárólag magyar ügy s ebből folyólag minden magyarországi postamester m. kir. hivatalnoknak tekintendő s valóságos kamarai tisztviselő jellegével bír. — *Az eddigi kutatások nem állapították meg kétséget kizáró módon a pozsonyi kamara befolyását a postamesterek kinevezésére és a postaügyek vezetésére*, tény azonban, hogy a postamesterek fizetése szorosan a pozsonyi kamara ügykörébe, illetve hatáskörébe tartozott.

A pozsonyi kamara 1559. évi számadásában a következők olvashatók:

„Öfelsége magyarországi postái díjának fizetésére február 25-től kezdve különböző alkalmakkor adatott Paar Péternek, a pozsonyi posta collocatorának 3005 fl. 50 drt. De az első két hónapban, február 25-ig, ezen általános fizetés kezdete előtt, havonként Paar csak 19 fl. 20 drt., rendkívüli költség címén pedig a postavonalon kívül eső szállításokért októberben még 81 fl. 50 drt. kapott.”

Ez utóbbi azt jelenti, hogy Paar Péternek kötelessége volt olyan helyekre is eljuttatni a királyi leveleket, amely helyek a rendes postavonaltól távol estek és hogy ilyen esetek elég gyakran adódtak, mi sem bizonyítja jobban mint az, hogy ezen címen Paar 81 fl. 50 drt. készpénzmegettérítést kapott a kamarától.

A pozsonyi kamara azonban legtöbbször nem volt abban a hely-

zetben, hogy a postamestereket rendesen fizethesse, mert hiszen mint említettük, a közjövedelmek igen gyéren folytak be, amellett, mert a postamesterek jórésze osztrák volt, a magyarság állandó bizalmatlansággal viseltetett velük szemben s a kamara előtt is népszerűtlenek, sőt gyűlölték voltak. E bizalmatlanság volt az oka annak is, hogy a magyar főurak, vármegyék, városok, stb. külön futáraikkal vitették a leveleiket.

Paar Péter pozsonyi postamester igazgatása alatt a posták állandóbb szervezetet nyertek s a kormányzati jelleg mellett a magánjelleg is kezdett kidomborodni. — Paar az 1535. évben kibocsátott osztrák Postordnung szerint tartozott a postákat kezelni. Ebben a tekintetben Bécs diktált, de egyébként a királynak volt közvetlenül alárendelve. Tény az, hogy a felsőmagyarországi postamesteri tisztségek betöltésére a pozsonyi kamara hozzájárulása nélkül ő tett javaslatot a királynak, ő ellenőrizte a posták működését, fizetésüket is közvetítette. Posta-adminisztrátori működését hatásaiban vizsgálva, megállapíthatjuk, hogy nagy lelkiismerettel végezte a ráhárult rendkívüli nagy feladatokat és hivatali ténykedései közben sok baja, kellemetlensége volt a pozsonyi kamarával, ahonnan az 1560. évtől kezdve, — dacára a többször kiadott királyi rendeleteknek — a postamesterek fizetését sem kapta meg. A kamara a magyarországi postaintézményt, idegen postamesterek kezelése alatt — nem tekintette teljesen állami intézménynek. Ez a huza-vona, kellemetlenkedés volt az oka annak, hogy amikor Paar Péter pozsonyi postamesternek már kb. 9000 forint követelése volt a pozsonyi kamarától és a sajátjából már nem volt hajlandó tovább előlegezni — a magyarországi postaszervezet, a legszükségesebb anyagi eszközök hiányában — züllésnek indult.

A bécsi udvar gondolt arra, hogy a magyarországi postákon valamelyes módon kellene segíteni, ezt azonban anyagi eszközök nyújtása nélkül képzelte el, vagyis a fizetésről nem gondoskodott. A postamesterek állandóan instanciáztak a királynál, de hasztalan. Némi javulás következett a posta helyzetében az 1606. évi bécsi békét követő időben, de a javulás nem volt tartós. A kamara a postamestereket fizetni nem tudta s alig hogy a Bocskay-féle felkelésben ért sok szenvedést túlélték, újabb megpróbáltatások következtek rájuk, Bethlen Gábor felkelő csapatai elől 1619-ben még a Paar-családnak is menekülni kellett.

II. Ferdinánd 1622. évben, a 24-ik törvénycikkben foglaltak alapján a magyarországi postákat újból a pozsonyi kamara hatáskörébe utalta, illetve a kamara alá rendelte s meghagyta, hogy ezután postai ügyekben ne a pozsonyi postamester, hanem a kamara tegyen előterjesztést és javaslatot a postamesteri állások betöltésére, bérbeadás, állomások eladása stb. esetén. Ugyanakkor az 1622. évi 24. tc. intencióihoz híven, pozsonyi postamesterré egyben Magyarország főpostamesterévé magyar nemes Bornemissza Istvánt nevezte ki. A pozsonyi kamara Bornemissza Istvánnal hozzálátott a lerongyolt posták újraszervezéséhez. Bornemisszának utasítást adott, hogy a postákat szervezze át, alaposan nézzen utána az ügyeknek, vizsgálja meg a bajokat a helyszínén s megfelelően intézkedjék. Bornemissza a kapott

utasításnak megfelelően a kamarával összhangban hozzálátott a posták átszervezéséhez. A postamesterek fizetéséhez szükséges összeget a kamara Bornemissza kezeihez kifizettette s így a postamesterekre is jobb napok virradtak.

A postakezelés az I. Ferdinánd király által kiadott Postordnung szerint történt, de már azzal a nagyjelentőségű változással, hogy a hivatalos nyelv nem latin, nem német, hanem magyar volt.

Sajnos, Bornemissza és a kamara közötti jó viszony sem tartott soká, nem pedig azért, mert Bornemissza a magyar postát úgy Bécs-től, mint a magyar kamarától is teljesen függetleníteni akarta. Ezt a tervét elősegíteni látszott II. Ferdinánd 1624-ben kelt kir. leirata, amely megállapítja, *hogy a kamarának a posták fizetésén kívül semmi más hatásköre postaügyekben nincs.* Sőt a kamarának megtiltja a kir. rendelet azt, hogy Bornemissza hatáskörébe avatkozzék, mert hiszen Bornemissza nem függ a kamarától, hanem — csupán Paar udvari főpostamestertől.

Ez ellen a királyi leirat ellen méltó módon tiltakozott a pozsonyi kamara, hivatkozással az 1622. évi 24. tc.-re. A tiltakozásnak eredménye az volt, hogy II. Ferdinánd előbbi rendelkezését visszavonva kimondotta, hogy a pozsonyi postamester továbbra is *egyedül a pozsonyi kamarától függjön s annak legyen alávetve.* — Ennek dacára, Bornemissza a király különös kegyét bírva, a kamara tudta nélkül közvetlenül tett postaügyekben előterjesztéseket a királynak, postai személyváltozásokat intézett el és vitt keresztül, — ami miatt a kamara nem jó szemmel nézte Bornemissza főpostamesteri működését.

Az 1626. évben kiadott postapátensben Bornemissza közbenjárására sikerült a posta közhatósági jellegét erősebben kidomborítani, mit bizonyít a pátens az a része, mely kimondja, hogy minden hatóság tartozik a postát működésében előmozdítani, segíteni, megtámogatásuktól megvédeni stb. — Az 1630-ban kiadott újabb pátensben ugyancsak a posta közhatósági jellege domborodik ki a következő nagyjelentőségű intézkedésekkel: *a postamesterek, veredariusok személye mindennemű ingó és ingatlan vagyona, az adók, személyi és anyagi szolgáltatások alól mentve van.*

Kétségtelen tény, hogy Bornemissza István postai működése alatt a posta szervezete erősödött, a bizalom felé fordult s ebből folyólag a postaforgalom is fellendült. — A postaszervezet állandósulásával, a hálózat bővülésével most már a kamara sem tartott annyit futárt.

Sajnos, a posta fellendülésének hamarosan gátat vetett a kamara és Bornemissza közötti ellentét. Bornemissza István pozsonyi postamester azzal, hogy magát a pozsonyi kamarától is függetleníteni akarta, azt érte el, hogy ez utóbbi őt működésében, tevékenységében lépten-nyomon akadályozta, s a postamestereket nem fizette rendszeren. Bornemissza ezt látva, hol a nádornál, hol az udvarnál feljelentette a kamarát. Feljelentéseire egymást érik a kamarához szóló királyi és nádori rendeletek, de mint az abban az időben szokás volt — hiába. Bornemissza ép úgy, mint a Paar-ok, kénytelen a sajátjából fizetni a postamestereket. Az áldatlan viszonynak a vége az, hogy a kamara erélyes fellépésére a király Bornemissza István pozsonyi

postaprefektust 1635-ben állásától megfosztotta.

Bornemissza István pozsonyi postamester halála után a 17-ik század folyamán aztán nem is beszélhetünk már a postának arról a függetlenségéről, amely Bornemissza működését olyan korszakalkotóvá tette.

Az ország pénzügyi helyzete folyton rosszabbodott, pedig minden erőszakos eszközt felhasználtak a kincstári jövedelmek emelésére. Igen sok embert hűtlenségi pörbe fogtak csak azért, hogy a vagyonát a kincstár javára lefoglalhassák. És ennek dacára sem voltak képesek a jövedelmeket fokozni s a posták költségeit rendszeresen fizetni. A posta jelentősége e korban még erősebben kidomborodott, mert a központi kormányzatnak a folytonos területváltozások, a török mozgolódások miatt szüksége volt a hírközvetítő, személyszállító faktorokra. Volt idő, amikor csak a postán való utazás volt valamennyire biztonságos, mert a császári csapatok parancsnokai vették azt iltalmukba. A posta szükségességét tehát belátták és szó sem volt arról, hogy mert jövedelmet nem hozott — beszüntessék.

Bornemissza István halála után a *pozsonyi kamara* igyekezett a postai ügyek intézését teljesen magához vonni s az udvari főpostamestertől magát függetleníteni. Ezt elérte azáltal, hogy saját tisztviselőjét nevezette ki a pozsonyi posta prefektusi állására, miáltal döntő befolyást biztosított magának a posták igazgatásában. Azzal az intézkedésével pedig, hogy a 17-ik század közepétől egyes postamestereket egyben harmincadosnak is kineveztetett vagy pedig harmincadosait postamesterekké is kinevezette, elérte azt, hogy a postamesterek — saját harmincad hivatalaiknál vették fel a fizetésüket. Ez időtől kezdve a postamesterek rendszeren kapták a fizetésüket — a harmincad hivatalok útján — s a pozsonyi kamara számadásaiban, az 1649. évtől kezdve a posta költségei a harmincad hivatalok számadásaiban szerepelnek.

A kamara ez intézkedéseinek látható üdvös hatását azonban csak a harmincados postamesterek érezték, a posta igazgatására azonban jótékony befolyással nem voltak.

A postamesterek egy része ugyanis — most már harmincadosok is — a postával nem törődtek, azt legtöbbször bérbeadták. A pozsonyi főpostamester, miután a postamesterek járandóságaiból így az évek hosszú sora óta neki járó fél kurir-pénzt visszatartani nem tudta, a posták ellenőrzésével nem törődött. (Ezen a címen külön javadalma-zást nem kapott.) — Viszont a postamesterek nem érezték magukat függő viszonyban a pozsonyi postaprefektussal s így a posta ismét lezüllött. Közben a már magyar nemesi rangra emelt Paár-család újból érvényesítette jogait a magyarországi postákra s keresztül vitte a királynál, hogy több királyi rendelet figyelmeztette a pozsonyi kamarát, utasítsa a pozsonyi postaprefektust a Paár udvari postamesterrel való függő viszonyra. — Az ilyen királyi intézkedések nem tetszettek a kamarának s azokhoz egyszerűen nem alkalmazkodott.

A különféle érdekek érvényesülése közben, az egymásnak ellentmondó rendelkezések közepette a kamara maga sem bízott most már a postákban, e posták járása ilyen körülmények között teljesen megbízhatatlanná válván, a kamara újból külön lovasfutáraival küldöz-

gette rendeleteit szerteszét. A királyhoz címzett leveleit a pozsonyi postaprefektus volt köteles személyesen elszállítani.

A magyar országgyűlés is kénytelen volt már a posta rossz közlekedési viszonyait, rendetlen voltát szóvá tenni s kérni a királyt erélyes intézkedések megtételére. Minden hiába, egymást érték a különféle visszaélések, úgyannyira, hogy a király 1652-ben oly értelmű rendeletet adott ki, mely szerint a nádor és a kamara leveleit külön futárok szállítsák, ne pedig a posta.

Az 1664-ben pozsonyi postaprefektussá kinevezett Pakay Benedek kamarai fogalmazó igyekszik valamiképen rendet teremteni. Bejárta a postavonalakat, a postaállomásokon vizsgálatokat tart, a hanyag postamestereket kötelelességteljesítésére utasítja, megbüntetésüket stb. kéri. A kamara egyenes utasítására a Pozsony—Kassa—Szatmári postavonalat kell bejárnia; veszedelmes, hosszú út volt ez, de az volt a vélemény Pozsonyban: Pakay főpostamestert majdcsak elviszi a postája. Pakay be is járta a postavonalakat. — de elindulása előtt előbb végrendelkezett.

Pakay Benedek szatmári útjáról visszaérve, beadványban kérte a kamarát, erélyes intézkedések megtételére. A kamara felterjesztésére I. Lipót 1670-ben posta-pátenszt adott ki — e pátensben már a bécsi udvari postamester hatásköre a pozsonyi postaprefektus fölött nem volt kidomborítva. E pátens tartalma: hatóságok a postát támogatásák, a katonaság ne erőszakoskodjon fölöttük, utakat, réveket, kompokat tartsák rendben, senki a postát ne késleltesse, a leveleket senki fel ne bontsa, stb. Pakay többször tett a kamarának javaslatot a posták bajainak orvoslására, a kamara azonban javaslatait agyonhallgatta, véleményét legtöbbször nem fogadta el. Így Pakay tekintélyét elsősorban elfogult, helytelen intézkedéseivel, maga a pozsonyi kamara csorbította. Nagy baj volt a kamarának postai ügyekben való szűk látóköre, aprólékossága, bürokratizmusa, amellyel szemben hiábavaló volt Pakay minden becsületes törekvése. — A postaközlekedés, a posta közigazgatása hihetetlen módon lezüllött, letört, a Felső-Magyarország területét elárasztó császári zsoldos katonák folytonosan erőszakoskodtak, a legnagyobbbrészt most már magyar postamesterekkel úgyannyira, hogy a posta a Pozsony—Kassa—Szatmári vonalon több helyen hónapokon át nem közlekedett rendesen.

Pakay halála után (1675) a kamara már nem engedte a pozsonyi postamestert postai ügyekben intézkedni. Minden fontosabb ügy elintézését magának tartotta fenn s ezzel elérte azt, hogy a posta fölött teljes hatalmat gyakorolt ugyan, de ugyanakkor a bécsi udvari kamarával került függő viszonyba. Az udvari kamara ugyanis egyre-másra küldte a fenyegető leiratokat a pozsonyi kamarához, a posták rendetlen közlekedése miatt. A pozsonyi kamara e rendeletek vétele után legtöbbször tehetetlenül szégyenkezett s a magyarországi posták feletti fennhatósága végül is csak színlegessé vált.

I. Lipót alatt a Paár-család veszi át a magyarországi posták felett az intézkedést és bárha hivatali ténykedéseik az udvari kamara hozzájárulásával történnek, bizonyos ügyekben teljes önállóságot élveznek. A postamesterek járandóságait a kamarák, harmincadok fizetik továbbra is, de a bevételek egy része már a kincstárt illette. — A pos-

tamesterek kinevezése azonban Paár Károly József gróf hatáskörébe volt utalva. A Paár-család jogainak érvényesülésével, a pozsonyi kamara a magyar posták feletti fennhatóságát végleg elvesztette, a posta igazgatásába többé nem folyt be. Sőt a Paár-család az udvarnál azt is kieszközölte, hogy I. Lipót rendelete szerint a felsőmagyarországi posták Paár Károly József gróf igazgatása alá tartoznak s Paár ez időtől kezdve a „generális postamester” címet használja.

Megállapítható, hogy a pozsonyi kamarának a posta igazgatásába való befolyása, ha nem is állandóan, de esetenként mondhatjuk talán, a körülmények kedvező hatása alatt bizonyos önállóságot, függetlenséget jelentett a magyarországi postákra. Hogy a kamara által igazgatott magyar posta az osztrák postákkal nem tudott egy színvonalra emelkedni, ez abban is leli magyarázatát, hogy míg Ausztria területe a háborús küzdelmektől hosszú ideig mentve volt, addig Magyarországon a mohácsi vést követő időktől a töröknek az országból való kiűzetéséig, folytonos területváltozásokkal, örökös háborúskodások folytak. Hatalmas nagy területek cseréltek gazdát s így természetesen a postaszervezet sem állandósulhatott s nem fejlődhetett. Ehhez járult még az is, hogy mint említettem, az első Habsburg postamesterek osztrákok voltak, nem magyarok, akiknek az országban gyökerük nem volt s akiket állandó bizalmatlanság, sőt gyűlölet kísért.

Megállapíthatjuk továbbá, hogy a szervezetében magyar pozsonyi kamara nem rokonszenvezett az idegenajkú postamesterekkel. Erélyesen tiltakozott idegen tisztviselőknél magyar tisztségekre való kinevezése ellen azért, hogy az ország ügyeinek intézésébe ne folyhasanak be. Igaz, hogy tiltakozása eleinte nem sok eredménnyel járt, mert hiszen a bécsi udvar ilyen esetben úgy oldotta meg a kérdést, hogy akit a pozsonyi főpostamesteri állásra kívánt kinevezni, máriólholnapra magyar nemesi rangra emelte. De az ekként magyar nemessé vált egyén iránt féktelen gyűlölettel volt eltelve s lépten-nyomon akadályokat gördített adminisztrátori működése elé. Innen magyarázható részben az is, hogy a kamara a postai intézményt sokáig nem tekintette magyar királyi intézménynek. Csak akkor vett élénk részt a magyarországi posták ügyeinek intézésében, amikor végre született magyar nemes került a pozsonyi főpostamesteri állásba, s ezzel kapcsolatosan az alsóbb nemesség soraiból egyre-másra jutottak be a postamesteri állásokba. Ugyannyira, hogy a XVII. században a magyarországi postamesterek legnagyobb része már magyar volt s magyar lett a hivatalos nyelv, magyar jelleget öltött az intézmény is. Hogy a született magyar nemes és a pozsonyi magyar kamara csak rövid ideig képesek eredményesen dolgozni, az jellemző a mi magyar viszonyainkra. E torzalkodás okozta a postaszervezet teljes lerongyolódását s elősegítette azt, hogy a bécsi udvar végre is szívós küzdelemmel elérhette célját a már-már magyarrá vált postaintézménynek mindenben osztrák jelleget adni úgy, hogy azon hosszú-hosszú éveken át a magyar nemzeti jelleg, magyar nemzeti cél ki ne domborodhassék. És így történt.

Jogszerű és tényleges kézbesítés.

Irta: Dr. ÉGETŐ GÉZA, m. kir. postatitkár.

A posta a küldeményeket azzal a kötelezettséggel fogadja el szállításra, hogy azokat a címzethez eljuttatja, kézbesíti. Amidőn kézbesítésről beszélünk, ezalatt tulajdonképpen a küldeménynek a címzett részére való kiszolgáltatását értjük. A feladóval a felvétel alkalmával kötött szállítási szerződés arra kötelezné a postát, — mint szállító-vállalatot, — hogy a postára adott küldeményt a címzett lakásán, a címzett kezébe kézbesítse. A magyar posta azonban fenntartja és az üzletszabályzatban biztosítja magának azt a jogot, hogy a küldeménynek a címzett részére való kiszolgáltatását esetleg valamilyen más, — a P. Ü. Sz. III. részében részletesen szabályozott — módon végezze. Akármilyen módon történjék is a kézbesítés, annak során a következő fontosabb mozzanatokat különböztethetjük meg:

1. az átvételi jogosultság megállapítását, 2. az átvétel nyugtázását, 3. a küldemény tényleges átvételét, illetőleg kiadását (kifizetését).

A kézbesítés legtökéletesebb módja a *házhoz kézbesítés*, amikor a posta a küldeményt a címzett lakásán, a címzett (jogos átvevő) kezébe juttatja. Ezzel a posta a küldemény birtokát minden egyéb közbeeső eljárás nélkül közvetlenül átruházza a címzetre.

A kézbesítésnek e módja azért a *legtökéletesebb*, mert a posta nemcsak *jogilag* tesz eleget szerződésbeli kötelezettségének, amikor a küldeményt az átvételre jogosítottnak átadja, hanem *tényleg* is megfelel e kötelezettségének azáltal, hogy egyidejűen ki is szolgáltatja a küldeményt a jogos átvevőnek. Ebben az esetben a kézbesítés teljes, postai szempontból befejezett, mert a kézbesítésnek fentemlített három fontos mozzanata időben és térben (a teljesítés helye ekkor a címzett lakása) egybe esik és így a posta — a kifogástalan átadást mindig feltételezve — a feladóval szemben vállalt minden felelőssége alól mentesül.

Bizonyos, — az üzletszabályzatban meghatározott esetekben — azonban a posta arra kényszeríti a címzettet, hogy küldeményét a *postahivatalban vegye át*.

Ilyenkor a kézbesítést megelőzi a címzett értesítése. (A poste restante küldemények kivételével.) — Az értesítés oly módon történik, hogy a posta az átadóvevényt, az utalványt, szállítólevelet, vámcsomagoknál a pótszállítólevelet vagy az értesítő és elismervényt kézbesíti a címzettnek.

A felsorolt kézbesítő okmányok kézbesítése történhetik a *személyazonosság minden igazoltatása nélkül is* (pl. a postamesteri hivataloknál) s akkor annak tisztán értesítés jellege és szerepe van. Ilyenkor a posta kötelezi a címzettet, hogy a kézbesítő okmány bemutatása mellett — de csak az átvételi jogosultság igazolása után (P. Ü. Sz. 74. §. 2. pont) — a küldeményt a postahivatalban vegye át. Ebben az esetben a kézbesítés és pedig annak fentemlített mind a három mozzanata a postahivatalban, tehát nem a címzett lakásán játszódik le.

Történhetik még az értesítés a *személyazonosság igazoltatása mellett* (pl. a szállítólevél-kézbesítő kincstári hivataloknál, a szállítólevél kézbesítésekor és a fővámhivatalba utalt csomagoknál a pótszállítólevél kézbesítésekor) s ebben az esetben a kézbesítőokmány átadása a kézbesítéssel (a küldemény kiszolgáltatásával) szorosan összefüggő, azt előkészítő ténykedése a postának. A kézbesítőokmányok ilyen módon történő kézbesítésével ugyanis a posta a küldeményt magát is jogszerűen kézbesítettnek tekinti. Ilyenkor a kézbesítés első része (az átvételi jogosultság megállapítása) a címzett lakásán történik s a kézbesítő-okmány alapján bárki, aki azt keltően aláírva előmutatja, a posta- (vám-) hivatalban a küldeményt is átveheti.

A jogilag megtörtént kézbesítés következményeként a posta szavatossága is megszűnik (P. Ü. Sz. 137. §. 21. pont, 100. §. 6. pont). A szavatosság megszűnése természetesen olyan értelemben veendő, hogy a magyar posta nem szavatol azért, ha a jogos átvevőnek kézbesített okmány felhasználásával a küldeményt illetéktelen egyén, tehát nem a címzett vagy megbízottja veszi át. A tényleges átvételig a posta őrizetében maradt küldeményért a posta felelőssége a *feladóval szemben* azonban mindaddig fennáll, amíg a címzett a küldeményt magát kifogás nélkül át nem veszi.

A kézbesítés említett első mozzanata (az átvételi jogosultság megállapítása) tehát a címzett lakásán, a további részletei pedig már a hivatalban történnek. A *tényleges* kézbesítés, amellyel a kézbesítés végleg befejezetté lesz, már csak attól függ, hogy a címzett csakugyan átveszi-e a küldeményt magát is.

A címzett már az értesítés (kézbesítő-okmány) kézbesítésekor nyilatkozni tartozik arra nézve, hogy a küldeményt elfogadja-e vagy nem. Ha az értesítést (a kézbesítő-okmány átvételét) visszautasítja: ez egyenlő hatályú a küldemény átvételének a megtagadásával. Az ilyen küldeményt a posta kézbesíthetetlenként kezeli.

Ha a címzett az értesítést (kézbesítő-okmányt) elfogadja, ezzel — a P. Ü. Sz. 77. §-ában meghatározott időpontig — jogot szerez a küldemény átvételére.

A kincstári személyzettel kézbesítő postahivatalok által a személyazonosság igazolása mellett kézbesített szállítólevél átvevőjét a P. Ü. Sz. (121. §. 6. pont) arra kötelezi, hogy a csomagot is átvegye. E tekintetben annyira megy, hogy — előzetes figyelmeztetés után — a helyi hatósággal kényszer útján is kézbesíti az ilyen csomagot.

Nagyon is vitatható, hogy helyénvaló eljárás-e az átvett okmányhoz tartozó csomagot kényszerhatalommal is szinte ráerőszakolni a címzettre.

A P. Ü. Sz. eme rendelkezésének az alkalmazása gyakran nehéz helyzetet teremthet a címzett részére. Tegyük fel, hogy a címzettnek, aki hatósági személy, megvesztegetési szándékkal ajándéktárgyat tartalmazó csomagot küldenek. A címzett távollétében a szállítólevél a P. Ü. Sz. 71. §. 26. pontja értelmében a címzett házanépének valamelyik felnőtt tagja, esetleg a cselédje, veszi át. A címzett maga a csomag eredetét, célját ismervén, utólag hiába tiltakozik, a megvesztegetésre szánt küldeményt kényszer útján is ráerőszakolhatják s így

minden jóhiszemősége mellett sem kerülheti el a fegyelmi eljárást, a legjobb esetben pedig a meghurcoltatást.

A P. Ü. Sz.-nek a kényszerkézbesítésre vonatkozó, ezt a rendelkezését azonban nem alkalmazhatják a vámcsomagok kezelésénél.

A fővámhivatalnak átadott csomagokról ugyanis a vámközvetítő postahivatal a címzettet pótszállítólevél kézbesítése mellett értesíti. A pótszállítólevelet a posta a személyazonosság igazoltatása mellett kézbesíti és egyúttal a küldeményt terhelő postai díjakat (az utánvételt is) beszedi. A vámhivatal pedig a címzett által kellően aláírt pótszállítólevél bemutatójának a csomagot — a vámkezeléssel kapcsolatban felmerült vám- és egyéb köztartozások kiegyenlítése után — minden további igazolás nélkül kiadja.

A címzett azonban — jóllehet a kézbesítő-okmányt a postától átvette — nem köteles a vámhivataltól a csomagot is átvenni (P. Ü. Sz. 100. §. 6. pont). Itt tehát nincs — aminthogy nem is lehet — szó kényszer útján való kézbesítésről. Nem is lehet pl. kényszer útján kézbesíteni olyan vámcsomagot, amelynek tartalma behozatali engedély alá esik, de amelyhez a címzett a behozatali engedélyt nem kapta meg, amely tehát ennek hiányában nem is vámkezelhető, vámkezelés nélkül pedig nem is kézbesíthető. Vagy: nem lehet kényszer útján kézbesíteni olyan vámmal terhelt csomagot, amelynek a vámját a címzett nem tudja vagy nem akarja megfizetni.

A vámcsomagokra nézve fennálló szabálynak és gyakorlatnak megfelelően — már az egyöntetű eljárás érdekében is — meg kellene fontolni, vajjon nem kellene-e a P. Ü. Sz. 121. §. 6. pontját hatályon kívül helyezni.

Megemlítendőnek tartom, hogy a külföldi országok postajoga hasonló rendelkezést alig ismer. *)

Az előadottakból következik, hogy a jogilag befejezett, röviden jogszerű (de jure) és a tényleges kézbesítés, úgyszintén a tisztán értesítés jellegével bíró kézbesítés között a határvonalat a P. Ü. Sz.-ben élesen meg kellene vonni. A kézbesítésre vonatkozó hátrózmányoknál mindenütt, ahol arról van szó, hogy a posta nem háznál kézbesíti a küldeményt, kifejezetten, kétséget kizáróan ki kellene mondani, hogy csak értesítésről vagy jogszerű kézbesítésről van szó. E megkülönböztetés, — amint az a fent előadottakból kitűnik — nem elméleti postajogi fejtegetés, hanem annak kihatása van a posta szavatosságára, érinti a feladó rendelkezési jogát, ismerete fontos a tudakozványok helyes elintézése céljából s végül, mint alább a vámcsomagoknál látni fogjuk: magánjogi kihatása is van.

A házhoz-kézbesítésnél, ahol a kézbesítés jogilag és ténylegesen befejezetté válik a küldemény átvétele alkalmával: a postának a küldeményre vonatkozó felelőssége a feladóval szemben a kézbesítésig tart s a kifogástalan átadással megszűnik (P. Ü. Sz. 137. §. 21. pont). Ugyanaddig tart a feladó rendelkezési joga is (P. Ü. Sz. 123. §. 2. pont).

Értesítés esetén teljesen azonos a helyzet: a posta szavatossága addig tart, amíg a címzett a küldeményt a postahivatalban át nem

*) Hollós: Postajog, 1921. 112. old.

veszi. Ugyanaddig érintetlenül fennáll a feladó rendelkezési joga is.

A jogszerű kézbesítésnél a posta szavatossága a küldeményért — a P. Ü. Sz. 137. §. 21. pontja szerint — a kézbesítő-okmány kézbesítéséig tart. Ez a rendelkezés ilyen fogalmazásban nem azt fejezi ki, amit ki akar fejezni. A küldeményért való felelősség ugyanis nem tarthat csak a kézbesítő-okmány kézbesítéséig, mert hiszen a küldemény a postahivatal őrizetében marad és így a posta azért a feladóval szemben mindaddig felelős, amíg a címzett a küldeményt kifogás nélkül át nem veszi. Nem felelős azonban a posta — a csak jogilag megtörtént kézbesítésnél — azért, ha a jogos átvevőnek kézbesített okmány alapján a küldeményt — esetleg — jogosulatlan egyén veszi át a postahivataltól, mert a postahivatal a küldeményt ilyen esetben minden további igazolás nélkül kiadja az okmány bemutatójának. Ha tehát a küldemény a szabályszerűen kézbesített okmány alapján a tényleges átvétel során nem kerül a jogos címzett birtokába, ezen a címen a postával szemben téves kézbesítésre hivatkozni és kártérítést követelni nem lehet.

A posta felelőssége — a feladóval szemben — még a vámhivatalnak vám eljárás céljából átadott küldeményért sem szűnik meg a jogszerű kézbesítés pillanatában. Itt csak az a változás áll be, hogy az őrizetre átvett küldeményért viszont a vámigazgatás felelős a postával szemben, ugyanolyan mértékben, mint a posta a feladóval szemben. Ez a felelősség addig tart, amíg a küldeményt a kézbesítő-okmány (pótszállítólevél) bemutatója a vámhivataltól át nem veszi vagy ami ezzel egyenlő elbírálás alá esik: a vámraktárba be nem rakároztatja.

A vámhivatal nem lép be a feladó és a posta között fennálló szerződésbe, mert a vámhivatal a postai küldeményeket nem végleg, hanem csak őrizetre veszi át. (Nem úgy, mint pl. Bulgáriában, ahol a postai küldeményt a vámhivatal végleg birtokba veszi úgy, hogy az a posta kezelésébe — eredeti állapotában — többé vissza nem is kerülhet.)

A postai küldemények a vámhivatal őrizetében nem vesznek vámárufelleget magukra, hanem mindaddig, amíg a címzett a küldeményt a postai szabályok értelmében át nem veszi (a küldeményért cserébe a szabályszerűen aláírt kézbesítő-okmányt a vámhivatalnak át nem adja), megmaradnak változatlanul, egységesen és osztatlanul postai küldeménynek. A vámhivatal postai szempontból nem tesz mást, minthogy a tényleges kézbesítést a posta megbízásából elvégzi: az aláírt kézbesítő-okmányt bevonja és a küldeményt — éppúgy, mint a posta — a bemutatónak minden további igazolás nélkül kiadja.

Hogy a vámhivatal a posta nevében és megbízásából jár el a vámküldemények kézbesítésénél, bizonyítja az, hogy felelőssége nem a feladóval, hanem a postával szemben áll fenn és pedig éppen olyan mértékben, mint ahogy a posta felel a feladóval szemben. Bizonyítja továbbá az, hogy a posta a küldeményt az őrzési határidő elteltével további — térti — kezelésre visszaveszi.

Mivel pedig a vámhivatal a posta megbízásából jár el a küldemény kézbesítésénél (miközben természetesen a vámszaki teendőket is lebonyolítja) a kézbesítés megtörténtét a postával szemben iga-

zolni tartozik oly módon, hogy a kézbesített küldeményeknek a címzett által aláírt okmányát átadja a postának s ezzel az őrizetére bízott küldemény alól felmenti magát.

A vámhivatal a bemutatónak ugyan, de csak a *címzett által aláírt* okmány ellenében adhatja ki a küldeményt (P. Ü. Sz. 74. §. 155. old.). Rá kell mutatnom azonban arra is, hogy a vámhivatalok a bemutatónak való kiszolgáltatást annyira tágan értelmezik, hogy alá nem írt, vagy harmadik személy által aláírt okmány ellenében is kiadják a küldeményt. A vámhivatalok ugyanis elsősorban a pénzügyi kincstár érdekeit tartják szem előtt, rájuk nézve csak az a fontos, hogy a címzett a vám- és egyéb köztartozásokat megfizesse. Aki ezt igazolja, annak az árut kiszolgáltatják. A P. Ü. Sz. 74. §-a szerint azonban szükséges, hogy a címzett írja alá a kézbesítő-okmányt, jóllehet a címzett aláírása a kézbesítő-okmányon csak formai kellék: annak valódiságát sem a vámhivatal, sem a postahivatal nem vizsgálja. Ha tehát a címzett által aláírt kézbesítő-okmány a posta birtokában van: csak az lehet a vélelem, hogy a címzett a küldeményt kifogás nélkül át is vette.

A posta részéről — a feladóval szemben — a kézbesítés akkor válik befejezetté, ha a jogszerű kézbesítést a tényleges kézbesítés is követi. A küldemény kiszolgáltatása a fentiek szerint történhetik másvalakinek a kezébe is, mint a címzett kezébe. A posta felelőssége szempontjából ez közömbös, mert a posta felelőssége a jogszerű kézbesítésnél már megszűnik. A posta nem törődik azzal, hogy ha a címzett a küldemény átvételére feljogosító, tehát árut helyettesítő kézbesítő-okmányt harmadik személyre átruházza s ez — esetleg — ismét egy következő személynek eladja, amikor végeredményben a küldemény kézbesítése már nem is az eredeti címzett kezébe, hanem az adás-vételi jogügyletek láncolatában utolsóként szereplő fél kezébe történik.

A gyakorlati élet ugyanis a bemutatóra szóló kézbesítést akként értelmezi, hogy a címzett a kézbesítő-okmány alapján a jogszerűen neki kézbesített árut (különösen vámcsomagoknál fordul elő) adás-vétel tárgyává is teheti. Ily esetben azután könnyen elképzelhető, hogy a feladónak az okmány kézbesítése után beérkező és a címzett akaratával esetleg ellenkező, pl. a küldemény visszavételére vonatkozó rendelkezése magánjogi szempontból minő zavart teremtene akkor, amikor a küldemény már egy harmadik személy tulajdonába ment át.

Megállapítható, hogy a címzett ilyen esetben tulajdonképpen nem jár el szabályellenesen, mert a küldemény az átvételi határidőig rendelkezésére áll s annak átvételét a már jogosan átvett kézbesítő-okmány alapján bárkire rábízhatja. A posta felelőssége szempontjából — amint fentebb kifejtettem — ez a körülmény nem is fontos, mert bírói eljárás esetén is csak az lehet a vélelem, hogy az a személy (t. i. az eredeti címzett), akinek a posta a kézbesítőívén is kimutatható aláírás ellenében a küldemény átvételére jogosító okmányt kézbesítette: vette át (vagy maga, vagy megbízottja vagy más személy útján) a küldeményt.

A jogszerű kézbesítésnél a feladó rendelkezési joga nem foga-

natosítható attól a pillanattól fogva, amikor a címzett a kézbesítő-okmányt kezéhez vette. A P. Ü. Sz. 123. §. 2. pontja szerint ugyan a feladónak a rendelkezése mindaddig teljesítendő, amíg a küldeményt a címzettnek „ki nem adták“. Az alábbiakban e rendelkezés tarthatatlanságára kívánok rámutatni.

Már abból a tényből, hogy a posta a jogszerű kézbesítéssel magát minden felelősség alól felmentettnak tekinti, következik, hogy a címzett e pillanattól kezdve jogot tarthat a csomagra és csak az van hátra, hogy a posta — a küldemény kiszolgáltatása által — a küldemény birtokát is átruházza a címzettre.

A címzett azzal, hogy a postai díjakat — sőt esetleg az utánvételt is — megfizette: félreérthetetlenül nyilvánította arra vonatkozó akaratát, hogy a küldeményt el is fogadja. Nem rajta, hanem a postai berendezkedésen múlik tehát, hogy a jogszerű kézbesítés pillanatában egyidejűleg a küldeményt magát is — de facto — nem veheti kézhez.

A feladó akarata is az volt a feladáskor, hogy a címzett vegye kézhez a küldeményt. A feladó rendelkezési joga azonban nem szűnik meg, nem is szűnhetik meg mindaddig, amíg a címzett a küldeményt magát is át nem veszi, de feltétlenül *szünetel addig*, amíg a címzett a P. Ü. Sz. 77. §-ában (vámküldeményekre nézve a 100. §. 6. pontja értelmében) szabályozott átvételi határidő alatt nem dönt afelett, hogy a küldeményt magát is átveszi-e vagy nem.

Ha a címzett az előírt határidő alatt nem veszi át a küldeményt, a feladó rendelkezési joga újra *feléled* s a postahivatal az esetleges rendelkezést foganatosítani tartozik.

A 121. §. 6. pontja is igazolja, hogy a P. Ü. Sz. a jogszerű kézbesítéssel a küldemény kézbesítését tulajdonképpen befejezettnak tekinti és nemcsak, hogy a címzettnek a küldemény átvételére vonatkozó, a feladó ellenkező rendelkezésével meg nem semmisíthető jogát ismeri el, hanem egyenesen *kötelezi* a címzettet a csomag átvételére. Ezt a rendelkezést azonban a fentebb kifejtett okoknál fogva nem tartom helyesnek.

Kellemetlen helyzetet teremthet pl. az a rendelkezés, hogy az a címzett, aki a postai díjakat és utánvételt megfizette, aki időt, fáradságot és pénzt nem kímélve, mindent elkövet, hogy a vámcsomag kiváltásához szükséges behozatali vagy más fajta engedélyt megszerezze: mialatt mindezt elintézi, a feladó időközben beérkezett címváltoztatása, vagy visszavétele folytán már nem juthat a csomagjához, amely pedig jog szerint őt illeti. E sok panaszra okot adó állapoton tehát változtatni kellene.

Kívánatos volna, hogy a címzett erősebb akarata érvényesüljön az átvételi határidő alatt s csak ha a címzett ezzel nem él (a küldeményt nem veszi át), éledjen fel újra a feladó akarata. Ez azonban nem zárja ki a feladónak a címzettével megegyező, a címzettre nem hátrányos akaratának érvényesülését sem. A gyakorlatban ez annyit jelent, hogy ha az átvételre előírt határidő alatt érkeznek a kézbesítő postahivatalhoz a feladó valamilyen rendelkezése (pl. a visszavétel, vagy a cím megváltoztatása iránt), a postahivatal közli a cím-

zettel a feladó rendelkezését s ha a címzett beleegyezik: a visszavétel, vagy a címváltoztatás foganatosítható.

Az átvételi határidő elteltével azonban a feladó rendelkezési joga teljes erejével feléled, a címzett kizárólagos akarata pedig ennek megfelelően gyöngül, mert a küldeményt az átvételi határidő lejárta után már csak akkor veheti át, vagy a küldemény utánküldése iránt csak akkor intézkedhetik, ha a feladó másnemű rendelkezése a kézbesítő postahivatalhoz még nem érkezett be. A P. Ü. Sz. 116. §. 6. pontja szerint ugyanis: „abban az esetben, ha a rendeltetési postahivatal a címzettől és a feladótól egymásnak ellentmondó rendelkezést kap, a feladó rendelkezései a mérvadók.“

A rendeltetési postahivatal a feladónak az átvételi határidő alatt beérkezett, de foganatosíthatatlanul függőben tartott rendelkezését e határidő elteltével előveszi és végrehajtja.

Interurbán kapcsolások lebonyolítása a budapesti új interurbán központban.

Irta: FÜVES DEZSŐ, m. kir. posta-műszaki tanácsos.

A magyar posta előadói közül többen sokszor kerülnek abba a helyzetbe, hogy interurbán beszélgetések ügyében véleményt kell adniok. Ezen munkájukat gyakran megnehezíti az a körülmény, hogy az interurbán beszélgetéseknél a budapesti interurbán központban szereplő kapcsolószekrényeket és azok rendeltetését nem ismerik.

A jelen cikk keretében ezért ezekkel foglalkozom, továbbá a Budapestről kiinduló interurbán beszélgetések bejelentésével. Ezzel az interurbán beszélgetések lebonyolításáról teljes képet nyerünk.

A budapesti új interurbán-központban a következő munkahelyek vannak üzemben:

- I. Interurbán bejelentő munkahelyek,
- II. Interurbán munkahelyek.
- III. Koncentrációs munkahelyek.
- IV. Éjjeles munkahelyek.
- V. Interurbán közvetítő munkahelyek.
- VI. Transit közvetítő munkahelyek.
- VII. Erősítő munkahelyek.

Mindezek a munkahelyek az V. pont alatti kivételével az interurbán központban vannak elhelyezve. Az int. közvetítő munkahelyek a manuális József és Lipót helyi központokban vannak és ezen helyi központokkal is vannak egybeépítve, szerepük azonban az interurbán beszélgetések körül van, ezért soroztam a fenti munkahelyek közé.

A budapesti feleknek felvilágosítást adnak, illetőleg belső szolgálati célokat szolgálnak az ú. n. speciális asztalok. Ezek az alábbiak:

a) a bejelentő felügyeleti	(2 munkahelyes)	asztal,
b) a díjtudakozó	(4 " ")	" "
c) a tudakozó	(2 " ")	" "
d) a szolgálati felügyeleti	(2 " ")	" "
e) a vonalfelügyeleti	(2 " ")	" "
f) a transit közvetítő és éjjeli terem felügyeleti	(1 " ")	" "
g) az erősítő felügyeleti	(1 " ")	" "
h) a távbeszélő-jegy felülvizsgáló	(2 " ")	" "
i) a csőposta felügyeleti (csőpostaközp.)	(2 " ")	" "
j) a vonalvizsgáló	(4 " ")	" "

Az interurbán-bérlő munkahelyeket szintén az I—VII. pont alattiak közé kellett volna sorozni. Ezekkel azonban, mivel csak most vannak épülőben és szolgálatuk emiatt még ki nem alakult, nem foglalkozunk.

1. Bejelentő munkahelyek.

Ezek a munkahelyek egy hosszú asztalon két sorban úgy vannak elrendezve, hogy a mellettük ülő két sor kezelő egymással szembe néz. Mindkét sorban 10—10 bejelentő munkahely van. — A két sor munkahely között középen egy felül fedetlen csatorna vonul, amelynek fenekén motorral hajtott két korongon, mint egy hajtószíj, erős vászonszalag fut állandóan az asztal egyik vége felé. Ez az ú. n. szalagposta, a bejelentő munkahelyeken felvett és a csatornába dobott távbeszélő-jegyeket a csatorna végén lévő gyűjtőmélyedésbe szállítja. Az asztal a bejelentő munkahelyektől balra és jobbra is meg van hosszabbítva. Az egyik végén azután két csőposta-bedobó nyílás, a másikon pedig a kétmunkahelyes bejelentő-felügyeleti asztal van. A bejelentő munkahelyek szerelvényei 3 drb kulcs és ugyanannyi lámpa, továbbá minden két munkahely között egy-egy kalkulographóra.

Ha a távbeszélőjegyet a kalkulograph fedőlapja alá toljuk és annak jobb karját magunk felé húzzuk, akkor az a távbeszélőjegyre óraszámkört, mutatót és a számkörön kívül egy kis háromszöget nyom. (3. ábra felső szele.) A háromszög az órát, a mutató a percekét mutatja. (10 óra 26 perc.)

Mindegyik helyi központot bizonyos, a bejelentő-forgalomnak megfelelő számú bejelentő-vonal köti össze az interurbán-központtal és pedig:

a Belvárosi automata központot	25 drb
a Teréz " "	25 "
a Krisztina " "	12 "
a József manuális központot	36 "
a Lipót " "	10 "
a Kőbánya " "	1 "
az Ujpest " "	1 "

Jelenleg ez a 110 drb bejelentő-vonal van üzemben, 10 drb pedig tartalék.

A bejelentő-vonalakat szabad bejelentő munkahelyre automatikus kereső gépek oly módon kapcsolják, hogy egyidejűleg a kapcsolt bejelentő munkahely hívólámpáját is kigyujtják. Éjjel 2 óra után pedig, amikor a bejelentő munkahelyek beültetve nincsenek, a fentemlített kereső gépek a manuális vagy automata központokban a felekhez kapcsolt bejelentő vonalakat, tehát a bejelentő feleket is az éjjeles munkahelyeken elhelyezett bejelentő kapcsolók (10 drb) közül egyik éppen szabadhüvelyre kapcsolják, kigyujtva az afelett levő hívólámpát. A beszélgetések bejelentését éjjel 2 óra után ugyanis az éjjeles munkahelyek kezelői veszik fel.

A bejelentés szempontjából kivételes elbánásban részesül a Tőzsde és a főposta.

A tőzsdei nyilvános postahivatalnak ugyanis három külön bejelentő vonala van, amelyek az interurbán központban a 8., 9., illetve 10. sz. bejelentő munkahely külön tőzsdekulcsára (2-ik ábrán a 2. és

1. ábra.

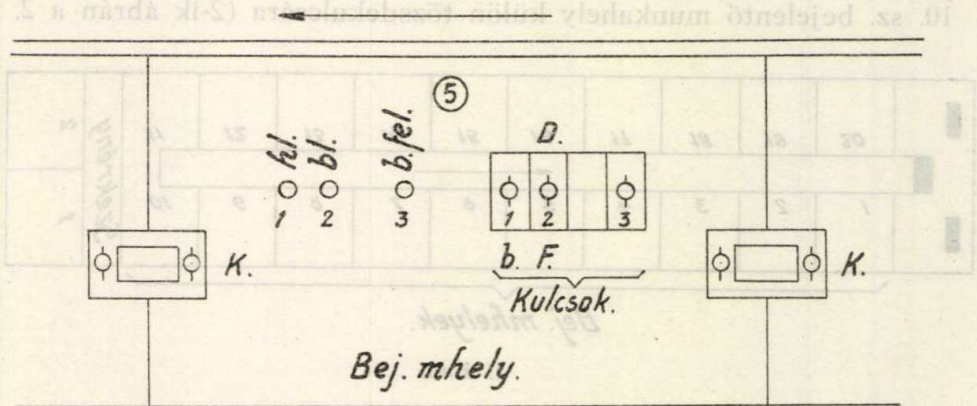
3. sz. kulcsok között) vannak vezetve, a tőzsdei hivatalban pedig egy-egy CB. távbeszélő készülékre.

A főposta nyilvános állomásainak egy külön bejelentő vonala van, amely ott CB. távbeszélő készülékre van kapcsolva, a másik vége pedig a manuális József helyi váltó egyik, ú. n. bérlő kapcsolójára. Az utóbbi hívólámpája piros, megkülönböztetésül a rendes bejelentő vonalaktól, amelyek egyik végükkel a József helyi központ bejelentő kapcsolóira vannak kapcsolva, hívólámpájuk azonban fehér.

A budapesti felek interurbán beszélgetéseiket az alábbi módon jelentik be: a beszélni kívánó fél, ha állomása manuális központba van kapcsolva, felveszi a hallgatóját, mire a helyi központban kigyulad a hívólámpája. A helyi kezelő kérdődugójával a hozzátartozó kulcs nyelének maga felé húzása után jelentkezik. Az előfizető erre kéri a bejelentőt. Amikor a helyi kezelő összekötő-dugójával a felet a tikkelés útján megkeresett szabad bejelentő vonalra kapcsolta és azt felcsöngette, a helyi munkahely összekötő figyelőlámpája kialszik, a félhez kapcsolt bejelentő vonal automatikus kereső gépe forgásnak indul és a bejelentő vonalat, tehát a felet is egy szabad bejelentő munkahely beszélő- és hallgató-készletére kapcsolja. Ugyan-

akkor a kapcsolt bejelentő munkahely jelfogó berendezése a bejelentő munkahely kezelőjének hallgatójára egy pillanatig tartó váltóáramot ad, amely a bejelentő kezelő hallgatójában bűgásként jelentkezik és figyelmezteti azt a hívásra. Egyidejűleg a munkahely hívólámpája is kigyullad (2-ik ábra, 1. sz. hívólámpa), a helyi munkahelyen pedig kialszik az összekötő figyelőlámpa. A kezelő erre a munkahely számának (pl. így: 6-os bejelentő) bemondásával, anélkül, hogy kulcsaihoz nyúlna, jelentkezik a félnek.

A bejelentő kezelő a fél bemondására a 3-ik ábrán feltüntetett távbeszélőjegyre felírja a budapesti állomásnak, a távbeszélő betűrendes névsorban szereplő nevét és kapcsolási számát, a hívott központ nevét és a hívott állomás kapcsolási számát, a legfelső sorban látható betűk közül a megfelelőnek áthúzásával megjelöli a bejelentett beszélgetés jellegét (az ábrán: sürgős). Ugyanígy jelöli meg a távbeszélő jegy jobb-, illetve baloldalán a hónapot és napot is; végül a

(2. ábra.)

„Felvevő“ rovatban aláírja nevét. A távbeszélőjegy felső részét a kalkulograph óra fedőlapja alá tolja, meghúzza az óra jobb karját, ami által a bejelentés időpontját és a nap szakát (de. vagy du.) rányomatja.

A budapesti nyilvános állomásokról, tehát a tőzsdeiről és a főpostai nyilvános állomásról is a hivatali távbeszélő kezelője jelenti be az interurbán beszélgetéseket. Az általa bemondott adatokat, eltérően a 3-ik ábrán feltüntetettől, olyan távbeszélőjegyre veszi fel, amelynek három szélére a hónapok és napok rá vannak nyomtatva, egyéb azonban nem.

Ezt az ú. n. síma távbeszélőjegyet a bejelentő kezelő hosszában egy ceruzavonással két részre osztja, azután a vonal fölé írja a hívó postahivatal és a hívó fél nevét (pl.: 62 ph. 20.891, beszél Körmendy), a „Nyilv.“ megjegyzést, a beszélgetés fajtát (pl.: P.), az időtartamot, amelyre a fél befizetett (pl.: 3 perc).

Amennyiben a bejelentés a tőzsdei vagy a főpostai nyilvános állomásokról történik, a hívó állomás számát nem jegyezheti fel, mert

előre nem lehet tudni, hogy a több közül melyik ottani fülke állomása szabad, amikor a beszélgetés sorra kerül.

Az ily távbeszélőjegyzen a vonal alá írja a bejelentő kezelő a hívott központ nevét és a hívott fél kapcsolási számát, a bejelentés

S. E. Ø. P. A. St. Tr.											
Előjegyzési idő:											
											
I.											1
II.	Hívó: <i>Kovács János</i>										2
III.											3
IV.	421-12										4
V.	Hívott: <i>Czepléd 3</i>										5
VI.											6
VII.											7
VIII.	Felvevő: <i>Köves Margit</i>										8
IX.											9
X.	Áramkör:										10
XI.	Tartam:										11
XII.											12
A beszélgetés											
kezdele: vége:											
13											
14											
15											
16											
17											
18											
19											
31	30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20

3-ik ábra.

időpontját pedig a 3-ik ábrán feltüntetett elhelyezéssel ütteti rá, azután aláírja.

A fentiek szerint kiállított távbeszélőjegyet a bejelentő munkahely kezelője a szalagpostára (1. ábra) dobja, amely a baloldalon levő

gyűjtőmedencébe ejti. Innét a forgalomnak megfelelően egy vagy két kezelő kiveszi és az ugyanott levő egyik csóposta-bedobónyílásba csusztatja. Ezzel a távbeszélőjegy a csóposta-központba jut. Ott azután az egyik kezelő a megfelelő csóposta bedobónyílásba ereszti és ezzel arra az interurbán vagy koncentrációs munkahelyre küldi, amelyre a hívottként előjegyzett város központjából jövő áramkör vagy áramkörök be vannak kapcsolva.

A tőzsdei nyilvános állomásokról a bejelentés úgy történik, hogy az ottani távbeszélő-kezelő felveszi a bejelentő vonal készülékének hallgatóját. Erre a megfelelő bejelentő munkahelyen (a 8, 9, vagy 10 számon) kigyullad a tőzsdei hívólámpa (2-ik ábrán a 2. és 3. sz. lámpák között, amely lámpa az ábrán nincs feltüntetve, úgyszintén a tőzsdekulcs sem), a bejelentő kezelő pedig tőzsde-kulcsát maga felé húzva, jelentkezik a félnek.

A tőzsdei kezelő rendszerint egész sorozat beszélgetést jelent be folytatólagosan.

A főpostai nyilvános állomások kezelőjének a bejelentő munkahelyekhez való hozzájuthatása szintén meg van könnyítve, mert az ottani kezelő így jelent be: felemeli a bejelentő készülék hallgatóját, mire a József helyi központban kigyullad az állomás piros hívólámpája. A helyi kezelő erre egyik kérdő dugójával a hívólámpa alatti kapcsolóba dugaszol, annak összekötő párjával pedig jelentkezés nélkül egy szabad bejelentő vonalba lép és arra rácsenget.

Innen kezdve a kapcsolási folyamat, tehát a helyi és a bejelentő munkahelyen a fény-, illetőleg hangjelzés (pillanatnyi bűgás) ugyanolyan, mint amikor előfizetői állomásról történik bejelentés.

Automata központba kapcsolt állomásról a bejelentés úgy történik, hogy a fél letárcsázza a 01 számot. Erre az automata helyi központ az állomást egy szabad bejelentő vonalra köti, arra rácsenget, mire a bekapcsolt bejelentő vonalkereső gépe forgásnak indul, a bejelentő vonalat és azzal a felet is egyik szabad bejelentő munkahelyre kapcsolja stb., amint már manuális központba kapcsolt állomás bejelentésénél láttuk.

A tőzsdéről történő bejelentés befejeztével a bejelentő munkahely kezelője visszaállítja a középállásba a tőzsde kulcsát, a tőzsdei kezelő pedig visszateszi a hallgatóját a távbeszélőkészülékre. Ezáltal az összeköttetés közöttük megszűnik.

A bontás minden más esetben úgy történik, hogy a bejelentő kezelő bontókulcsát egy pillanatra a középállásból maga felé húzza (2-ik ábra 3. sz. kulcs), a bejelentő fél, illetőleg kezelő pedig visszateszi hallgatóját, mire a helyi munkahelyen mindkét figyelőlámpa kigyullad. Erre a helyi kezelő is bont. A bontókulcsnak pillanatnyi kimozdítása a középállásból újabb hívás számára szabaddá teszi a bejelentő munkahelyet és az utóbbinak bontólámpája (2-ik ábra 2. sz. lámpa) a kimozdítás tartama alatt ég. A célja ennek az, hogy az esetleg arra hajlamos kezelő bontókulcsának hosszadalmasan mellső állásban tartásával munkahelyét ne tarthassa foglalt állapotban, tehát a munkát ne háríthassa el magától.

Megjegyzem még, hogy a bejelentő munkahely akkor szabad,

ha beszélőkészletének dugója a munkahely készletkapcsolójába van dugaszolva, továbbá a kezelő sem bejelentő, sem szolgálati vonalon nem beszél és mindhárom kulcsa nyugalmi (közép) állásban van.

A bejelentő munkahelyek kezelői a feleknek felvilágosítást interurbán ügyekben nem adhatnak, mert nem ez a feladatuk. Ha a fél tőle mégis felvilágosítást kér, akkor a 2-ik ábrán a 2. számú kulcsnak pillanatnyi maga felé húzásával a felet a bejelentő felügyeleti asztalhoz, vagy pillanatnyi hátratulásával a díjtudakozó asztalhoz kapcsolja, saját munkahelyét újabb hívás számára szabaddá teszi, annak hívólámpáját kioltja, a kapcsolt speciális asztal hívólámpáját pedig kigyújtja. Erre a kapcsolt asztal egyik kezelője jelentkezik és a felvilágosítást megadja. Ha a fél a bejelentő kezelőnek késedelmes jelentkezésére vagy magatartására vonatkozólag akar panaszt tenni, akkor a bejelentő kezelő a felet mindig a bejelentő felügyeleti asztalhoz kapcsolja.

Felvilágosítás adására van berendezve a most említett két asztalon kívül a tudakozó szolgálati felügyeleti és a vonalfelügyeleti asztal is, a fél pedig ezeket és a díjtudakozó asztalt a bejelentő munkahely elkerülésével közvetlenül is hívhatja a következő számokon: 301—10, 301—30, 353—10, 451—30, 464—95, 464—96, 464—97, Aut. 982—66.

II. Interurbán munkahelyek.

Az interurbán munkahelyek 3 sorban vannak építve. Mind a három sor 34 munkahelyből áll, összesen tehát 102 interurbán munkahely épült. Mivel 2 munkahely képez egy szekrényt, ennél fogva mindegyik sor 17, az összes munkahelyek pedig 51 szekrényt képeznek. Ezek közül egy szekrénysor a nemzetközi vonalaké, a másik kettő pedig a belföldieké. Mindegyik interurbán szekrény függélyes síkja öt mezőre oszlik (4-ik ábra) és ezeken az alábbi szerelvények vannak elhelyezve:

1. Legfelül 16 drb 10-es kapcsolósáv 160 kapcsolóval, három teljes és egy csonka sorban. Az azonos számú kapcsolók az interurbán, a koncentrációs, az éjjeles, a transit közvetítő és az erősítő váltón multiplikálva vannak.

Ezek az ú. n. szolgálati (Sz. v.) kapcsolók arra valók, hogy az interurbán munkahelyek kezelői bármelyik más interurbán vagy másnevű és rendeltetésű munkahelyet szolgálati beszélgetésre fel tudjanak hívni. A szolgálati vonalak kapcsolói alatt vannak a speciális kapcsolók, a felettük levő foglaltsági lámpáikkal a különböző speciális asztalok felhívására (Sp.).

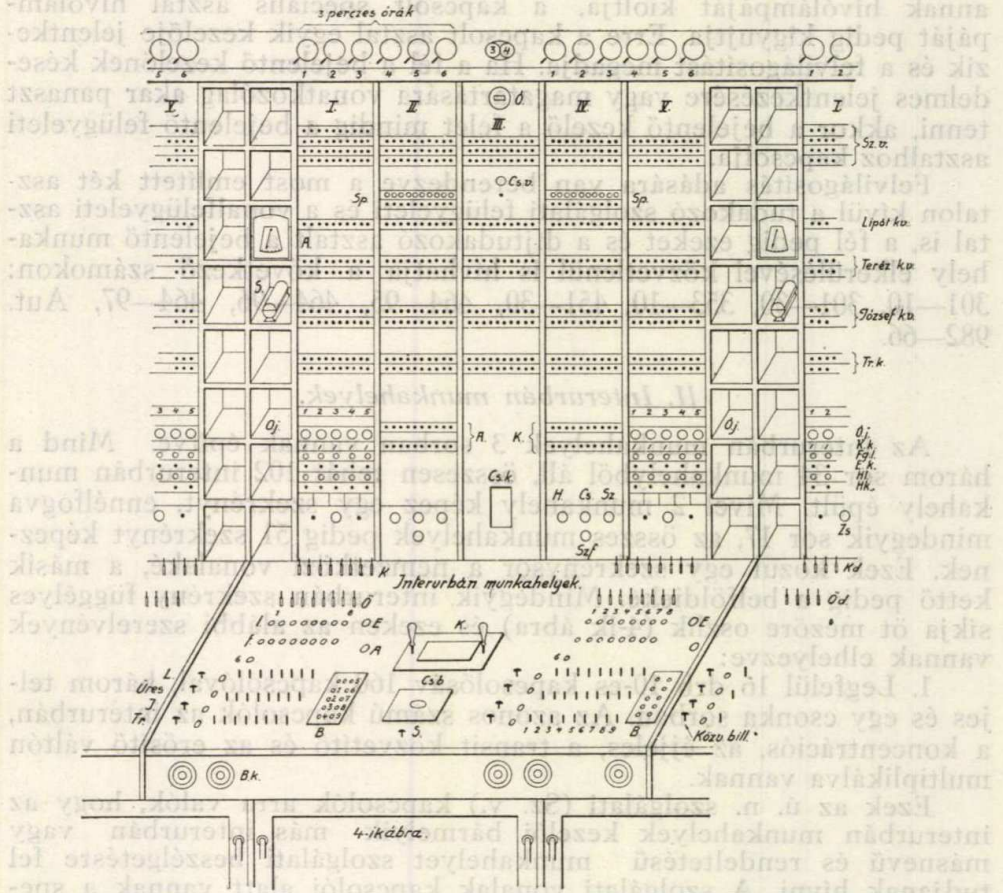
Lejebb van egy teljes sorban 50 drb Lipót közvetítővonal kapcsolója (0—49 számozással). Ezek rugóira olyan közvetítővonalak vannak kötve, amelyeknek másik vége a még manuális Lipót központ helyi közvetítőváltójának asztalán dugóban végződik.

Alattuk van két sorban 0—99 számozással 100 drb Teréz manuális központi közvetítővonal kapcsolója. Ezek azonban néhány, később említendő célra használt kapcsolótól eltekintve üresek, mert a manuális Teréz központ megszűnt. Azután 100 drb József közvetítő-

kapcsoló következik, amelyekről kiinduló közvetítővonalak a József helyi központ közvetítőtávján dugóban végződnek.

Az azonos számú helyi közvetítővonalak kapcsolói szekrényenként az interurbán, a koncentrációs és éjeles váltón multiplikálva vannak.

Lejebb van 100 drb transit közvetítővonal kapcsolója (Tr. k.), amelyek szekrényenként csak az interurbán és koncentr. munkahelyeken vannak multiplikálva. A rájuk kötött transit közvetítővona-

lak másik végükön a transit közvetítő munkahelyek dugóiban végződnek.

Lejebb van az I. és V. mezőben a szekrény bútorrészén látható 6 drb 3 perces óra közül 5 drb-nak az órajelző lámpája, a 6-iké pedig az asztalrészén (ó. j.). A nemzetközi munkahelyeknek 4 drb 3 perces órajuk van. Háromnak az órajelző lámpája a függélyes síkban, egyé a zsinórlámpák előtt. Az órajelző lámpák mellett a II. és IV. mezőben az automata közvetítő-kapcsolók (A. k.) vannak elhelyezve. Ezekből minden interurbán munkahelynek külön kapcsolói vannak,

multiplikálva tehát nincsenek. A 4-ik ábrán a 3-as interurbán munkahelyei a II-ös, a 4-eséi a IV-es mezőben vannak és pedig minden munkahelyen az egymásfeletti két kapcsolósáv.

az 1-ső kapcsolója	a Teréz	10.000-es számoké
a 2-ik	„ „	20.000-es „
az 5-ik	„ a Krisztina	50.000-es „
a 6-ik	„ „	60.000-es „
a 8-ik	„ a Belváros	80.000-es „

A többi kapcsolópárok, mivel jelenleg több automata központ nincs, még üresek.

Lenn a III. mezőben van egy csőposta kidobó-nyílás, a szolgálati vonalak felett elektromos óra (ó), a szolgálati vonalak alatt egy nagyméretű hívólámpa, alatta egy kapcsoló a csoportvezető kézi beszélőjének 4-eres dugója számára. Az I. és V. mezőben 5-ös sávokban kapcsolók vannak, amelyekre interurbán vonalak kapcsolhatók; ezek az ú. n. honos kapcsolók (H. k.). Minthogy pedig egy ilyen honos kapcsoló-sávra kapcsolt interurbán vonalak szolgálatát egy munkahely kezelőjének kell ellátnia, az 5 honoskapcsolóból annyira kapcsolnak interurbán vonalat, amennyinek a szolgálatát egy kezelő el tudja látni. A nemzetközi interurbán vonalak interurbán munkahelyein csak 3 honoskapcsoló van. Mind az 5, illetőleg 3 honoskapcsoló felett van a hozzátartozó hívólámpa (Hl.), afelett a honoskapcsolóról leágasztatott előkészítő kapcsoló (Ek.), feljebb a foglaltsági lámpa és afelett a koncentrációs kulcs. Ha ezek vízszintesen álló nyeleit lenyomják, akkor a vidéki központ csengetésére a vonal hívólámpája nem itt, hanem a koncentrációs munkahelyen gyullad ki. Közvetlenül az asztal felett a II-ik és IV-ik mezőben van egy hívásellenőrző (H), egy csengetést ellenőrző lámpa (Cs), egy szolgálati hívólámpa, az ábrán Sz. v.-vel jelzett egyik szolgálati vonalhoz és még egy hívólámpa (Szf.), amellyel a szolgálati felügyeleti asztal hívhatja az interurbán munkahely kezelőjét. Az I. és V. mezőben legalul mindegyik munkahelynek van 2 kapcsolója, köztük egy jelzőlámpával, a zsinórvizsgálat céljaira. A belföldi vonalak szekrényeinek szélén lévő rekeszek egyikében egy milliamperméter, másikában egy kopogó van elhelyezve a simultán-vonalak részére.

A honoskapcsolók alatti sávra felirati tábla van erősítve, melyre az egyes honoskapcsolókra kapcsolt áramkörök számát, valamint központjainak nevét írják fel.

Az asztalrészen mindegyik munkahelyen az alábbi szerelvények találhatóak: a belföldi interurbán vonalak interurbán munkahelyein 8, a nemzetköziekén 6 zsinórpár. A zsinórpárok egy kérdő (K) és egy összekötő (ő) zsinórból állanak dugóval ellátva. Mindegyik kérdődugóhoz tartozik egy „lejelentő és figyelő“ lámpa (l.), az összekötőhöz pedig egy figyelőlámpa (f.). Minden zsinórpárnak tartozéka továbbá egy csengető kulcs, amely hátratulva a kérdő, előrehúzza az összekötő zsinórra csenget; középen egy átváltó kulcs, amely hátratulva a munkahely beszélőkészletét a kérdő, előrehúzza az összekötő zsinórra kapcsolja. Még egy kulcsa van az asztal külső széle mellett

minden zsinórpárnának, ez a beszélőkulcs. Ha ennek nyelét a kezelő a középállásból hátratulja, akkor a hallgatóját kapcsolja az egyik zsinórra, ha az átváltókulcs valamelyik szélső állásban van. Viszont középállomásként kapcsolja azt mindkét (k. és ö.) zsinórra, ha az átváltókulcsot középállásban tartja. Ha a beszélőkulcs nyelét kifelé húzzuk, beszélhetünk a kérdő- vagy összekötőzsinórra kapcsolt féllel, vagy középállomásként mindkettővel, aszerint, hogy a középső kulcsot milyen állásban tartjuk.

A zsinórpárok lámpáinak és kulcsainak vonalától jobbra szintén egyvonalban még három kulcs van minden munkahelyen. A belső ú. n. jobbhalláskulcsot akkor húzza a kezelő maga felé, ha felek beszélgetését figyeli és annak hallhatóságát akarja fokozni.

A középső kulcs nyelének hátratulásával a beszélő- és hallgatókészletét kapcsolja a szolgálati vonalra, amikor őt szolgálati vonalon valamely más munkahely hívja (Sz. lámpa ég), maga felé húzásával pedig a szolgálati felügyeleti asztal hívására jelentkezik (Sz. f. lámpa).

Ebben a sorban a külső az ú. n. szomszédos munkahelykulcs. Ha a kezelőnek a munkahelyén létesített kapcsolások és folyamatban lévő beszélgetések ellenére munkahelyét el kell hagyni, a folyó beszélgetéseket a jobb vagy bal szomszédjának kell lebonyolítania. Azokat tehát hallgatásra való időnkénti belépéssel meg kell figyelni, a 3 perc leteltével a feleket figyelmeztetni kell, a vidéki kezelővel pedig egyeztetni kell. Ezenkívül az üres munkahelyre beérkező hívásokra valamelyik szomszéd kezelőnek szintén jelentkezni kell.

Mindezt így bonyolítják le:

Ha például a 3-as munkahely marad beültetés nélkül és beszélgetéseit a 4-es (jobb) munkahely akarja tovább kezelni, akkor a 3-as munkahely kérdéses kulcsát a középállásból eltolja és otthagyja. A 4-es munkahelyen ülő ugyanezen munkahely beszélő- és hallgatókészletét használja, de a 3-as munkahely megfelelő csengető, átváltó és beszélőkulcsait állítja. Így, ha a 3. sz. munkahely 2-ik kérdőzsinórjára csenget, akkor a 3-ik munkahely 2-ik zsinórpárjának csengetőkulcsát befelé tolja. Ha ugyanarra beszélni is akar, akkor ugyanazon zsinórpár átváltókulcsát befelé tolja, a hozzátartozó beszélőkulcsot pedig kifelé húzza. Kezelheti az üresen maradt 3. sz. munkahely beszélgetéseit a 2. sz. szomszédos (bal) munkahely kezelője is, de akkor a 3. sz. munkahely szomszédos kulcsát kifelé húzott állásban kell tartania.

További alkatrészek az asztal külső széle mellett egy simultánbillentyű (S), mögötte 10 drb számbillentyű, amelyet a kezelő számtárcsa helyett használ, amikor budapesti automata állomást hív. Számozásuk a bal sorban belülről kifelé 0, 1, 2, 3, 4, a jobb sorban ugyanilyen rendben 5, 6, 7, 8, 9. Mögöttük van az automata ellenőrzőlámpa (A). Szerepét később látni fogjuk. Még beljebb a lejelentőlámpákkal egy sorban a lejelentést ellenőrző lámpa (E).

Az asztal szélén három billentyű van, egy Lipót, egy József és egy transztközvetítő szolgálati billentyű, továbbá mindegyiktől jobbra a hozzátartozó jelzőlámpa. Az azokra külön-külön kapcsolt szolgálati vonal beszélő-vezetéke egy automatikus kereső gépen át az elsőnél a Lipót, a másodiknál a József helyi közvetítő, a harma-

diknál pedig a transit közvetítő-váltó beszélő- és hallgatókészletére megy.

Az asztalfelület alatti függélyes síkban 2 drb beszélőkészlet-kapcsoló van elhelyezve (B. k.) a kezelő és a felváltó kezelő beszélőkészletének bekapcsolására.

Két munkahelyre közös a kalkulograph-óra (K), amellyel a kezelő a távbeszélőjegyre rányomatja a beszélgetés kezdetének és végének időpontját, továbbá egy csőposta bedobó-nyílás.

A belföldi vonalak többi munkahelyeitől a 18. sz. interurbán munkahely eltér annyiban, hogy honoskapcsolóira a Főposta, illetőleg a Tőzsde szolgálati vonalai vannak kapcsolva, és pedig a főposta szolgálati vonala (Cb) a 18. sz. munkahely 5. sz. honoskapcsolójára. Hívó- és foglaltsági lámpái ugyanazon célt szolgálják, mint az interurbán-vonalaké. A honoskapcsolón kívül azonban ugyanaz rá van kötve az üresen maradt Teréz helyi közvetítőkapsolók közül a 119. számúra is. A szolgálati vonal másik vége a Főposta-kapcsolóra fut. A Főposta és a 18. sz. interurbán munkahely kezelője tehát kölcsönösen felhívhatják egymást.

Ugyanilyen két CB. szolgálati vonala van a Tőzsdének is a 18. sz. interurbán munkahely 1. és 3. sz. honoskapcsolójára és a 116., 118. sz. Teréz közvetítő-kapcsolójára, a Tőzsdén pedig kapcsolóra kötve. A tőzsdének ezeken kívül még két induktoros szolgálati vonala is van, amely a Tőzsdén kapcsolóra, a 18. sz. interurbán munkahelyen pedig a 2. és 4. sz. honoskapcsolóra kapcsolva. Ezeknek multiplikációjuk nincs.

A Főposta, illetve Tőzsde kezelője bármelyik szolgálati vonalon felhívhatja a 18. sz. interurbán munkahelyet. Ha pedig a Főposta, illetőleg a Tőzsde kezelője bármelyik más interurbán munkahellyel akar beszélni, akkor a 18. sz. munkahelytől kéri, amely utóbbi a kívánt munkahely szolgálati vonalkapcsolóját kapcsolja a Főposta, illetőleg Tőzsde szolgálati vonalra (zsinórpár egyikével). A hívott interurbán munkahely szolgálati hívólámpájának kigyulladására szolgálati belépőkulcsát a középállásból eltolja és ezzel beszélőkészletét a Főposta, illetőleg Tőzsde kezelőjének beszélőkészletével összeköti, tehát beszélhetnek egymással. Megjegyzem, hogy a munkahely szolgálati vonalára csengetni nem kell.

A Főposta és Tőzsde szolgálati vonalak multiplex-kapcsolóiba dugaszolva viszont bármelyik interurbán munkahely közvetlenül felszengetheti a főpostai, illetőleg tőzsdei kezelőt.

Itt említem meg, hogy a Főpostának 5 belvárosi automata központba kapcsolt fülkeállomása van, a Tőzsdének pedig 24. Ezen utóbbiak azonban a József helyi közvetítő-váltó egymásmelletti, üzemenkívüli régi bérlő-kapcsolóira vannak kötve.

A Főposta nyilvános állomásain, illetőleg a Tőzsde a bejelentett interurbán beszélgetéseit a fenti fülkeállomásokról bonyolítja le.

Az interurbán munkahelyek rendeltetése, hogy a rájuk kapcsolt néhány honos interurbán áramkör (4. ábrán Hk.) budapesti állomásokkal való távbeszélő forgalmát lebonyolítsa, másrészt, hogy honos vonalait Budapesten átmenő beszélgetésekhez olyan interurbán vonalakkal kapcsolja össze, amelyeket közvetlenül el nem érhet, hanem

csak úgy, hogy azokat valamelyik transit közvetítő munkahely kezelője egyik transit közvetítő vonalra kapcsolva az interurbán munkahelyekig meghosszabbít. (Lásd a 4-ik ábrán: Tr. k-t.)

III. Koncentrációs munkahelyek.

Amikor az interurbán áramkörök forgalma az esti órákban annyira csökken, hogy a kezelők elfoglaltsága már ritkított beültetés mellett is gyenge, akkor az interurbán vonalak koncentrációs kulcsait az interurbán munkahelyeken a vízszintes helyzetből lenyomják. Ezáltal a vidéki központok csengetésére a hívólámpák nem az interurbán munkahelyeken (4-ik ábrán Hl.), hanem a koncentrációs munkahelyeken gyulladnak ki és ettől kezdve az interurbán forgalom ezeken a munkahelyeken bonyolítottat le. Ennek megfelelően a koncentrációs munkahelyek ugyanazon szerelvényekkel vannak ellátva, mint az interurbán munkahelyek, de számbelileg többel, mert, ami honoskapcsoló a 102 int. munkahelyen 5-ösével, illetve 3-asával van felszerelve, az itt 34 munkahelyre van koncentrálna.

Ezek a munkahelyeken az előkészítő-kapcsoló helyett a vonalaknak várakozási kapcsolójuk van. Ez egy üres hüvely, amely a vonalal összefüggésben nincs és csak a kérdődugó tartására szolgál, addig, amíg a vonal foglaltsági-lámpája ég. A zsinórpár összekötő-zsinórján vagy az előkészítésképpen kapcsolt budapesti előfizető, vagy egy nem honos vonal van kapcsolva. A függélyes mezőben levő egyéb szerelvények száma annyi, mint az interurbán munkahelyeken. A 3 perces órák, jelzőlámpáik és a zsinórpárok száma 8. Az órajelzőlámpák, a figyelőlámpák is csengető-kulcsok között vannak.

Amikor éjjel 2 óra után a forgalom további csökkenése miatt a kezelők elfoglaltsága már ritkított beültetéssel is kevés, akkor a vonalak koncentrációs kulcsait a koncentrációs munkahelyeken is lenyomják és ezáltal a vonalakon beérkező hívásokra a hívólámpák az éjjeles munkahelyeken gyulladnak ki.

Ekkor a 6 éjjeles munkahely természetesen már be van ültetve, az interurbán koncentrációs, transit közvetítő és bejelentő munkahelyeket a kezelők elhagyják és a bejelentő, valamint az egész interurbán forgalmat ez a 6 munkahely bonyolítja le körülbelül reggel 7 óráig, amikor a vonalak koncentrációs kulcsait az interurbán és koncentrációs munkahelyeken ismét felcsapják. Innét kezdve az éjjeles munkahelyek beültetését megszüntetik és ezek helyett beültetik a forgalomhoz mérten az interurbán, transit közvetítő és bejelentő munkahelyeket.

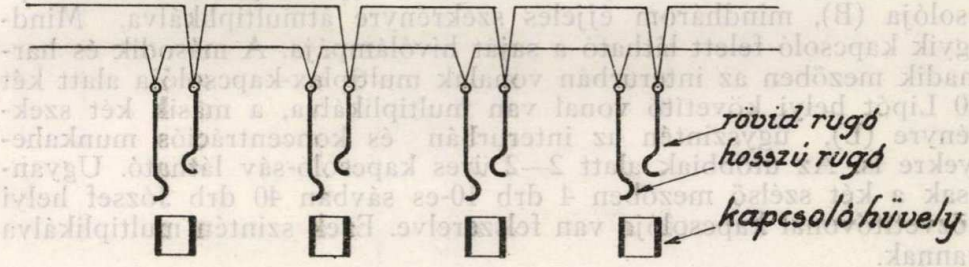
A nemzetközi vonalakat nem kapcsolják a koncentrációs munkahelyekre és jelenleg nem is ezeken kezelik.

IV. Éjjeles munkahelyek.

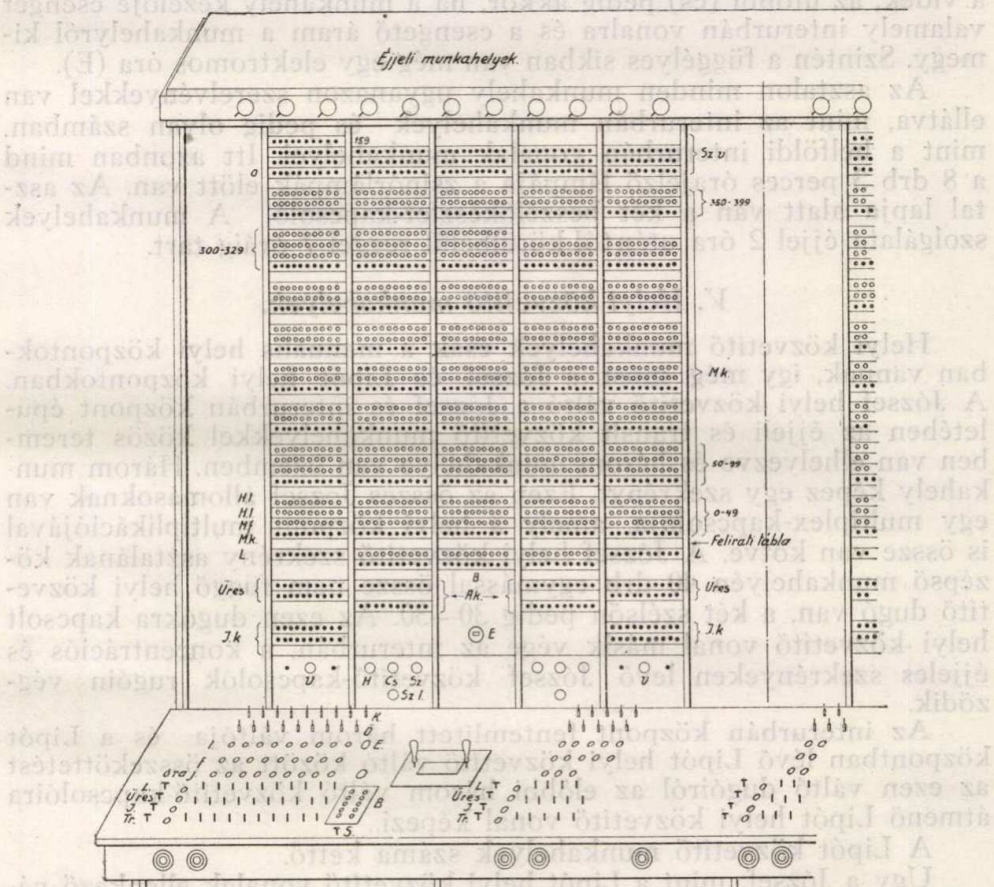
Ezek a függélyes síkban legfelül van a 160 munkahely szolgáló vonalkapcsoló, amely ezen szekrényeken is multiplikálva van (Sz. v.). Ezek alatt 8 sorban 400 interurbán vonal multiplex-kapcsolója (5. és 6. ábra). Multiplexnek nevezik azért, mert a másik három éjjeles szekrényre, sőt az ezekkel egybeépített 2 transit közvetítő

szekrényre is át vannak multiplikálva. Mindegyik kapcsoló felett felfelé menő sorrendben egy multiplex (piros), azután egy honos

5-ik ábra.

6-ik ábra.

foglaltsági lámpa (zöld) van szerelve. Ezek felett 130, illetőleg a középső szekrényen 140 int. vonalhívó-lámpával is el van látva úgy,

hogy az éjjeles munkahelyek valamelyikén mind a 400 bekapcsolható vonalnak van egy-egy hívólámpája.

Ezek alatt van a középső mezőben 10 éjjeli bejelentő vonal kapcsolója (B), mindhárom éjjeles szekrényre átmultiplikálva. Mind-egyik kapcsoló felett látható a saját hívólámpája. A második és harmadik mezőben az interurbán vonalak multiplex-kapcsolója alatt két 20 Lipót helyi követítő vonal van multiplikálva, a másik két szekrényre (L), úgyszintén az interurbán és koncentrációs munkahelyekre is. Az utóbbiak alatt 2—2 üres kapcsoló-sáv látható. Ugyancsak a két szélső mezőben 4 drb 10-es sávban 40 drb József helyi közvetítővonal kapcsolója van felszerelve. Ezek szintén multiplikálva vannak.

Legalul láthatók a vonalvizsgáló lámpák és kapcsolók (v), a hívást (h) és csengetést ellenőrző (cs) lámpák. Az előbbi (h) mindannyiszor ég, valahányszor valamelyik interurbán vonalon Budapestet hívja a vidék, az utóbbi (cs) pedig akkor, ha a munkahely kezelője csenget valamely interurbán vonalra és a csengető áram a munkahelyről kimegy. Szintén a függélyes síkban van még egy elektromos óra (E).

Az asztalon minden munkahely ugyanazon szerelvényekkel van ellátva, mint az interurbán munkahelyek és pedig olyan számban, mint a belföldi interurbán vonalak munkahelyei. Itt azonban mind a 8 drb 3 perces órajelző lámpája a zsinórlámpák előtt van. Az asztal lapja alatt van a két beszélőkészlet-kapcsoló. A munkahelyek szolgálata éjjel 2 óra utántól körülbelül reggel 7 óráig tart.

V. Helyi közvetítő munkahelyek.

Helyi közvetítő munkahelyek csak a manuális helyi központokban vannak, így még most a József és Lipót helyi központokban. A József helyi közvetítő váltó a József és interurbán központ épületében az éjjeli és transit közvetítő munkahelyekkel közös teremben van elhelyezve és három munkahelye van üzemben. Három munkahely képez egy szekrényt. Ezen az összes József állomásoknak van egy multiplex-kapcsolója, amely a helyi központ multiplikációjával is össze van kötve. A József helyi közvetítő szekrény asztalának középső munkahelyén 40 drb egymással össze nem függő helyi közvetítő dugó van, a két szélsőn pedig 30—30. Az ezen dugókra kapcsolt helyi közvetítő vonal másik vége az interurbán, a koncentrációs és éjjeles szekrényeken levő József közvetítő-kapcsolók rugóin végződik.

Az interurbán központ fentemlített három váltója és a Lipót központban lévő Lipót helyi közvetítő váltó között az összeköttetést az ezen váltó dugóiról az előbbi három váltó közvetítő-kapcsolóira átmenő Lipót helyi közvetítő vonal képezi.

A Lipót közvetítő munkahelyek száma kettő.

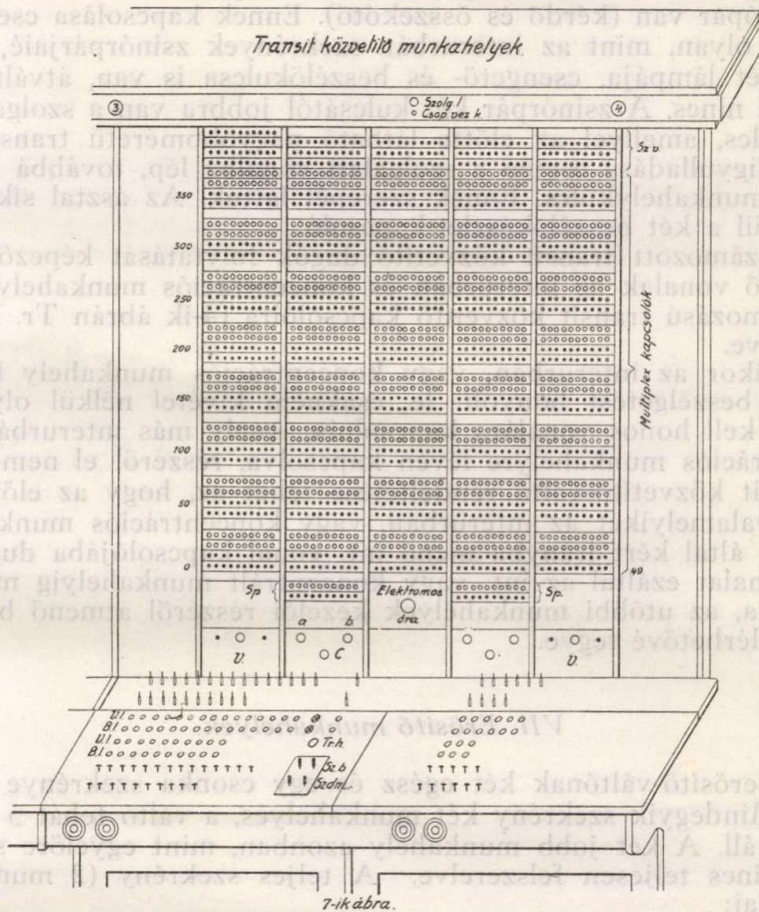
Ugy a József, mint a Lipót helyi közvetítő vonalak ellenkező végére kötött dugó és kapcsoló azonos számozású. A váltók asztalrészén mindegyik közvetítő zsinórhoz egy bontólámpa tartozik.

Ezen munkahelyek célja, hogy azok kezelői a helyi közvetítő-dugót a budapesti állomások multiplikációjába dugaszolva az álló-

mások vezetéket a helyi közvetítő vonalak multiplikációjáig meghosszabbítsák és ezzel az állomások vezetéket az interurbán, koncentrációs és éjjeles munkahelyek kezelői számára elérhetővé és kapcsolhatóvá tegyék. Szolgálatuk 24 órás.

VI. Transit közvetítő munkahelyek.

Ezeken legfelül a párkányon van a csoportvezető hívására való szolgálati hívólámpa, alatta a hozzátartozó beszélőkészlet-kapcsoló

lával. A kapcsoló függélyes mezejében látható a 160 drb szolgálati vonal kapcsolója.

Ezek alatt van 8 sorban (10-es sávokban) az interurbán vonalak 400 drb multiplex kapcsolója, amelyek mindegyikének tartozéka a felette lévő várakozási kapcsoló, afelett egy multiplex, még feljebb egy honos foglaltsági lámpa. A várakozási kapcsoló csak a transit közvetítő dugó tartására szolgál, az int. vonallal nem függ össze.

A függélyes mező egyéb szerelvényeit a 7-ik ábrából és az előzményekből ismerjük. Az asztalrészén az alábbi alkatrészek vannak:

Legfelül 25 drb transit közvetítő dugó, és pedig a belső sorban 15, a külsőben 10. Az ezeken kívül látható két lámpasor. A belső a dugósor várakozási (vl), a külső a bontó lámpáit (Bl.) foglalja magában. Ugyanígy a külső dugósorhoz tartoznak a két külső lámpasor várakozási- és bontólámpái. A lámpasorokon kívül levő tikkelő bilentyúk nincsenek üzemben. A belső sor várakozási-lámpáitól jobbra egy nagyobb méretű lámpa van (keresztjel jelölve), ez a két sor várakozási lámpa ellenőrzési lámpája, a bontólámpák sorától jobbra eső pedig a 25 drb bontólámpa ellenőrző lámpája. Mindezekről jobbra egy dugópár van (kérdő és összekötő). Ennek kapcsolása csekély eltéréssel olyan, mint az interurbán szekrények zsinórpárjaié, ugyanolyan két lámpája, csengető- és beszélőkulcsa is van, átváltókulcsa azonban nincs. A zsinórpár két kulcsától jobbra van a szolgálati belépő kulcs, amellyel az előtte látható nagyobb méretű transit hívólámpa kigyulladására esetén a szolgálati vonalba lép, továbbá a szomszédos munkahelykulcs. Ennek szerepét láttuk. Az asztal síkja alatt van végül a két beszélőkészlet-kapcsoló.

A számozott transit közvetítő dugók folytatását képező transit közvetítő vonalak az interurbán és koncentrációs munkahelyek azonos számozású transit közvetítő kapcsolóira (4-ik ábrán Tr. k.) vannak kötve.

Amikor az interurbán, vagy koncentrációs munkahely kezelője átmenő beszélgetést bonyolít le, csaknem kivétel nélkül olyan int. vonalat kell honos vonalára kapcsolnia, amely más interurbán, vagy koncentrációs munkahelyre lévén kapcsolva, részéről el nem érhető. A transit közvetítő-váltó rendeltetése tehát az, hogy az előtte lévő dugók valamelyikét az interurbán, vagy koncentrációs munkahelyek kezelője által kért irányba menő int. vonal kapcsolójába dugaszolja és a vonalat ezáltal az int. vagy koncentrált munkahelyig meghosszabbítva, az utóbbi munkahelyek kezelői részéről átmenő beszélgetéshez elérhetővé teszi.

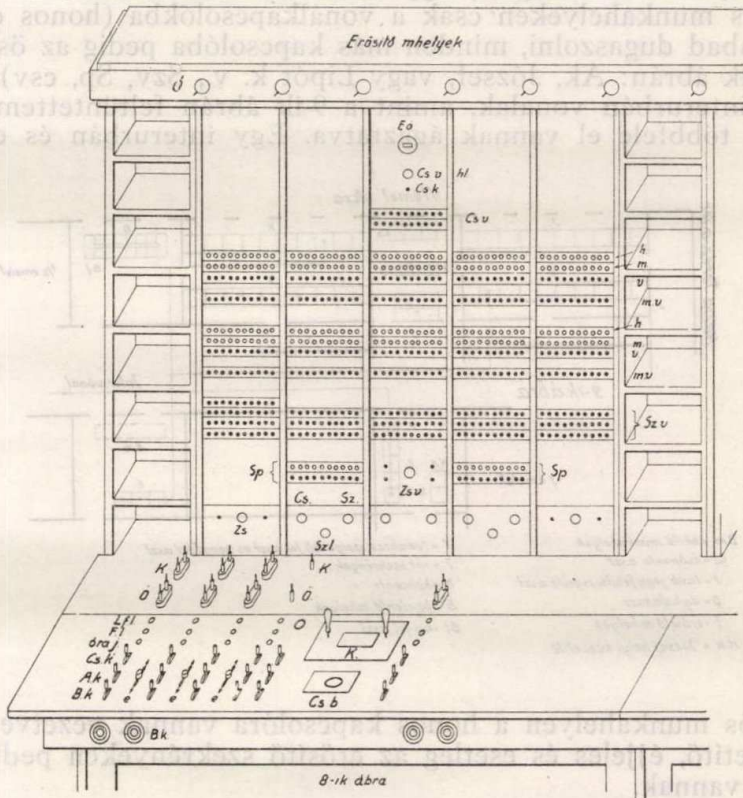
VII. Erősítő munkahelyek.

Az erősítő-váltónak két egész és egy csonka szekrénye van (8. ábra). Mindegyik szekrény két munkahelyes, a váltó tehát 5 munkahelyből áll. A két jobb munkahely azonban, mint egyelőre szükséges, nincs teljesen felszerelve. A teljes szekrény (2 munkahely) tartozékai:

Az 1. és 3. sz. munkahelyeken három drb 3 perces óra, a 2-ikon 4 drb (ó), egy elektromos óra (E. ó.), egy csoportvezető hívólámpa (cs. hl.), egy csoportvezető-kapcsoló (cs. k.), a csoportvezető kézi beszélője 4-eres dugójához 2 drb 10-es sávban 14 drb csoportvezető-kapcsoló (cs. v.) az interurbán és koncentrációs munkahelyek csoportvezetőinek felhívására az erősítő munkahelyekről, két sorban összesen 100 drb vonalkapcsoló (v), mindegyik alatt egy-egy művonalkapcsolóval (mv), felette pedig multiplex (m) és honos foglaltsági lámpa (h). A vonalkapcsolóra az interurbán vonal a hozzátartozó művonalkapcsolóra pedig a vonal művonala van kötve. Az utóbbi a

kapcsolandó áramkör csillapításának megfelelő nagyságú művonalat tartalmaz és az interurbán áramkör kiegyensúlyozására szolgál.

Itt is látható a 160 drb szolgálati vonal (Sz. v.) a munkahelyek felhívására, a 20 drb speciális kapcsoló (Sp.) és azok foglaltsági lámpái, az utóbbiak között egy nagyméretű lámpa és annak mindkét oldalán két kapcsoló (Zs. v.), az egymáshoz tartozó kettős kérdő- és összekötő-zsinórok és azok erősítő berendezéseinek vizsgálatára. Legalul az előbbi szekrényekről már ismert szerelvények láthatók (Zs, cs, sz, Sz., l.).

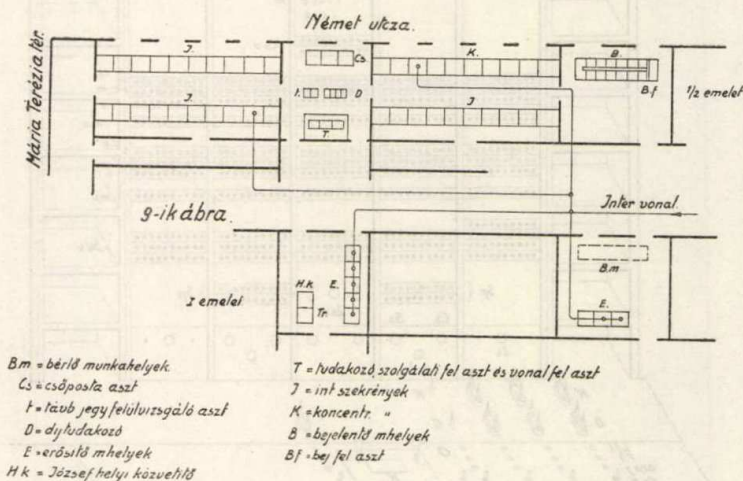
A szekrény asztalán van három kettős dugópár (csak a 2. sz. munkahelyen van négy). Ugy a kérdésben, mint a hozzátartozó összekötőben 2—2 dugó van közös szigetelő fogantyúval összeerősítve úgy, hogy a dugaszolásakor úgy a kérdő, mint az összekötő dugópárral egy-egy áramkört és egyidejűleg annak művonalát is az erősítőre kapcsoljuk. A még ott látható egyéb szerelvények ismeretesek és az ábrán láthatók, csak az átváltó kulcsoktól jobbra eső fogantyút kell megemlítenem, amelynek előre, hátra csusztatásával a hozzátartozó zsinórpárokon az erősítés nagyságát lehet változtatni.

Minden kérdő- és összekötő-zsinórpárnak külön erősítő berendezése van, amely csak akkor erősíti a rákapcsolt áramkörökön folyó beszélgetést, ha a zsinórpár erősítógombja (e) a nyugalmi (legkülső)

állásból hátrafelé ki van mozdítva, a beszélőkulcsa pedig nincs beszélő állásban. Amikor a kezelő beszél, erősítés nincs, ha az erősítő-gomb hátra is van csusztatva. Ezen munkahelyek rendeltetését az átmenő beszélgetések lebonyolításának ismertetésénél fogjuk látni. Az erősítő-forgalomnak megfelelő beültetésük reggel 8 órától éjjel 12-ig tart, egy munkahelyet azonban szükség esetén egy-egy beszéd tartamára az éjjel további szakában is beültetnek, szolgálatuk tehát 24 órásnak tekinthető.

Megjegyzem még, hogy a kérdődugót (nem értve ide az erősítő munkahelyek kettős dugóit) úgy az interurbán, mint a koncentrációs és éjjeles munkahelyeken csak a vonalkapcsolókba (honos és multiplex) szabad dugaszolni, minden más kapcsolóba pedig az összekötőt (5. és 8-ik ábrán: Ak, József, vagy Lipót k. v., Szv, Sp, csv).

Az interurbán vonalak, amint a 9-ik ábrán feltüntettem, a központban többfelé el vannak ágaztatva. Egy interurbán és egy kon-

centrációs munkahelyen a honos kapcsolóra vannak vezetve, a transit közvetítő, éjjeles és esetleg az erősítő szekrényeken pedig multiplikálva vannak.

Az interurbán, koncentrációs és éjjeles munkahelyek kezelőinek olyan vonalkapcsolóiba, amelynek foglaltsági lámpája ég, dugaszolni nem szabad. A transit közvetítő munkahelyek kezelői dugaszolják ugyan az olyan vonalakat, amelyeknek csak egyik foglaltsági lámpájuk ég, ezen esetben azonban a dugaszolás nem jelent egyszersmind vonalba való belépést is, mert az interurbán-kezelő a vonal felszabadulását jelentő lámpajelzést csak akkor kapja, ha átváltókulcsát belső állásba tolvá tartja. Akkor pedig a transit közvetítő vonalba dugaszolt összekötő-zsinór az átváltókulcsban meg van szakítva.

Az interurbán vagy az azokat felváltó koncentrációs váltón kapcsolt interurbán vonal honos lámpái kigyulladnak az egyidejűleg szolgálatot tartó éjjeles, transit közvetítő és erősítő szekrényeken, amennyiben a vonal ezen utóbbi váltóra is rá van kapcsolva.

Ha az interurbán vonal a transit közvetítő váltó egyik szekrényén van bekapcsolva, akkor multiplex foglaltsági lámpája ezen váltó mindkét szekrényén, esetleg az erősítő-szekrényeken is ég, továbbá kigyullad a foglaltsági lámpa a honos interurbán vagy a honos koncentrációs munkahelyen, aszerint, hogy melyik váltó van üzemben.

Az erősítő-váltón kapcsolt interurbán vonal multiplex foglaltsági lámpái az erősítő és transit közvetítő váltó mindegyik szekrényén égnék, továbbá ég a honos interurbán vagy koncentrációs munkahely foglaltsági lámpája is, aszerint, hogy a két utóbbi váltó közül melyik van üzemben. Amikor pedig ezek helyett a forgalmat az éjjeles munkahelyek bonyolítják le és a koncentrációs kulcsok úgy az interurbán, mint a koncentrációs munkahelyeken le vannak nyomva, a vonalnak az erősítőn való foglaltsága esetén a vonal multiplex foglaltsági lámpái úgy az erősítő, mint éjjeles szekrények mindegyikén égnék. A transit közvetítő-szekrényeken, miután ezek akkor beülteve már nincsenek, a jelzést, mint sükségtelent, az ezen szekrények szélén lévő, a 7-ik ábrán fel nem tüntetett billentyűgombok külső állásba húzásával lehet kikapcsolni.

Az éjjeles munkahelyek valamelyikén kapcsolt vonal multiplex foglaltsági lámpái minden egyes éjjeles szekrényen égnék, úgyszintén az erősítő-szekrényeken is, ha a vonal arra is rá van vezetve.

A budapesti új interurbán központ közreműködésével beszélhet budapesti manuális vagy automata központba kapcsolt állomás vidékivel és a beszélgetést kezdeményezheti a budapesti, vagy vidéki fél, beszélhet továbbá a budapesti interurbán-központon keresztül vidéki fél más helység állomásaival. Az utóbbi beszélgetés a budapesti interurbán-központra nézve transit-beszélgetés. Mindezen beszélgetések lebonyolításánál sükséges kapcsolásokkal és jelzésekkel az alábbiakban foglalkozunk:

1. Budapesti manuális központba kapcsolt állomás előfizetője hív vidéki állomást.

A budapesti előfizetők ezen esetben, amint említettem, beszélgetéseiket valamelyik bejelentő munkahely kezelőjének bejelentik. A bejelentő kezelők a beszélgetésről kiállítják a távbeszélőjegyeket. Az utóbbiakat útjukban ott hagytuk el, hogy a csőposta felügyeleti asztalról csőposta útján arra az interurbán, vagy koncentrációs munkahelyre jutottak, amely a beszélgetés lebonyolítására illetékes.

Az interurbán (illetve koncentráció) munkahelyeken a csőposta kidobónyiláson kieső távbeszélőjegyeket az ottani kezelő, ha munkahelyére 2, vagy több különböző irányból jövő vonal van kapcsolva, először vonalak szerint osztályozza, azután az ugyanazon vonalon lebonyolítandókat rangsor szerint besorozza a már nála levő többi közé, úgy azonban, hogy az egyenrangúak a bejelentés sorrendjében kerüljenek lebonyolításra. Hogy a beszélgetések rang szerint miként következnek egymásután, a „Távbeszélő-üzleti Szabályzat“ 44-ik §-ában találjuk.

Amikor valamelyik beszélgetés sorra kerül és az igénybe veendő vonal szabad (tehát a 4. ábrán Fg. 1. esetét), a kezelő egyik kérdő-

dugóját a kérdéses vonal honoskapcsolójába (ugyanott Hk.) dugaszolja. Ezáltal kigyújtja a transit-közvetítő és, ha a vonal oda is rá van kapcsolva, az erősítő-szekrények honos foglaltsági lámpáit. Azután az alkalmazott kérdődugó átváltókulcsát belső, beszélőkulcsát külső állásba állítja, csengető-kulcsának hátranyomásával pedig felcsengeti a felhívandó vidéki állomás központját.

A hívott vidéki központ jelentkezésekor a budapesti interurbán-kezelő bemondja a hívott fél kapcsolási számát és a beszélgetés fajtát. A vidéki kezelő mindezeket felírja egy ú. n. érkezési lapra. Ugyanazon feltünteteti a hónapot, napot és aláírja, azután felcsengeti a vidéki felet.

A budapesti kezelő erre átváltókulcsát külső állásba húzza, az alkalmazott kérdődugó párját kézbe veszi. Ha hívófél kapcsolási száma pl. József szám, akkor lenyomja a „J” jelzésű szolgálati billentyűt, megvárja, amíg az attól jobbra lévő jelzőlámpa kigyullad és az automatikusan hozzákapcsolt szabad helyi közvetítő munkahely kezelőjének a billentyűhöz tartozó szolgálati vonalon bemondja a hívandó József-számot. Az utóbbi erre egyik nyugalmi helyzetben levő közvetítő-dugójának hegyével megtikkeli a bemondott József-állomásnak a multiplikációban előtte levő kapcsolóhévelyét. Ha a tikkeléskor (a közvetítő-dugó hegyével való érintés) zúgást hall, akkor a budapesti fél éppen interurbán beszél, tehát visszamondja az interurbán kezelőjének, hogy mással beszél, mire az utóbbi elengedi a közvetítő-billentyűt és később kéri a József-számot.

Ha a közvetítő-kezelő a tikkelésnél bűgást nem hall, közvetítő-dugóját a kért József-szám kapcsolójába dugaszolja, mire a közvetítő-dugó bontólámpája kigyullad. Ugyanakkor visszamondja a szolgálati vonalán, hogy milyen számú közvetítő-dugóra, illetőleg vonalra adta a kért állomást (pl. 21-esre), mire az interurbán-kezelő a szolgálati billentyűt (J) elengedi, az interurbán vonalba kapcsolt kérdődugó párját képező összekötő-dugót pedig a jelen példának megfelelően a 21. sz. József közvetítő-kapcsolóba dugaszolja (4-ik ábrán József k. v.). Ezáltal a közvetítő munkahelyen a 21-es közvetítő zsinór bontólámpája kialszik.

Amikor az interurbán-kezelő a visszamondott számú közvetítő-vonalba dugaszolt, az interurbán munkahelyen két eset léphet fel:

a) a közvetítő-vonalba dugott összekötő-dugó figyelőlámpája (4. ábrán f) kigyullad és állandóan ég. Ez azt jelzi, hogy a kapcsolt József-állomás szabad. Ekkor az interurbán munkahely kezelője átváltókulcsát is külső állásba húzza és csengetőkulcsát maga felé húzva, felcsengeti a kapcsolt budapesti állomást. Amint a fél a csengetésre hallgatóját a készülékről felveszi, az összekötő-zsinór figyelőlámpája (f) kialszik és (a kapcsolt állomás a helyi központról, hogy onnét az interurbán-beszélgetést ne zavarhassák, leválasztódik) az interurbán-kezelő közli a féllal, hogy hozza a kért vidéki felet, megnevezve a központ nevét és a kért állomás számát.

b) Az összekötő figyelőlámpa villog. Ez akkor történik, ha a budapesti fél, amikor a közvetítő-kezelő kapcsolta, a helyi hálózatban éppen beszél. Az interurbán-kezelő ekkor a már leírt módon pillanatnyilag rácsenget az összekötő-zsinórra. A csengetőáram azonban

ezen esetben nem megy ki az állomásra, hanem csak az alkalmazott helyi közvetítő-vonal áramkörében idéz elő olyan változást, hogy az összekötő-zsinór figyelőlámpája (f) kialszik, a kapcsolt állomás a helyi központról leválasztódik és a helyi központban ugyanezen állomás kapcsolójában lévő dugó figyelőlámpája villog. Erre a helyi központ kezelője a magára maradt félel, aki különben figyelmeztetésül hallgatójába szakgatott bűgást is kap, közli, hogy a másik állomást interurbán kapcsolták. Azután a helyi kezelő bont. A kezelő akkor értesíti a hallgatóját kézből tartó budapesti felet, hogy hozza a kért vidéki állomást.

Innen kezdve az interurbán-kezelő további teendője ugyanaz, akár az a), akár a b) eset lépett is fel, vagyis átváltókulcsát középállásba állítva, a feleket felszólítja a beszélgetés megkezdésére, majd beszélőkulcsát kihallgató (belső) állásba tolja. Amikor a kezelő hallja, hogy a felek beszélni kezdenek, a vonatkozó távbeszélőjegyre a beszélgetés kezdetének időpontját a kalkulograph-órával ráütteti és beszélőkulcsának középállásba állításával kilép a vonalból, az alkalmazott zsinórpár 3 perces óráját indító karjának balraállításával megindítja.

Három perc múlva az óra jelzőlámpája kigyullad, az interurbán-kezelő figyelmezteti a feleket, hogy 3 perc letelt. A felek ekkor befejezik a beszélgetést, hallgatóikat felteszik, az összekötő figyelőlámpa kigyullad, a kezelő a beszéd végének időpontját a kalkulograph-órával a távbeszélőjegyre szintén ráütteti, felírja az igénybe vett interurbán-áramkör számát, a 3 perces órát karjának jobbra tolasával a 0-ra állítja vissza, az összekötő-zsinórt bontja. Erre a közvetítő munkahelyen kigyullad a kapcsolásnál alkalmazott közvetítő-vonal bontólámpája, amire a közvetítő-kezelő is bont. Az interurbán-kezelő ezután felcsengeti a vidéki központot és annak kezelőjével a beszélgetés időtartamát, ha az 3 percnél több, egyezteteti.

Ha a hívó fél a 3 perc leteltével folytatni kívánja a beszélgetést, akkor az interurbán-kezelő további 3 percre engedi és a tovább járó óra jelzőlámpája a 6-ik percben is kigyullad. (Hosszabb beszélgetésnél a 9-ik és 12-ik percben is.) Amennyiben azonban a bejelentés valamely budapesti nyilvános állomásról (postahivatal) történt, az interurbán-munkahely kezelője a feleket csak akkor engedi tovább beszélni, ha újabb befizetés alapján a nyilvános állomás *kezelője* kéri.

Ha a hívott vidéki fél központjának Budapesttel közvetlen összeköttetése nincs, akkor annak gyűjtő-központja a budapesti interurbán-kezelő bemondására a beszélgetés adatait átmenő lapra veszi fel és továbbítja azokat a hívott fél központjának, amely azután kiállítja ugyanazokról az érkezési lapot. Az utóbbi központ erre hozza a vidéki felet, a gyűjtő-központ csenget Budapestnek. A csengetésre a vonal hívólámpája az interurbán (esetleg koncentrációs vagy éjjeli) munkahelyen kigyullad. Az interurbán-kezelő ekkor az égő hívólámpa alatti vonal honoskapcsolójába (4. ábrán: Hl. és Hk.) egyik szabad kérdő-dugójával belép, annak átváltó kulcsát belső, beszélő kulcsát külső állásba állítva jelentkezik. A gyűjtő-központ erre bemondja, hogy mely vidéki állomást hozott, a vonalból kilép. A budapesti interurbán-kezelő azután bemondja a vidéki félnek, hogy hozza a hívó-

ként jelentkezett budapesti felet, átváltó-kulcsát külső állásba húzva a honos kapcsolóba dugott kérdő-dugó párját (összekötő dugó) kézbe veszi, a megfelelő (a fenti példánál a József) szolgálati billentyűt lenyomja. Innen kezdve a további kezelés a fentebbiekből már ismeretes.

Többször előfordul, hogy az interurbán (vagy koncentrációs) munkahelyeken a kapcsolt interurbán-vonal foglaltsági lámpája a beszélgetés tartama alatt villogni kezd. Ez a körülmény arra figyelmezteti az interurbán-kezelőt, hogy a munkahelyén a beszélgetésre legfeljebb csak 6 percet engedélyezzen, mert a részéről kapcsolt interurbán-vonalra transit-beszélgetéshez sürgős szükség van, foglaltságát mielőbb szüntesse meg.

Amennyiben az interurbán kezelő a Tőzsde nyilvános állomásaira bejelentett beszélgetést bonyolít le, az eljárás akkor is azonos a fent leírttal. Mivel azonban a tőzsdei hivatalban több interurbán-fülke van, amelyek valamelyikébe egy-egy beszélgetéshez a tőzsdei kezelőnek kell a beszélgetést kért felet beküldeni, azért az interurbán-kezelő, amikor a vidéki központtól a hívottként bejelentett felet kérte, megkérdezi a tőzsdei kezelőtől, hogy a kérdéses beszélgetést melyik fülkébe hozza. Ez úgy történik, hogy egyik szabad zsinórpárjának összekötő dugóját a tőzsde-szolgálati vonal hozzá legközelebb eső multiplex-kapcsolójába dugaszolja, annak beszélő-kulcsát szintén kifelé húzva, felhívja a tőzsdei kezelőt. Az utóbbi által szám szerint bemondott fülkét az interurbán-kezelő a József helyi-közvetítőtől az ismert módon kéri és az interurbán-vonal honos kapcsolójában lévő kérdő-dugó párját képező összekötő-dugót az utóbbi által visszamondott számú József helyi közvetítő-kapcsolóba dugaszolja. A további kezelés és jelzés a fentebbiekből már ismeretes.

A beszélgetés időtartamának egyeztetése az interurbán és a tőzsdei kezelő között szintén a tőzsdei szolgálati vonalon történik és pedig, ha a szóbanforgó interurbán-munkahelynek több tőzsdei előjegyzése is volt, akkor egyszerre több beszélgetést illetőleg. A beszéd tartama alatt az alkalmazott összekötő-dugó figyelőlámpája nem ég, amint pedig a tőzsdei kezelő a szolgálati vonalból kilép, addig ég, amíg az interurbán-kezelő a szolgálati beszélgetést nem bontja.

A kezelés és minden jelzés akkor is ugyanaz, ha a kezelő az ily Budapesten bejelentett beszélgetést a koncentrációs vagy éjjeles munkahelyek valamelyikéről bonyolítja le.

2. Budapesti automata-központba kapcsolt állomás előfizetője hív vidéki felet.

Az eljárás mindenben egyezik az előző 1. pont kezdetén mondottakkal, de csak addig, amíg az interurbán (koncentrációs vagy éjjeles) munkahely kezelője a megfelelő helyi közvetítő-váltó szolgálati billentyűjét lenyomta. Itt ennek szerepe nincs; ehelyett a budapesti automata-állomást az alábbi módon hívja fel: Tegyük fel, hogy a budapesti hívó fél a bejelentett beszélgetést az 56—382 sz. állomására kérte. Ez a szám 50.000-es (Krisztina), tehát az interurbán-

vonalon honos kapcsolójába dugaszolt kérdő-dugó párját a Krisztina automata-közvetítő vonalak egyikébe dugaszolja (4-ik ábrán az 5-ik függélyes sorban lévő két kapcsoló). Ezzel a kezelő a például felvett kapcsolási szám 10.000-es számjegyét (az 50.000-es számot) és azzal a központot is megválasztotta.

Az összekötő-dugónak az automata közvetítő-kapcsolóba dugaszolása után a dugaszolt automata közvetítő-vonalat az interurbán-központ automata berendezése keresi meg. Amikor megtalálta, akkor az ö.-figyelőlámpa kigyullad, jelezve, hogy az automata-berendezés működésbe jött. Az interurbán-kezelő tovább vár, amíg a számbillen-tyűk jelzőlámpája is (4-ik ábrán A.) kigyullad. Ez azt jelzi az interurbán-kezelőnek, hogy a felhívandó budapesti állomás kapcsolási száma négy utolsó számjegyének lebillentyűzését megkezdheti. Erre a kezelő a felvett példának (563—82) megfelelően sorjában lebillen-tyűzi a négy utolsó számot, vagyis egy-egy pillanatra egymás után lenyomja a 6-os, 3-as, 8-as és 2-es számú billentyűket. Amikor ez megtörtént, az interurbán muhelyen az előbbi jelzőlámpa kialszik.

Amikor az automata-berendezés a lebillentyűzött számok választását megkezdi, az interurbán-munkahely ö.-figyelőlámpája folyton-égés helyett szakgatottan kezd villogni. Ez a szakgatott villogás utóbb kétféleképpen változhat:

a) állandó égésbe megy át. Ez azt jelzi az interurbán-kezelőnek, hogy ö.-zsinórját bontania kell, mert a lebillentyűzött Krisztina-szám automatikus kapcsolásához a nagy forgalom miatt elegendő gép pillanatnyilag nem áll rendelkezésre. A kezelő ekkor ö. dugóját a másik 50.000-es hüvelybe dugaszolja és a kellő időben újra billentyűz, vagy pedig 1—2 perc múlva megismétli a leírt eljárást.

b) állandó (nem szakgatott) villogásba megy át, ami azt jelenti, hogy az automata-berendezés a lebillentyűzött Krisztina-számnak az ö. zsinórra való kapcsolását felvette.

Ebből azonban az interurbán-kezelő még nem tudja, hogy a kapcsolt budapesti fél szabad-e, vagy foglalt. Ezért pillanatnyilag az összekötő-zsinórra csenget. Ez a csengető-áram nem megy ki az állomásra, hanem csak a központban folyik le.

A rácsengetés következtében az összekötő figyelőlámpa jelzésében két eset léphet fel:

A) Az összekötő figyelőlámpa állandóan ég, ami azt jelenti, hogy a budapesti fél szabad. Az interurbán-kezelő akkor felcsengeti. Amikor a fél jelentkezik, az összekötő figyelőlámpa kialszik, az interurbán-kezelő pedig átváltó- és beszélő-kulcsainak külső állása mellett értesíti a budapesti felet, hogy az előjegyzett vidéki felet hozza, majd átváltó-kulcsát középállásba húzva, a beszélgetésre felhívja a vidéki felet is. Azután a beszélő-kulcsát hallgató-állásba állítja. Amikor pedig meggyőződött, hogy a felek összejöttek, magukra hagyja őket. Innen kezdve a kezelő az 1. pont alatt leírt eljárást követi (3 perces óra, kalkulograph, bontás, egyeztetés).

A Főposta fülkeállomásait az interurbán-kezelő a főpostai szolgálati vonalon az ottani kezelővel történt előzetes megállapodás (hogy a kérdéses vidéki állomást melyik számra hozza) után

szintén lebillentyűzi, lévén ezen fülkeállomások a belvárosi automata-központba kapcsolva.

B) Az összekötő figyelőlámpa élénken villog (de megszakítások nélkül). Ez azt jelenti, hogy a budapesti állomás éppen mással beszél. Hogy most megtudja az interurbán-kezelő, hogy a fél interurbán beszél-e, vagy csak a helyi hálózatban, beszélő- és átváltó-kulcsát maga felé állítva, behallgat az összekötő-zsinórba.

a) Ha most bűgást hall, akkor a budapesti fél interurbán beszél, tehát összekötő-dugóját kihúzza és a kapcsolást később kíséri meg.

b) Ha nem hall bűgást, akkor a budapesti fél a helyi hálózatban beszél. Az interurbán-kezelő ezen esetben mindjárt közbeszól és a lebillentyűzött állomás számának megnevezésével értesíti a feleket, hogy az egyiket interurbán kapcsolja. Azután pillanatnyilag ismét rácsenget az összekötő-zsinórra, mire az interurbán-automata a helyi automata-központtól a kapcsolt budapesti felet leválasztja, hogy az interurbán beszélgetést onnét zavarni ne lehessen. Az összekötő figyelőlámpa ugyanakkor kialszik, mert a budapesti fél hallgatója a készülékről már a helyi beszélgetés miatt le volt véve. Az interurbán-kezelő további teendője ettől kezdve ugyanaz, mint az előző 1. pont esetében, amikor a budapesti fél már jelentkezett a hívásra.

Ugy itt, mint az 1. pont alatti esetben megteheti az interurbán-kezelő, hogy az interurbán-beszélgetés tartama alatt ugyanarra a vonalra előkészít egy következő beszélgetést. Ilyenkor egy szabad zsinórpár kérdő-dugóját az interurbán-vonal előkészítő-kapcsolójába dugaszolja (a kérdő-zsinór ezzel még nincs az interurbán-vonalra kapcsolva, mert a honos kapcsolóban az összeköttetés meg van szakítva), a kérdő-dugó összekötő párjára pedig a fentiek szerint (1., 2. pont) az újabb előjegyzésnek megfelelő budapesti felet kapcsolja. Amikor azután az interurbán-vonalon folyamatban levő beszélgetés befejeződött, akkor az interurbán-kezelő bont, tehát annak honos kapcsolójából is kihúzza a kérdő-dugót. Ezáltal az interurbán-vonal az előkészítő-kapcsolóba dugaszolt újabb kérdő-zsinórra kapcsolódik.

Az interurbán-kezelő akkor a vidéki kezelővel a vonalra kapcsolhatja az újabb vidéki felet, mindkettőt felhívja a beszélgetésre, stb.

3. Vidéki fél kér budapesti felet.

A vidéki fél interurbán-beszélgetését saját központjának jelenti be, amely a beszélgetésről kiállítja a távbeszélő-jegyet. Amikor azután ott a lebonyolítás sorra kerül, a vidéki kezelő, ha budapesti interurbán-munkahely kezelőjével éppen érintkezésben nincs, az interurbán vonalra csenget. A csengetésre a honos (esetleg koncentrációs vagy éjjeles) munkahelyen kigyullad a vonal hívólámpája, mire a budapesti interurbán (koncentrációs vagy éjjeles) munkahely kezelője egyik szabad zsinórpárjának kérdő-dugójával belép a vonal honos kapcsolójába, az alkalmazott zsinór átváltó-kulcsát belső, beszélő-kulcsát külső állásba állítva, jelentkezik. A vidéki kezelő bemondására felveszi az érkezési lapot, felső sorba írva a vidéki központ ne-

vét és az ottani hívó fél számát, alája a hívott fél számát (pl. Bpest 252—61), majd a többi előírt adatot. Azután az 1., vagy 2. pontok alatt leírtak szerint felhívja a budapesti állomást és a beszélgetést az ott leírt eljárás szerint lebonyolítja.

(Folytatjuk.)

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Amerikai Egyesült-Államok postájának 1928. évi jelentéséből: 1. A postaszolgálat javítása érdekében a légipostaszolgálatot az Egyesült-Államok postája lényegesen kiterjesztette és annak ellátását 1928. január 1. óta állami vállalat helyett magántársaságokra bízta.

2. A posta igénybevételének megkönnyítése céljából azt olcsóbbá tette néhány küldemény díjának lényeges leszállításával. Így a nyílt levelezőlap árát 2 centről a régi 1 centre szállította le. A levelezőpostai küldemények légipostai díját, mely eddig minden fél uncia súly után 10 cent volt, alaposan leszállította, amennyiben most az első unciáért 5 centet és minden további unciáért 10 cent postadíjat szed. Ujságok és nyomtatványok díját is leszállították. A jó könyvek olvasásának könnyítése céljából a kölcsönkönyvtárak által feladott és azoknak szóló könyvküldemények első fontjáért 3 cent, minden további fontért 1—1 cent postai díjat szed.

3. A posta 1928-ban is lényegesen ráfizetéssel dolgozott. Noha a bevételek az előző évi postabevételeket 10.51 millió dollárral meghaladták, mégis a kiadási tételek nagymérvű emelkedése miatt az 1928. év 33.3 millió dollár reáfizetéssel zárult.

4. Postai bérmentesítési díjak fejében az összes postai bevételek mintegy 89.3 százaléka, 619.6 millió dollár folyt be; ebből 530.9 millió dollár postai értékcikkért és 88.6 millió dollár készpénz bérmentesítő gépek útján folyt be. Egy-egy lakosra átlag 5.1 dollár jutott e postadíjakból. Bélyeggyűjtők részére 1928. év folyamán mindössze 154.119 dollár értékű postabélyeget adott el az Egyesült-Államok postája.

5. Az 1., 2. és 3. osztályú hivatalok vezetőit 4—4 évi tartamra az államfő nevezi ki; ilyen hivatal 15.691 volt, a 4. osztályú hivatalok vezetőit a főpostamester határozatlan időre bízta meg; e hivatalok száma 34.305 volt. A hivatalok száma 1928. év folyamán 341-gyel szaporodott, de viszont 642 hivatalt, főleg a vidéki kézbesítő gépkocsijáratok berendezésével egyidejűleg megszüntettek.

6. Kincstári épületben csupán az 1., 2.

és 3. osztályú hivatalok egy csekély hányada van elhelyezve. A negyedosztályú hivatalok részére a hivatalvezető bérel helyiséget, amelynek bérét, a fűtési és a világítási költségeket átalány alakjában téríti meg a postaintézet.

7. Az amerikai posta a postai gyűjtőhelyek intézményét is ismeri. Nagyobb városok üzlethelyiségeiben, különösen drogériákban, 5699 ilyen postahely (contract stations) van berendezve, melyeknek kezelői 2 évenként újított szerződéses alkalmazottjai a postának, kik a kezelés ellátásáért a forgalom arányában változó s 1—1000 dollár között ingadozó évi járandóságot kapnak.

8. Az amerikai posta nem épít gépkocsijai részére autogarázsokat, hanem pályázatokat ír ki ilyenek bérbevételére. A felajánlott bérgarázsok kedvező fekvésűnek kell lennie, hogy a kocsik üres tengelykilométereket lehetőleg ne fussanak. A bérlet legalább 10 évre szól, amelyet azután újabb 10 évre megújíthat a posta. Húsz év elteltével a postát elővételi jog illeti meg.

9. Az Egyesült-Államok postaigazgatása részére új központi épület emelését vették tervbe. E célra a törvényhozás 8 évre felosztva 200 millió dollár hitelt szavazott meg. A terveket a posta és a pénzügyminiszter 2—2 képviselőjéből álló bizottság most dolgozza ki. Kivitel előtt a törvényhozás hozzájárulását is ki kell kérni az építkezéshez.

10. Tudvalevő, hogy az Egyesült-Államok postája alkalmazottjait feltűnően gven-gén fizeti. A 4626 1. és 2. o. hivatalnál alkalmazott 129.074 tisztviselő (clerks) — a hivatalvezetők, gépkocsivezetők és falu-zó levélhordók ebbe nincsenek beleszámítva — egyenként és átlag 2.063—2.141 dollár évi fizetést híz a postakincstártól.

11. Az amerikai posta alkalmazottjait betegség esetén régebben egyáltalában nem fizette. Az 1925. évben hozott törvény megengedte, hogy évenként e címen 10 napig, amely 3 egymásután következő évben 30 napra egyszerre is igényelhető volt, a teljes fizetés élvezetében maradhatott a beteg tisztviselő. Most azután meg-

engedték, hogy ez az évenként engedélyezett 10 nap úgy összegyűjthető, hogy egyetlen évben 6 havi betegség alatt is megmaradhat az alkalmazott járandóságai élvezetében.

12. A postaigazgatás állandó propagandájának eredményeként a közönség postáját jobbra a nappali órákban hozza feladásra úgy, hogy az éjjeli rendkívüli szolgálatban töltött munkaórák száma lényegesen csökkent. Ugyancsak az ügyes propaganda hatásának tudja be az évi jelentés azt a tényt, hogy a kézbesíthetlen levelek száma az előző évhez képest 8,5 százalékkal csökkent. A kézbesíthetlen küldeményekben talált és azok elárverezéséből befolyt összeg 1928. évben 259.136 dollárra rugott.

13. Az állami hatóságok és a kongresszusba beválasztott képviselők teljes portómentességet élveznek. Az általuk 1928. évben feladott postaküldemények elmaradt viteldíja fejében 17,6 millió dollár károsodás érte az Egyesült-Államok postáját.

14. Az amerikai posta ajánlott levelek feladásánál csak külön díj ellenében szolgáltat ki feladóvevényt. Elveszett ajánlott levélért 50—1000 dollárig terjedő kártérítést fizet aszerint, amint a feladó 15 centtől 1 dollárig terjedő ajánlási díjat fizetett a feladásnál.

15. A központi főbiztos, 15 központi biztos és 525 kerületi biztos, összesen 101.468 vizsgálati ügyet és panaszt tárgyalt. Ezek közül 8547 esetben volt küldemény elveszéséről, vagy kifosztásáról szó; 13.485 esetben tűz és betörés; 17.956 esetben a csomagforgalomban megállapított rendellenességekről volt szó; 32.017 esetben tartottak 1928. évben rendes hivatali rovatot. A vizsgálatok eredményeként 4.053 alkalmazott adatott át a bíróságnak. Nagyobbmértetű postarablás 1928. év folyamán 11 esetben fordult elő.

16. A központi igazgatásnál összesen 1426 tisztviselő volt alkalmazásban. A postavezetőségnek a szolgálat és a személyzet helyzetének javítására irányuló törekvéseiben állandó támaszai voltak a személyzet helyi és kerületi megbízottjai. Ilyen megbízott (councils) csaknem minden jelentékenyebb hivatalnál működik.

17. Az Egyesült-Államok postájának vezetősége erősen rajta van, hogy jövőben az 1., 2. és 3. osztályú hivatalok bevált vezetőit az államfő személyének 4 évenként történő változásánál is megtartsa a posta szolgálatában, hogy ezzel a nagy hivatalok vezetésében a főnök gyakori változásával járó zökkenők a jövőben elkerülhetők legyenek. E fáradozásai eredményeként a legutóbbi elnökválasztás után

a vezetők mintegy 60 százalékanak újbóli kinevezését sikerült biztosítani.

Egyébként a postaalkalmazottak száma állandóan emelkedik. Ez az emelkedés 1921. év óta 30 százalékos. (D. V. Z. 1929: 32.) (k. j.)

A vatikáni posta megnyitása. A Vatikánban 1929 augusztus 1. óta önálló posta működik, háromféle értékjelzésű, önálló postabélyeggel. A megnyitás napján hihetetlen méreteket öltött a közönség tolongása. Már kora reggel megjelentek a bélyeggyűjtők, kik már az első nap több, mint 2 millió drb postabélyeget, \$6,4 millió líra értékben vettek meg. Délután a pápa személyesen is meglátogatta az új postahivatalt, amelyet emiatt a hivatalos óra letelte előtt bezártak a közönség elől. (D. V. Z. 1929: 30.) (k. j.)

Angol postatisztviselők tanulmányútja Amerikában. Tudvalevő, hogy Angliában is gondolkodoba estek a posta vezetői a táviróforgalom feltűnő visszaesése miatt. Ezzel szemben Amerikában, hol a táviró magántársaságok kezében van, a táviróüzem még mindig jelentős üzleti eredményeket biztosít. Most azután az angol posta öttagú bizottságot küldött Amerikába, a magántávirótársaságok üzletvitelének tanulmányozására, hogy a táviróüzem gazdaságosságát biztosíthassák. (Blätter f. P. T. 1929: 4.)

Az Északamerikai Egyesült-Államok postabélyegfogyasztása az állam óriási kiterjedésének megfelelően európai szemmel nézve, szinte hihetetlen számokkal dicsekedhetik. Az Egyesült-Államokban naponként 60 millió darab postabélyeget nyomnak, kb. 1 és fél millió dollár névértékben. Ez 18,6 milliárd darab évi készletet jelent 450 millió dollár értékben. E hihetetlen bélyegtömeg előállításánál évenként körülbelül 1000 tonna papírt használnak fel. Az évi nyomdafestékszükséglet pedig kb. 270 tonna. Az Egyesült-Államok minden lakójára, még a gyermeket sem véve ki, naponként 160 drb postabélyegfogyasztás esik. Tekintettel erre az óriástömegű bélyegelőállításra, az önköltség igen csekély, mert 125 drb bélyeg a postának átlag 1 centjébe kerül. (Blätter f. P. u. T. 1929: 4.) (k. j.)

Postabélyegek tévedései. Tévedni emberi dolog s így a postabélyegek rajzolói, mint emberek, szintén ki vannak téve ennek az emberi gyengeségnek. Ez esetben nemcsak a sajtóhibákra, a bélyegek nyomásánál aránylag elég gyakran előforduló tévedésekre gondolunk. Ezek leggyakrabban az az eset, mikor a két színen előállított postabélyegen a középső képet — nem mindig egész véletlenül — fordítva nyomják a bélyegalapra. Az ilyen nyom-

dai, tehát technikai tévedéseknél sokkal érdekesebbek azok a tévedések, melyeket a bélyegrajzolók, a bélyegképek művészi tervezői követnek el, tájékozatlanságból, avagy művészi nemtörődomségből, a bélyeggyűjtők ószinte öröme.

Ilyen furcsaságszámba mehet a Mauritius-féle bélyeg első kiadásánál (1847) használt bélyegkép, hol a tervező művész a szokásos „Post paid“ felírás helyett „Post office“ felírást vészte Victoria királyné képmásának orra elé. Ezt a tévedést azután e bélyegek újabb, gyors kiadásánál már kiigazították, de a hibás rajzú bélyegek minden példánya ma kis vagyont jelent tulajdonosaiknak. Ennél is régebbi a Mulready angol festő tervezésében 1840-ben megjelent első benyomott értékjeggyel ellátott angol levélboríték rajzának az az anatómiai tévedése, mely a postaküldöncöt megszemélyesítő angyalkát egyetlen lábbal rajzolta a borítékra. Ennél a tévedésnél sokkal súlyosabbak a térképrajzos bélyegek földrajzi elrajzolásai, melyek nem egyszer már politikai kellemtlenségekre is vezettek. Ilyen volt pld. a St. Domingo sziget köztársaság által 1900. évben kiadott térképet ábrázoló bélyegek rajzolójának ama tévedése, hogy a tervező a szomszédos Haiti szigetet is mint a szentdomingóiak birtokát tüntette fel. Ez a tévedés a két szomszédos sziget között csaknem háborúra vezetett. Hasonló volt a független Írország által kibocsátott s a függetlennek elismert ország térképét ábrázoló térképes bélyeg esete, hol az egész Ír-sziget, mint a független Ír állam birtoka van feltüntetve, holott tudvalevő, hogy a sziget északi része (Ulster) Belfast fővárossal, önálló kormányzattal, saját törvényhozással rendelkezik. Legutóbb Lindbergh diadalmas Amerika—Európa repülésének emlékére kiadott bélyeg rajzával is kis hiba történt; nevezetesen a művész elnézésből Ujfundland szigetét több darabból állónak ábrázolta, amiért viszont a hazájuk földrajzi egységére is büszke újfundlandiak neheztek meg.

Az Amerikai Egyesült-Államok által kibocsátott postabélyegeknél egyébként még több, talán kevésbé ismert furesaságra is reá lehet mutatni. Az egyik, 1925-ben, az első norvég-amerika hajósok emlékére kibocsátott postabélyeg Viking-hajót ábrázoló rajzán a szél vígan lobogtatja az Amerikai Egyesült-Államok mai sávós, csillagos lobogóját. Az 1893-as kiadású és közismert 1 centes Kolumbus-bélyegeken Kolumbusz Kristóf *simára borítottáit arccal* gyönyörködik a láthatáron feltűnt amerikai partokban. Az ugyanakkor kibocsátott 2 centes értékjelzésű Ko-

lumbus-bélyegen azonban, amely a szerencsés partraszállást — Amerika felfedezésének az előbbi jelenet után csak pár órával történő másik legszebb jelenetét örökíti meg, Kolumbusz Kristóf már *tisztén szakállal* lép Amerika földjére.

Hogy a történelem tudása nem olyan kis dolog, annak bizonyossága az angol nyugatindiai St. Kitts-szigetecsoport által kiadott bélyegkép is, ahol Kolumbusz Kristóf összetelható távcsővel vizsgálhatja a közeledő partokat, noha a távcsövek ez a mintája Amerika felfedezése után kb. 100 évvel születhetett csak meg. A svájci Tell-sorozat rajzolója is szórakozott volt. E bélyegképen a Tell-fiú egyik kezében az apja nyilvesszőjével átütött almát tartja, másik kezével apja hatalmas mellét melleli át. E bélyegek első kiadásánál a nyíl húrja mélyen a nyílágyon alól volt rajzolva, amely lehetetlen állást azután a bélyegek második kiadása alkalmával már helyesbítettek.

A rosszemlékű inflációs idők egyik közismert bélyegtípusa volt a német bélyegsorozat a bányászcsoporttal, ahol a térdelő bányász kalapácsát balkezeiben forgatta, de csak két évig, mert azután úgy javították a csoport helyzetén, hogy ugyanazt a rajzot tükörképben hozták az újkiadású bélyegeken. Viszont a francia bélyegek magvető asszonya is évtizedeken át szél ellenében szórta a magvakat, mint ahogy azt a hátrafelé lengetett haja és ruhája igazolják. Szinte komikus a dán postaigazgatóság által 1925-ben kibocsátott légi posta-bélyegsorozat rajza. Itt a feje felett elrepülő géptől annyira megijedt szántóvető alakot ábrázolt a művész, hogy az ijedten elengedett kantárú lovak maguk is a levegőben úszni látszanak. Hasonló a helyzet az 1921. évi kibocsátású német 20 márkás bélyeg szántó alakjánál is, amely alak nagy munkakedvében saját lábát is elszántani látszik.

Sok pénzért érnek gyűjtőiknek azok a postabélyegek, melyeken számcserék fordulnak elő. Így pld. Lübeck első bélyegkiadásánál (1859-ből származó) 2 schilling értékjelzésű bélyegképen a bélyeg négy szegletében ott van ugyan a helyes értékjelző kettős számjegy, a betűkkel azonban a bélyeg értéke „zwei ein halb“-nak (két és fél) van jelezve. Svédország 1872 éves kibocsátású 20 öres bélyegének néhány darabján, a közép értékjelzés helyesen 20, de alatta betűkkel „Tretio“ (30) értékjelzés áll. Persze, ilyen hibás nyomású bélyegek megszerzése jelentékeny anyagi áldozatot jelent a gyűjtőkre s ezért vadásznak rájuk a ritkaságkedvelő gyűjtők. (Postzeitschrift 1929: 4.) (k. j.)

Önálló postarepülőgépjáratokat rendezett be a német posta egyelőre Berlin—London és Stralsund—Stockholm között. E légi járatok postaananyagán kívül mást, különösen utasokat nem visznek. E járatok ezidő szerint csak éjjeli menetekben bonyolítják le a forgalmat. (D. V. Z. 1929 : 34.) (k. j.)

Allandó felsőbbfokú postaszaktanfolyam felállítását határozta el a német postaminisztérium, a Birodalmi Postaközpont keretében. E tanfolyam, melynek a magasabb postaszolgálat tudományos semináriumának szerepét szánja a felsőbbség, a régebben megszüntetett Posthochschule életrekelését jelenti, a modernebb időknek megfelelőbb szervezettel. A valóságban a német posta eddig is tartott fenn a Birodalmi Postaközpontnál a magasabb közigazgatási személyzet utánpótlására felvett fogalmazó gyakornokok (Postreferendare) szakirányú képzésére különböző szaktanfolyamokat. E szaktanfolyamok egyesítéséről és rendszerbe foglalásáról van most szó elsősorban. Jövő évtől kezdve a postafogalmazó gyakornokokat két éven keresztül tartó szemináriumszerű szakirányú téli tanfolyamokra rendelik be. E tanfolyam az év októberétől a következő év március hó végéig tart s azon részben e célra felkért egyetemi tanárok szemináriumszerű előadások keretében gondoskodnak a hallgatók közigazgatási és műszaki tökéletes szakképzéséről. A postaközigazgatási karból vett előadók előadássorozataikkal a következő kérdéseket világítják meg: a német posta személyzetpolitikája; a távbeszélőjog; a német posta tisztviselőinek, ideiglenes alkalmazottjainak, munkásainak jogállása; a postajog alapvonalai és a nemzetközi szerződések; a német posta tarifapolitikája; büntető és polgári jog postai vonatkozásai; a nemzetközi távvezetékek építése és fenntartása; a posta közgazdasági szerepe; különböző műszaki kérdések tudományos megvilágítása a táviró és távbeszélő szolgálat terén. Egyetemi tanárok előadássorozatainak tárgyköre a következő lenne: a birodalmi alkotmányjog alapvonásai; közigazgatási jog; kereskedelmi és büntetőjog; magasabb alkalmazott matematika és kapcsolata; gyengeáramok és erősáramok tana; a táviró- és távbeszélő-készülékek gyártása; népgazdasági és pénzügytani gyakorlati problémák megoldása stb. Ezenkívül meghívott nyelvtanár angol nyelvyakorlatokat tart.

A német posta magasabb közigazgatási tisztviselőikara nagy meglepéssel fogadta a tanfolyam berendezésének tervét, mely ilyen módon intézményesen gondoskodik az utódok megfelelő szakirányú ne-

veléséről. E tanfolyam, mely a német fogalmazási és mérnökkari tisztviselők fiatal generációját közös előadássorozatokkal ohajtja pályájuknak nevelni, sok hiányt van hivatva pótolni a már kinevezett fiatalabb közigazgatási tisztviselők szakismereteinek tökéletesítésénél is. (Blätter f. P. u. T. 1929 : 6.) (k. j.)

A postaalkalmazottak felelőségének kérdése Angliában igen érdekesen van szabályozva, mint ahogy az a „Daily Mail” angol világlap egy közleményéből is kitűnik. E híradás szerint az angol postaigazgatás szabályai úgy rendelkeznek, hogy a postaalkalmazottak kezelésére bízott pénztárakban előforduló hiányokért, amennyiben rosszhiszeműség esete fenn nem forog, a kezelő tisztviselő nem teljes összegben tartozik térítéssel, hanem az 1 shilling alatti hiányokat, valamint azokat a hiányokat, amelyek az alkalmazottak havi járandóságának 5 százalékát meghaladják, a postaigazgatás a maga terhére számolja el. Minden hiányt, amely e két határ között fekszik, a kezelő alkalmazott megtéríteni köteles. Ha tehát egy alkalmazott, akinek heti jövedelme 3 angol font, valamelyik esti zárlatánál 5 shilling hiányt állapítana meg, ebből 3 shillinget saját járandóságából köteles fedezni. A hiány többi részét a postaigazgatás a maga terhére számolja el, feltéve, hogy a tisztviselő részéről szándékosság nem forog fenn.

Két évvel ezelőtt az angol postaalkalmazottak szövetsége azzal a kéréssel fordult a postai felsőbbséghez, hogy e rendet megváltoztatva, a kezelés közben előfordult összes jóindulati hiányok fedezését vállalja a postaintézet. Az angol posta előbb két igazgatási kerületben, majd további 6 igazgatási kerületben megfigyeléseket eszközölt a kérelem elfogadása esetén a postaintézetre háruló teher nagyságát illetően. E megfigyelések eredményeként a központi számvevőség meghallgatásával a jelenlegi rend fenntartása mellett döntött; így tehát az angol postaalkalmazottak a jövőben is felelősek a kezelésükben keletkezett pénztárhiányoknak az egy shilling és fizetésük 5 százaléka között mozgó részéért s azt sajátjukból kötelesek megtéríteni. (k. j.)

A postai világ-állam. A népszövetség keretében sokat beszélnek a páneurópai államalakulatról. Ez a gondolat adta Anders Örne, svéd postavezérigazgatónak is kezébe a tollat, hogy hazája egyik közgazdasági lapjában rámutasson a világpostaezre, amely ma — postai szempontból — tényleg egy, nemcsak Európát, hanem az egész világot összefogó egyesülés. A „The Postal World State” című cikkben a szerző az Egyetemes Postaegye-

sület alapelveit ismerteti, de alkalmat talál arra is, hogy rámutasson — bár burkolt szavakkal — egyes postaigazgatásokra, amelyek szűk nemzeti szempontból kezelnek fontos kérdéseket és elfelejtik, hogy a postának feladata a közönség és az üzleti élet kiszolgálása és semmi más! Szóval nem politika!

Dr. F. K.

Automatikus távbeszélő és drótnélküli táviró Vatikán városban. A newyorki „International Telephone and Telegraph Corporation” közlése szerint a vatikáni vezetőkörök az újból feltámadt vatikáni államnak automatikus távbeszélővel való felszerelését határozták el. A berendezéseknek lehető leggyorsabb létesítésére az „International Standard Electric Corporation” kapott megbízást. Az új berendezések a vatikáni állam számára lehetővé fogják tenni, hogy az összes civilizált államokkal felvegye a távbeszélő forgalmat. Vatikán város automatikus távbeszélő központjának befogadóképessége 1800 előfizető állomás lesz, egyelőre azonban csak 500 előfizetői állomást fognak bekapcsolni. A nemzetközi viszonylatokban a forgalom részben az automatikus berendezések, részben egy manuális központ igénybevételeivel fog lebonyolódni, mely utóbbit harminc áramkör fogja az olasz interurbán-távbeszélő hálózattal összekötni.

A Vatikán nagy hatótávolságú rádió-táviró állomását a „Marconi Wireless Telegraph Company” építi. Az állomás a rádiótechnika legújabb vívmányainak megfelelő berendezésekkel lesz ellátva s azt rövidhullám rendszeren, egyidejű táviró és távbeszélő üzemre tervezik. (J. T. 1929. évi 8. száma.)

Távbeszélgetés a tengeren utazókkal. Párizsban a legutóbbi időben kísérleteket folytattak a szárazföldi távbeszélő előfizetők és a tengeri hajók utasai közötti mindkét irányú távbeszélgetések rendszeresítésére nyujtanak kilátást. Nevezetesen az „International Telephone and Telegraph Corporation” laboratóriumának egyik mérnöke, a párizsi távbeszélő hálózat egyik, közönséges távbeszélő készülékkel felszerelt előfizetői állomásáról a Berengária gyorsgőzösön utazó barátjával folytatott sikeres távbeszélgetést. A beszélgetéskor a Berengária Newyork és Cherbourg közt hasította az óceán hullámaít s a francia tengerparttól kétezer tengeri mérföldnyire volt. A Cunard tengerhajózási részvénytársaság bízik benne, hogy rövidesen lehetővé válik, hogy a tengeri hajók bármelyik utasa családjával, vagy valamely kereskedő az irodájával a tengerről is épp oly könnyen fog beszélni, mintha csak a szárazföldön volna. (J. T. 1929. évi 8. szám.)

A képtáviró Angliában. Az angol parlament legutolsó ülészakának bezárása előtt M. Bowden a következő interpellációt intézte az angol képviselőházban a postaminiszterhez: „Tekintettel a fényképeknek táviró útján való továbbításával kapcsolatban elért legújabb fejlődésre, foglalkozott-e a főpostamester, a Nagybritannia és a kontinens közti nyilvános képtáviró szolgálat rendszeresítésével?”

M. Lees-Smith, az új posta-, táviró- és távbeszélő miniszter, az interpellációra a következő választ adta: „A kormány elhatározta, hogy London és Berlin közt fényképek, rajzok, képek táviró útján való továbbítását, mint nyilvános szolgálatot rendszeresíti. A német igazgatással ezirányban legújabbban folytatott tárgyalások eredményesek voltak s Németország az együttműködésre készségeit nyilvánította.

A szükséges készülékeket ennek következtében már megvásárolták s az új szolgálatot legközelebb, legkésőbb azonban két vagy három hónapon belül megkezdik. A díjszabást és a többi feltételeket a két igazgatás szintén tanulmányozza. E szolgálatot kísérletképpen rendszeresítik s annak végleges meghonosítását, valamint más országokkal való forgalomra történő kiterjesztését csak akkorra tervezik, ha a kísérletek eredményeiről már bírálatot lehet mondani.“

A brit kormány úgy véli, hogy a képtáviró épp oly nyilvános szolgálat, mint a többi elektromos vagy rádióelektromos szolgálati ágak, mely a táviró-monopólium körébe tartozik. Ennek ellátása semmi esetre sem tartozhat valamely hatalmas újságvállalatra, pénzügyi szervezetre, vagy ipari társaságra, melyek azt a magánérdekek hasznára és a közérdek rovására látnák el.

Az erre vonatkozó belföldi szabályzat összeállítása már folyamatban van. A nemzetközi forgalomra vonatkozó szabályokat és feltételeket az Anglia és Németország közötti első kísérletek eredményének ismerete után még ez év végéig megállapítják. (J. T. 1929. évi 8. szám.)

Rendőri képtávirószolgálat Páris. London és Berlin közt. A párisi Eiffel-torony katonai rádióállomása a Belin-rendszer szerint képtáviratozási kísérleteket folytat, mely kísérletekbe a párisi, londoni és berlini rendőrségek is bekapcsolódtak. A francia belföldi forgalomban a fontosabb rendőrségi központoknak a gonosztevők ujjlenyomatait, azok fényképeit s más rendőrséget érdeklő okmányokat vezetékes táviróval továbbítják, a nemzetközi viszonylatokban pedig rádiótáviróval. Egy-egy rendőrségi dossier fényképének és ujjlenyomatainak a levonása és továbbítása

átlag 15 percet vesz igénybe. (J. T. 1929. évi 8. száma.)

A rádióhírmondó előadások illusztrálása (Radiophotoscopia). A párisi Eiffel-torony rádióhírmondó állomása a f. é. május hó 22-én új, előreláthatólag erős visszhangot keltő kísérletekbe, az illusztrált rádióhírmondó előadásokba kezdett.

Bizonyos idő óta foglalkoztatja már az érdekeltek körökét az a terv, hogy a rádióhírmondó előadásokat változatosabbá kellene tenni oly módon, hogy a hallgatók számára lehetővé kellene tenni a szóbeli előadásnak vetített képekkel való kíséretét. A terv megvalósítása érdekében Párizsban a fényképmásoláshoz (photoscope) folyamodtak. A photoscopia a vetítésre szánt képeknek a mozgófénykép előadásoknál használt film-szalagokra való felvétele útján dolgozik. Ily módon egész kis térfogatra szoríthatók a vetítendő miniatűr fényképek. E képeket aztán a photoscope megnagyobbítja, mely ily módon valóságos miniatűr vetítőlámpa. A képvetítése tetszés szerinti alakban történhetik, kezdve a legkisebb méretektől egész a 3×3 méteres nagyságig. A készülékkel a vetítést úgy vízszintes, mint függőleges felületre végezhetjük. A photoscopia ezzel az alkalmazási módjával újrendszerű rádióleadást létesített. Az újrendszerű illusztrált rádióhírmondó előadás részletes ismertetésével az Eiffel-torony állomása már az e rendszer szerint tartott első előadásának keretében foglalkozott. Az ilyen előadás hallgatója az általa megszerzett szükséges filmtekercset photoscope-ja útján az előadás folyamán kapott utasításoknak megfelelően aztán saját maga leporgeti s az előadást ily módon illusztrálja. Mivel az előadások programja már előre ismeretes, a szükséges filmek beszerzése nehézségbe nem ütközik, sőt azokra elő is lehet fizetni. Az újrendszerű kezdeményezés ezek szerint termékenynek és szerencsésnek ígérkezik, melynek fejlődését érdemes lesz figyelemmel kísérni. (J. T. 1929. évi 8. száma.)

Rádiótávbeszélő összeköttetés Anglia és Ausztrália közt. A folyó évi július hó 7-én Anglia és Ausztrália közt, egy beiktatott kanadai relais-állomás igénybevételével, sikeres rádiótávbeszélgetési kísérletek folytak multiplex Beam Marconi-Matthieu rendszeren. Az érdekelteket igazgatások engedélyének megszerzése után a nevezett viszonylatban rendszeres birodalmi távbeszélő forgalom megnyitását tervezik. (J. T. 1929. évi 8. száma.)

A belga távbeszélő fejlődése. Belgiumban a távbeszélő előfizetők száma erősen szaporodik. Ezidőszent a különböző hálózatokhoz összesen 176.000 előfizetői álló-

más csatlakozik. Ebből 54.000 állomás Brüsszel-re, 23.000 állomás Antwerpenre, 12.000 Liege-re, 7000 Gand-ra, 5000 Charleroi-ra, 4000 Verviers-re esik s tíz városi hálózat állomásainak száma meghaladja az ezret.

A belga kormány elhatározta továbbá, hogy Anglia és Belgium közt távbeszélő kábelt épít, mely célra 57.000 font sterlinget szánt. E kábel lehetővé fogja tenni az Anglia és Németország közti közvetlen távbeszélő forgalmat is. A kábel építését haladéktalanul megkezdik s annak befejezését egy éven belül tervezik. (J. T. 1929. évi 8. száma.)

Az osztrák távbeszélőforgalom erős emelkedése a távkábelhálózat kiépítése óta. Utóbbi időben, a távkábelk építésével kapcsolatban, Ausztriában a külfölddel való távbeszélő forgalom erős emelkedését állapították meg. Az interurbán távbeszélő forgalom azokban a viszonylatokban, melyekben a távkábelk már megépültek, 40—60 százalékos emelkedést mutat. Hogy a forgalom mennyire megelégnék, azt legjellemzőbben az a körülmény is igazolja, hogy a Wien—Linzi közti kábel elkészülte után alig két évvel a kábel 96 ere a forgalom ellátására már alig elégséges s igen rövid időn belül a Semmering—Bruck a. d. Mur—Kirchdorfon át Linzbe vezető kiegészítő kábel-vonal igénybevételére is szükség lesz, ha a forgalom igényeit ki akarják elégíteni. A kábelhálózat építésének korlátozásáról így ebben az évben a felveendő kölcsön kérése miatt még akkor sem lehet szó, ha emiatt Ausztriában a beruházási tevékenységet általában korlátozni kellene, mert a kábelépítéssel kapcsolatos megrendeléseket már kiadták s a megrendelések stornirozása igen nagy veszteséggel és súlyos következményekkel járna. Az is figyelembe veendő, hogy a kábelhálózat kiépítése fokozatos lépésről-lépésre haladó munkát kíván, mert először a kábelt meg kell rendelni, aztán el kell végezni a földmunkákat, meg kell építeni az erősítőállomásokat, s csak azután kezdődhet el a kábel szerelése. A folyó év végéig Ausztria, az Olaszországba vezető összeköttetés kivételével, összes fővonalain kiépíti a kábeleit. A kábelk nemcsak igen jövedelmezőknek bizonyultak, hanem az elmúlt tél folyamán az is beigazolódtott, hogy az abnormis hó és fagy a kábelvonalaknak egyáltalában nem ártott s így a távbeszélő forgalom zavarai nem jelentkeztek. Míg a postánál január és február havában a rossz közlekedési viszonyok következtében erősen csökkentek a bevételek, addig a távbeszélő bevételei ép ezekben a hónapokban igen erősen emelkedtek, s emellett nemcsak hogy nem volt

szükség az igen költséges javítási munkálatokra, hanem a más téren jelentkező jövedelemcsökkenés a távkábelek bevételi többletéből kiegyenlíthető volt. Különösen erős volt a távbeszélő forgalom emelkedése Budapesttel és Semmeringgel. (E. F. 1929. évi 12—13. száma.)

A távbeszélő érdekében kifejtett propaganda Svájcban igen figyelemreméltó eredményeket tud felmutatni. A „Pro Telephon” társaság, melyet a távbeszélő elterjesztésének érdekében kifejtendő propaganda céljából alakítottak, közzétette a működésének eredményét feltüntető statisztikát, mely szerint 1928 első felében, működésének kezdő periódusában, a távbeszélő előfizetők szaporodása 57 százalékkal volt nagyobb, mint a megelőző esztendő hasonló szakában, a távbeszélő álmások szaporodása pedig még ennél is nagyobb százalékot mutatott, nevezetesen 64,4 százalékot. (E. F. 1929. évi 12—13. száma.)

Távkábel Bologna—Trieste és Udine—Tarvis közt. Az olasz igazgatás nagyszabású távkábel-építési programja szerint még a folyó év őszén megkezdik a Bologna—Trieste és az Udine—Tarvis osztrák határ közti fontos távkábelek építését. A Poggio—Renatico (Bolognától keletre)—Trieste, valamint az Udine—Tarvis vonalszakaszokhoz szükségelt Pupin-felszerelést és az erősítőállomások építését a Siemens és Halske cég szállítja, illetőleg végzi. Az egész távkábel-szakasz általános építését a többi olasz kábelhálózat építéséhez hasonlóan a Societa Italiana Reti Telefoniche Interurbane (Sirti) társaság végzi. Az új vonal Poggio-Renaticoból Pádua, Mestre és Udinen át visz Triestebe, illetőleg Tarvisbe, ahol csatlakozik az épülő osztrák kábelhálózatához. Bolognában a kábel összeköttetésbe kerül a Genova—Torino—Milano—Svájc, valamint a Róma—Nápoly—Délolaszország és az Anconába vezető kábelgyárak készítik, melyek közül a Poggio—Renatico—Pádua közötti szakasz 51 négyesből, a Pádua—Mestre szakasz 63 négyesből, a Mestre—Udine szakasz, valamint az Udine—Trieste szakasz 53 négyesből s az Udine—Tarvis szakasz 49 négyesből fog állani. Azonkívül a zenei átvitelek céljaira Pádua és Trieste, illetőleg Tarvis közt még egy-egy rádióérpár is rendelkezésre fog állni. A kábel erei 1,3 és 0,9 mm. bronzerek lesznek, melyeket mint kettősöket, illetőleg mint négyeseket fognak felhasználni. (E. F. 1929. évi 12—13. száma.)

A távbeszélő előfizetők száma Olaszországban 1928 június hó 30-án 203.528-ra rugott, akiknél 292.867 távbeszélő készülék

volt felszerelve. A készülékek a következőképpen oszlottak meg az egyes olasz távbeszélő társaságok között:

Piemonti és lombardiai társaság 113.087 készülék,
Firenze, Genova stb. (Tirrena) társaság 72.156 készülék,
Venezia társaság 33.758 készülék,
Nápoly és Szicilia társaság 31.309 készülék,
Róma és Középolaszország társaság 20.503 készülék. (E. F. 1929. évi 12—13. száma.)

Távbeszélő díjemelés Franciaországban.

A francia kormány a kamara elé a posta-, táviró- és távbeszélő-díjak emelését célzó javaslatot terjesztett, mely emelés 1930-ban lépne életbe. Az emelésből évi 188,8 millió frank bevételi többletetre számítanak, mely összegből 87 millió a postára, 5,7 millió a táviróra és 96,1 millió a távbeszélőre esnék.

A távbeszélő-díjak emelésének indoklására az igazgatás felhívja, hogy Párisban és környékén a távbeszélő berendezések sokkal komplikáltabb természetűek, mint a vidéki hálózatokban, így az összeköttetések létesítésekor a felmerülő önköltség is sokkal magasabb. Amíg ugyanis a vidéki hálózatban egy helyi kapcsolás 0,1003 frank önköltség mellett 0,25 frank bevétellel jár, vagyis az igazgatás számára üzleti nyereséget jelent, addig Párisban egy helyi kapcsolás díja 0,30 frank, míg a felmerülő önköltség 0,311 frank, vagyis az igazgatás a kapcsolásra ráfizet. A helyi beszélgetés díját tehát 0,40 frankra kívánják felemelni s ezt oly módon ellensúlyozni, hogy a kötelező évi beszélgetések számát 1500-ról 1000-re szállítanák le. A szomszédos forgalom díjszabását az eddigi elveknek megfelelően a helyi beszélgetések díjának kétszeresében állapítanák meg, vagyis 0,60 frankról 0,80 frankra emelnék fel. Ebből a díjemelésből 80 millió frank bevételi többletetre számítanak. A további 16 millió bevételi többletet az interurbán díjak emeléséből fogják előteremteni. Ez utóbbiak emelését azzal indokolják, hogy a távkábel-hálózat kiépítése következtében ugyan a várakozási idők jóval rövidebbek lettek, viszont a gyengébbforgalmú órákban az áramkörök kihasználása is erősen meggyengült. Ennek következtében a bevételek elégtelenek a megnagyobbodott üzemeltetési költségek fedezésére. A tervezett díjemelés tehát a megbillent egyensúlyt volna hivatva helyreállítani. (E. F. 1929. évi 12—13. száma.)

A rádió és kábeltáviró egyesítése Franciaországban. A Compagnie Française des Câbles Télégraphiques (P. Q.), mely a Franciaországból az Északamerikai Egyesült-Államokba és az Antillákra vezető

kábeleket tartja üzemben, a Compagnie Radio-France-szal, mely a Nagybritanniával, Ausztriával, Magyarországgal, Spanyolországgal, Romániával, Norvégiával, Jugoszláviával és Csehszlovákiával, valamint az Egyesült-Államokkal való forgalmat bonyolítja le, olyértelmű megállapodást létesített, mely a két társaság műszaki és forgalmi berendezéseinek üzemvitelét egyesíti (coordination). A két társaság együttműködése oly módon történik, hogy a forgalmat mindenkor a szükséghez képest mindkét közlekedési útra felosztánák, ami által gyorsabb továbbítást és nagyobb üzembiztonságot sikerülne elérniök.

Ezenkívül a két francia társaság az amerikai International Telegraph and Telephone Co.-val, mely az All America Cables Inc., a Commercial Cable Co., és a Postal Telegraph and Cable Co. társaságokat egyesíti magában, szintén megállapodást létesített, mely az Antillákhoz tartozó tengereken a kábel és rádióüzemben való együttműködést, valamint az Egyesült-Államokban való táviratfelvétel és továbbító szolgálat egységes elvék szerint való ellátását biztosítja. (E. F. 1929. évi 12—13. száma.)

A jugoszláv táviró és távbeszélő társasági kezelésben. Bécsi forrásból érkező közlés szerint az s. h. s. kormánynak az a szándéka, hogy a táviró és távbeszélő teljes üzemét magántársaságoknak bérbeadja (E. F. 1929. évi 12—15. száma.)

A román távbeszélőhálózat kiépítésére egy svéd pénzcsoport ajánlatot tett a román kormánynak. A hálózathoz az összes községek csatlakoznának, a városok pedig új központokat kapnának. Ezenkívül az érdekeltség távbeszélő készülékeket előállító gyár építését is terve vette. (E. F. 1929. évi 12—13. száma.)

A távbeszélő fejlődése az Északamerikai Egyesült-Államokban. Az Egyesült-Államokban a távbeszélő állomások száma 1928 végén elérte a 19,380,000-et; ebből 860,000 állomás az 1928. év szaporulataként jön számításba. 3,500,000 állomás, vagyis az állomások 18 százaléka automatikus rendszerű (1927. év végén 2,900,000 volt.) A távbeszélő állomások csekély kivétellel valamennyien résztvesznek az Egyesült-Államok helyközi távbeszélő forgalmában. Az Independent-társaság állomásai közül azonban kb. 160,000 állomás nincs összekötöttese a Bell-társaság interurbán-hálózatával.

A távbeszélő igénybevételének emelkedése az alközpontos berendezések szaporodásából is látható. Ezidőszereint a Bell-társaságnál több, mint 125,000 ilyen alközpont van üzemben, kb. 2,700,000 távbe-

szélő állomással. Ezek az alközpontok egyrészt kevés számú mellékállomásokra vannak berendezve, vannak azonban olyanok is, melyekhez 3—4,000 állomás tartozik. Becslés szerint 1928-ban összesen 15,000 munkahely által kiszolgálándó alközpontot helyeztek üzembe. Az év folyamán olyan új automatikus kapcsolóberendezést rendszeresítettek az alközpontok számára, mely az automatikus üzemet a 100-nál kevesebb állomással bíró alközpontok számára is gazdaságossá és előnyössé teszi.

A népességhez viszonyítva a távbeszélő-sűrűség a legnagyobb volt:

Atlantic-City-ben 1000 lakosra 366 távbeszélő-állomás, vagyis 2.7 lakosra esett 1 állomás;

Omaha-ban 1000 lakosra 284 távb. állomás, vagyis 3.5 lakosra esett 1 állomás;

Passadena-ban 1000 lakosra 275 távb. állomás, vagyis 3.6 lakosra esett 1 állomás;

Des Moines-ben 1000 lakosra 267 távb. állomás, vagyis 3.7 lakosra esett 1 állomás;

Lincoln-ban 1000 lakosra 262 távb. állomás, vagyis 3.8 lakosra esett 1 állomás;

San-Francisco-ban 1000 lakosra 259 távbeszélő állomás, vagyis 3.9 lakosra esett 1 állomás.

A területre vonatkoztatva New-Jerseyben egy négyzetmérföldre (= 2.6 négyzetkilométer) 84.7 távb. állomás esett.

Az állomásoknak egymásközi összeköttetésére 67 millió mérföldnél hosszabb (107 millió km.) drótvezeték szolgál. Ennek kétharmada földalatti kábelben fut, valamivel több, mint egynegyede légkabelben, a megmaradó rész pedig légvezeték.

A különböző távbeszélő társaságok 1928. év végén naponta összesen körülbelül 76,000,000 beszélgetést közvetítettek, ebből több mint napi 3,000,000 távolsági beszélgetést (toll conversations) s majdnem 400,000 alkalmazottat foglalkoztattak.

A Kuba, Kanada és Mexicóval való távolsági távbeszélőforgalmon kívül az Egyesült-Államok még 14 európai állammal is felvették a távbeszélőforgalmat. Ezáltal kebreken 27,000,000 távbeszélő-állomás került egymással összekötöttesbe, melyek 330 millió embernek állanak rendelkezésére. Mivel a világ távbeszélő-állomásainak száma kb. 31,500,000, az állomások 85 százaléka csak az egész emberiség egy aránylag kis csoportjának az érdekeit szolgálja.

Tudomás szerint a távolsági-forgalom igénybevételét erősen hátráltatja az, ha az előfizetőknek az összekötöttesre sokáig kell várniök. Ezért Amerikában arra törekedtek, hogy az interurbán-összekötötteseket annyira meggyorsítsák, hogy az előfizetők közvetlenül a beszélgetés bejelentése után megkapják a kapcsolást. Ez a gyors kapcsolás annyira emelte a forgal-

mat, hogy 1928 első felében az 20 százalékkal erősödött.

1928-ban kereken 1.500 mértföld (2400 km.) távkábelt is fektettek. Ezidőszerint északi irányban Maine-ig, délfelé Észak-Karolináig és nyugati irányban Jowa és Missouri-ig lehet kábelen beszélni. A 3 transzkontinentális fővonalon új földfeletti vezetékeket is létesítettek, így az északi vonalon, mely Seattle-ben végződik, a közép-sőn Omaha (Nebraska) és Sacramento közt (Denver-en és Salt Lake City-n át) s a délin El Paso (Texas) és Los-Angeles közt.

Az elnökválasztás alatt a rádióhírmondó átvitelekhöz szükséges adóláncok minél szélesebb kiterjesztése az áramkörök minden eddigi képzeletet felülmúló összekapcsolásához vezetett. Egy alkalommal 106 rádióhírmondó adóállomást kötöttek össze 25.300 mértföld (40.000 km.) vezetékkel. Az adóállomások üzemének irányítására 26.400 mértföld hosszú táviróvezetékét vettek igénybe, a műszaki berendezések beállítására pedig 22.000 mértföld vezetékét. A rádióleadás lebonyolítása maga 273 erősítő igénybevételét és 800 alkalmazott beállítását tette szükségessé.

A transatlanti távbeszélőforgalom erős emelkedést mutatott s valószínű, hogy önmagát most már el tudja tartani. Új alkalmazáshoz jutott ez az üzem 1928 február hó 16-án, mikor a The American Institute of Electrical Engineers New-Yorkban és a The British Institution of Electrical Engineers Londonban az Oceánon át együttes ülést tartottak, mely alkalommal a beszédek átvitele tisztán és érthetően sikerült. A fő üzleti-órak forgalmának lebonyolítása érdekében 1928 június hó 1-én a már meglevő hosszúhullám-rendszerű üzem mellett még egy rövidhullámú összeköttetést is üzembe helyeztek a transzocéáni viszonylatban. Ez utóbbi oly jól működik, hogy további hasonló összeköttetések létesítését már el is kezdték.

Már szó volt róla, hogy a Bell-laboratóriumokban az Oceánon át irányuló forgalom céljaira alkalmas mélytengeri kábelt konstruáltak. Mindazonáltal valószínű, hogy ennek megépítéséig még esztendőök fognak elmúlni.

Az A. T. and T. Co.-nak a Western Union Telegraph Co.-val, valamint a Postal Telegr. et Cable Corp.-nal létesített az a megállapodása, melynek értelmében az A. T. T. a többi társaságoknak a saját vezetéküket egyidejű táviratozás céljaira bérbeadja s azonkívül a Bell-laboratóriumokban szerkesztett többszörös táviratozásra szolgáló készülékeket is bér fejében átengedi, az elektromos hírszolgálatot jó-

val olesőbbá fogja tenni s crős fejlődéshez fogja segíteni, mert úgy a tőkebefektetés, mint az üzemköltségek terén a megállapodás révén igen nagy megtakarítások érhetők el.

A New-York, Boston, Atlanta, Cleveland, Chicago, St. Louis, San-Francisco és Los-Angeles közti forgalomban rendszeresítették a képtávíró szolgálatot.

Az újabb kísérletek során megállapítást nyert, hogy egy drótnélküli összeköttetés igénybevételével egyidejűleg mindkét irányban két vagy három táviratot és egy beszélgetést lehet leadni, illetőleg folytatni.

A Bell-társaság 1928-ban 430 millió dollárt költött új berendezésekre és üzemfejlesztésre, vagyis 55 millió dollárral többet, mint az előző évben. Ebből 47,650.000 dollárt új távkábelekre és más interurbán távbeszélő berendezésekre fordított.

Távbeszélő-berendezésekbe az Egyesült-Államokban kb. 3.75 milliárd dollár van beépítve. A távbeszélő ipar és a távbeszélő üzem bruttó bevétele az 1928 június 30-án lezáródott költségvetési évben az 1 milliárd dollárt is meghaladta. Az amerikai távbeszélő-társaságok naponta 1 millió dollárt költenek a berendezések fejlesztésére és felújítására.

Az 1928. év folyamán a hírszolgálati érdekek egybekapcsolódásával is találkozunk. Így az International Telephone and Telegraph Corporation megszerezte a Postal-System (Mackay-társaságok) fölötti ellenőrzést, ami által sikerült összeköttetéseit az Egyesült-Államok különböző pontjai felé kiterjesztenie. Különböző hírek kaptak szárnyra továbbá eme érdekeltségeknek a Radio Corporation of America-val való fúziójáról is; azonban a szövetségi törvények ezidőszerint még tiltják a kábel- és rádiótársaságok egybeolvasztását.

Angliában a különböző brit kábel- és rádiótársaságok egyesítése, az állami kábel- és rádióállomásokat is beleértve, már folyamatban van.

Ezek az előzmények mintegy előkészítést jelenthetik a világ hírszolgálatának uralmáért folytatandó harcnak. A távbeszélőforgalom nagymérvű kiterjesztése következtében, mely Amerikát Európa egyes részeivel, sőt Afrikával (Marokkó) kapcsolta össze s nemsokára Észak- és Dél-Amerikát is össze fogja egymással kötni, előtérbe nyomul az összeköttetések uralmának kérdése is. Bármelyik ország szerezzé is meg ezt az uralmat, a hírszolgálat berendezéseinek szállítási révén nagy üzleti haszonhoz fog jutni. (E. F. 1929. évi 12—13. száma.)

Furcsa szokások a távbeszélő terén Japánban. Ha valaki Japánban távbeszélő ál-

lomást akar magának berendeztetni, úgy mindenkéltől 12 yent (= 33 pengő) kell neki befizetnie. Erre az új állomás bekapcsolásának napján azt a kapcsolási számot jelölik ki a számára, mely éppen sorra kerül. Ha ez a szám az előfizetőnek valami okból nem felelne meg, úgy közvetítők igénybevétele útján, kik valósággal hivatalosan is elismert ügynök számba mennek, megszerezheti magának az izlésének leginkább megfelelő kapcsolási számot. Ezek az ügynökök formális tulajdonosai bizonyos számú tartalék-számnak, melyeket megvásároltak s amely üzletet az ottani szokás, mint jogos és rendes üzletet vesz számba.

Az olyan kapcsolási számokat természetesen, melyeket a babona szerencseszámoknak tart, különösen drágán árúsítják. Az árak a választott szám értékelése szerint 1500—7000 yen közt mozognak. A legjobb szerencseszámnak a 8-as számot tartják. A 357. szám szintén mint elsőrangú szerencsét hozó szám jön tekintetbe. Más számokat szerencsétlenséget hozó számoknak tartanak. Egyik leginkább vést hozó szám a 42, mely sok japán számára a halált jelenti. A 49 is igen rosszindulatú szám. Ezért az a szokás kapott lábra, hogy e két utóbbi számot a rendőrségi állomásoknak adják.

Aki egy japán távbeszélő-központot meg akar nézni, az csak úgy léphet be a kapcsoló-terembe, ha előbb a lábait papucsba, rendesen gummipapucsba bújta, melyet a rendes cipőre húz. Régebben a látogatóknak le kellett vetni cipőiket. Ez a szokás azonban, mióta a japánok is a régi szandálviselétről áttértek a fűzőscipőre, már nagyon terhessé vált s azért felhagytak vele. (E. F. 1929. évi 12—13. száma.)

Tranzkontinentális távbeszélő vonal Kanadában. Kanada különböző részei közt, megfelelő vonalak hiányában, a távbeszélő-forgalom eddig részben csak az Egyesült-Államok területén átvezető vonalak igénybevétele útján volt lebonyolítható. A nagy kerülök miatt most tervbe vették egy az Atlanti-Oceán partján fekvő St. Johns-ból a Csendes-Oceán melletti Vancouver-be vezető tranzkontinentális távbeszélő-összeköttetés megépítését. Az új vonal első, nyugati szakaszát, mely az Albertában fekvő Edmontont a Brit-Kolumbia tartománybeli Victoriával köti össze, 1928 novemberében már üzembe is helyezték. (E. F. 1929. évi 12—13. száma.)

Északnyugat-Afrikában megnyílt az első modern távbeszélőhivatal. A hivatalt a „Compania Telefonica Nacional de España” spanyol társaság Ceuta-ban rendezte be s azt 1928 november 16-án nyitotta

meg. A hivatalt az 1924-ben Ceuta és Algeciras közt a Gibraltári-szoroson át fektetett tengeralatti kábel Spanyolországgal köti össze. Ez az összeköttetés lehetővé tette, hogy amerikai távbeszélő-előfizetők első ízben 1928 november hó 26-án Afrikával telefonon beszélhettek. Ez a napon nyílt meg ugyanis a távbeszélő-forgalom egyrésztől Észak-Amerika, másrésztől Spanyolország és Spanyol-Marokkó (Ceuta) közt. A drótnélküli távbeszélő tehát immár három világrészt, ú. m. Amerikát, Európát és Afrikát kötötte össze egymással. (E. F. 1929. évi 12—13. száma.)

A fontosabb gyorsvonatok az Észak-amerikai Egyesült-Államokban az indulás pillanatáig hozzá vannak kapcsolva az Unio távbeszélő-hálózatához. (E. F. 1929. évi 12—13. száma.)

A képtávíró Kínában. A kínai nyelven szerkesztett táviratokat eddig nem lehetett a többi táviratokkal azonos módon továbbítani, mivel a kínai nyelvben az egyes szavak értelme az illető szó kézírásának jellege szerint változik s a szónak latin betűkkel való eltavírozása esetén az értelmet befolyásoló kínai hangmagasságok nem juthatnak érvényre. Erre való tekintettel a kínai nyelven szerkesztett táviratokat eddig továbbítás előtt számosportokba kellett sifirozni, a továbbítás után viszont a rendeltetési helyen ezeket a számosportokat desifirozni kellett. Mivel legújabbban Peking és Mukden közt megnyílt a képtávíró-forgalom, mely a táviratokat távbeszélő áramkörök igénybevétele útján, eredeti kéziratban tudja a rendeltetési helyre továbbítani, az időtrábló sifirozásra és desifirozásra nincs többé szükség s a kínaiak távirataikat az eredeti kézirattal teljesen azonos formában kapják kézhez. Az új eljárás által biztosított könnyebb táviratozás, valamint a továbbított szöveg hibátlansága folytán Kínában a képtávíró a közönség erősen igénybe veszi. (E. F. 1929. évi 12—13. sz.)

A Newyork és Buenos Aires közti rádió-távbeszélőforgalom berendezésére az „International Telephone and Telegraph Corporation” az Unio postaminisztériumának formális ajánlatot tett. (E. F. 1929. évi 12—13. száma.)

Az automobilnak és a távbeszélőnek kétségen kívül kevés közös tulajdonsága van, több országban azonban a távbeszélő-állomások és az autók száma igen közel áll egymáshoz. Így pl. 1927-ben Angliában az autók száma 1,204,075, a távbeszélő-állomásoké 1,663,802 volt, az Egyesült-Államokban 23,253,882 autó mellett 18,523,000 távbeszélőt számláltak, Franciaországban 976,646 autót és 883,406 távbeszélőt, Kanadában 932,450 autót és 1,265,809 távbe-

szélőt, Ausztráliában 448.101 autót és 461.715 távbeszélőt. Ezzel szemben Németországban 2.814.996 távbeszélő állomásra csak 384.709 autót, Svédországban pedig 466.700 távbeszélőre csak 109.500 automobil, Dániában 319.500 távbeszélőre csak 87.700 automobil jutott. (E. F. 1929. évi 12—13. száma.)

A távbeszélő birodalmában nincs megállás. Ezt az elvet vallja az amerikai „Telephony” szaklap s hozzá teszi, hogy külföldön, hogy még tapasztalt távbeszélősök is elfelejtik, bár ezt jól kellene tudniok, hogy a távbeszélő-forgalom állandóan növekszik, tekintet nélkül arra, jó, avagy rossz idők járnak. Megállásról szó sem lehet. Az általános üzleti élet ingadozásainak nincs a távbeszélőre azonos jellegű hatása.

A távbeszélő üzlet igen jó üzlet. Ennek a megállapításnak az igazságát minden egyes napi posta igazolja, mely hozzánk befut. Ha egy amerikai telefonrészvényes részvényeit eladja, úgy egész biztosan rövideken azt fogja írni, hogy a részvényeket vissza szeretné vásárolni s azíránt érdeklődik, hol kaphatná meg ezeket újra.

Legújabbán Wisconsin állami felügyelő bizottsága a távbeszélőberendezések állandó és folytatódó kiépítése érdekében hangsúlyozta, hogy nem lehetne menteséget találni arra, ha a távbeszélő-előfizetőknek új állomások berendezésére, áthelyezésére avagy más átalakításokra irányuló kérelmeit nem lehetne pontosan teljesíteni.

Ugyanezek a nyomokon haladnak egy másik megfigyelőnek a gondolatai, aki a következőképpen nyilatkozott: Teljesen közömbös, hogy az automobil-üzlet, az acél-üzlet, vagy a hús-üzlet jövőjét milyenek tekintik, egyet illetőleg azonosnak a vélemények, nevezetesen a távbeszélő-üzletet illetőleg. A távbeszélő-vállalkozások története kezdettől fogva állandó növekedést mutat, melyet látszólag még a pánikok, háborúk és sovány esztendők is alig érintettek. Valószínű, hogy egyetlen más vállalkozást sem érintenek a rajta kívül álló közgazdasági viszonyok annyira kevéssé, mint a távbeszélőt. Szinte oly bizonyos, mint a nappal és az éjszaka váltakozása, hogy sok esztendőn át a távbeszélő iránti kereslet, valamint annak igénybevétele állandóan emelkedni fog. Még a távoli jövőben is alig találjuk meg azt az időpontot, amikor a távbeszélő iránti igények már nem fognak növekedni, mert hisz úgy a gazdasági, mint a társadalmi élet állandó fejlődést mutat s a civilizáció haladásával mindig sokoldalúbb lesz, a távbeszélőre tehát mindig fokozottabb mértékben leszünk ráutalva.

A legutolsó 20 évben az Egyesült-Alla-

mok lakossága 30 millió emberrel szaporodott. Már magának ennek a növekedő népességnek távbeszélővel való ellátása is a távbeszélő-vállalatok állandó és folyamatos terjeszkedését teszi szükségessé.

A távbeszélő-üzlet egy másik sajátossága, mely annak más iparágak fejlődésétől való független terjeszkedését igazolja, abban a tényben is igazolását találja, hogy éppen más vállalatok üzleti viszonyainak rosszabbodása a távbeszélő helyzetére előnyösen hat. Nevezetesen éppen az üzleti visszafejlődés idői azok, amikor a távbeszélő szükségesebbnek és hasznosabbnak bizonyul, mint a kedvezőbb periódusokban.

A távbeszélő-üzlet biztonságának és állandó gyarapodásának felismerése a vezető-köröket a távbeszélő-berendezések megállás nélküli modernizálására és tökéletesítésére serkenti. (E. F. 1929. évi 12—13. száma.)

Együttes ülésezés egymástól 325 kilométer távolságra. A berlini és breslauer elektroműszaki egyesületek legutóbbi együttes ülésezéséről, mely egymástól 325 km. távolságra folyt le, a német napisajtóban a következő érdekes közleményt olvastuk:

Ennek a kísérletnek a sikerülése igen távoli perspektívát nyújt. Ha már a rádióhírdő javára írhattuk, hogy a kisvárosok és a falu szellemi életét erősen emeli, mert a falusi lakosságnak ugyanazt nyújtja, ami a nagyvárosiaknak az osztályrésze, úgy ez a megállapítás immár a nagyvárostól távoli egyesületi életre is vonatkoztatható. Az ilyen helyeken működő tudományos és hasonló irányú egyesületek számára különösen nehéz volt az érdekes előadási tárgy, vagy a neves szónok szerepelése, ami a vidéken működő orvosok, jogászok, teológusok, stb. elzárását jelentette tudományáguk fejlődésétől. A jövőben ez immár megváltozhat, mert mind könnyebbé fog válni az ily egyesületek számára az egy-egy értékes nagyvárosi előadáshoz való csatlakozás. Azonban még egészen más természetű dolgokról is lehet szó. Elvégre az átvitelnél nem a kábel a lényeges. Ezt drótnélküli átvittel is egészen jól lehetne helyettesíteni. Ezidő szerint megvan már a transzocéáni rádiótávbeszélő-forgalom. Épp oly jól menne az átvitel a rádió útján is, amint az a rádióhírdőnél már gyakran meg is történik. Így aztán könnyen megvalósítható volna, hogy pld. német egyesületek vagy tudósok amerikai kongresszusokon és üléseken nemcsak mint hallgatók, hanem mint felszólalók is résztvegyenek. Tudományos életünk ezáltal fel nem becsülhető értékekhez juthatna, s a népek

kölcsönös megértéséhez ezek a műszaki lehetőségek szintén nem kis mértékben fognak hozzájárulni. (E. F. 1929. évi 12—13. száma. Dr. Havas Ferenc.

Perzsia Azerbeidschan kerület székvárosában, Täbris-ben, a Müezzin imához szállítását rádió útján közvetítik. (F. 36/1929.)

Oslo új nagy rádiója a kísérleti üzemet 1072 m. hullámon 7.3 Kw. teljesítménnyel megkezdte. Az adást délben és este 21.30-tól 23.30-ig végzi. (F. 36/1929.)

A lengyel rádióhírmondóhálózat kiépítésével kapcsolatban felmerült terv szerint Varsó rádióállomás adóteljesítményét 120 Kw-ra akarják felelni. A főcél az, hogy a kristálydetektoros vételt egész Lengyelországban lehetővé tegyék.

Ezzel egyidőben Varsóban egy második adóállomást is szándékoznak felállítani, amely a németországi „Deutschlandsender”-hez hasonlóan, kizárólag csak oktatási célokra szolgál. (F. 36/1929.)

Teész Frigyes.

HIREK.

Rissányi Antal postafőigazgató, a budapesti postaigazgatóság táviró- és távbeszélő osztályának vezetője, folyó évi aug. hó végével saját kérelmére véglegesen nyugalomba helyeztetett. — Rissányi Antal Trencsénben, 1872. évi május hó 26-án született. Középiskoláit a nagyszombati érseki főgimnáziumban, jogi tanulmányait pedig a máramrosszigeti jogakadémián végezte. 1902-ben posta- és távirószámellenőrré neveztetett ki s 1907-ben posta- és táviró-tisztté minősítettetett át. 1909-ben fogalmazó, 1910-ben segédtitkár, 1913-ban titkár, 1918-ban tanácsos, 1921-ben igazgató, 1929 július hó 29-én főigazgató lett. — Rissányi a világháború alatt a táviratellenőrző-bizottságban teljesített szolgálatot. E szolgálata mellett szabadidejében egyik kisegítő hadikórház titkári teendőit is végezte, mely munkájának elismeréséül a Vöröskereszt hadiékítményes díszérmét kapta. — Rissányi 1920 július 9-től 1924 április haváig a székesfővárosi postaigazgatóság VIII., majd IV. (Távíró- és távbeszélő kezelési) ügyosztályában mint ügyosztályvezető-helyettes, azon túl pedig mint ügyosztályvezető működött. A székesfővárosi postaigazgatóság megszűnése után a postavezérigazgatóság 8. ügyosztályába osztatott be, ahol is a táviró-, távbeszélő- és rádió-csoportot vezette. Az átszervezés után, folyó évi július hó 1-én, az újból felállított budapesti postaigazgatóság 5. (távíró-, távbeszélő- és rádió-) kezelési és üzleti ügyosztályának vezetésével bízott meg. — Rissányi főigazgató azok közé a tisztviselők közé tartozott, akik hivatásukat kötelességük hűséges teljesítésében találták. Odaadó munkásságával, nagy szorgalmával és példaadásával, kiváló szaktudásával eredményes munkát végzett. Látszólagos komolysága és komorsága melegen érző szívet rejtgetett. A jóakarátú, a jóindulatú, szeretetteljes hivatali főnöknek volt a minta-

képe, aki személyzetéért mindenkor önzetlenül exponálta magát. — A tényleges szolgálatból való kilépése alkalmával a m. kir. kereskedelemügyi miniszter úr Ö-nagyméltósága hosszú szolgálata alatt kifejtett ügybuzgalmaért és eredményes munkásságáért elismerését és köszönetét fejezte ki. — A miniszteri elismeréshez hozzáfűzzük a mi legmegezebb gratulációnkat. Hosszú életet, jó egészséget kívánunk búcsúzó kartársunknak, hogy nagyon sokáig élvezhesse munkájának gyümölcseit.

Távíratforgalom vasuti utasok részére Franciaországban olasz mintára lett berendezve. Csakhogy itt az utas a vonatkísérő személyzettől beszerezhető bélyeggel röjja le a távirási díjakat. Az utas a táviratot vagy a kalauznak adja át vagy pedig az állomáson a vonat tartózkodása alatt maga dobja be az erre a célra szolgáló postaszekrénybe. Az utas nevére szóló táviratókért a rendes díj háromszorosát kell fizetni. Ezeket a táviratokat a rendeltetési állomáson a kalauz veszi át és ő kézbesíti azokat az utasnak.

Összehasonlító kimutatás a m. kir. posta forgalmáról. Személyzetünk nagy részének eddig nem volt módja arra, hogy intézetünk forgalmáról számszerű adatok alapján tájékozódhasson. Eppen ezért elhatároztuk, hogy a szolgálat minden ágát feltüntető forgalomról havonként összeállított hivatalos összehasonlító kimutatást ki fogjuk nyomtatni s olvasóink rendelkezésére bocsátjuk. E számunkhoz csatoljuk az augusztus havi összehasonlító kimutatást is. Erős a meggyőződésünk, hogy személyzetünk megértéssel fogja fogadni elhatározásunkat és annak gyors megvalósítását.

Közlekedési akadémia Oroszországban. 1930 január hó 1-én közlekedési akadémia nyílik meg Oroszországban, melynek három évfolyama lesz. Az első évfolyamban a hallgatók tudományos előkészítésben részesülnek, a második évfolyam a műszaki be-

rendezéseket ismerteti, a harmadik pedig szervezési, pénzügyi és gazdasági kérdésekkel foglalkozik.

KÖNYVSZEMLE.

A repülés az emberiség és a tudomány szolgálatában címmel folyó évi június hó 2-án érdekes felolvasást tartott dr. Szilber József, a Nemzetközi Légiforgalmi Részvénytársaság budapesti központjának ügyvezetője az Eötvös-kollégium volt tagjainak szövetségében. A szövetség az előadó értekezését most füzet alakjában is kiadta.

Az értekezés a mai kor egyik legaktuálisabb tárgyával, a repülés problémájával, annak fejlődésével és jelenlegi állapotával, valamint annak jövőjével foglalkozik.

A bevezetésben nagy vonásokban bemutatja, hogyan illeszkedett be a repülőgép az emberiség életébe s mily módon van segítségére a tudománynak, problémái megoldásában. Az a sebesség, amelyet a repülőgép, szemben minden közlekedési eszközzel elérni képes, szinte predestinálta helyét a modern közlekedésben. Még három évtized sem telt el Wright első felszállása óta s már naponta 125.000 kilométer útvonalon szállítják a repülőgépek az utasokat, árut és postát. A légiforgalomnak nincs sínekre szüksége, útjait nem gátolják a hegyek, völgyek, tengerek, sőt már majdnem azt mondhatnók, az oceánok sem. Mint a madár, szabadon veszi útját bárhova, csak arra van szüksége, hogy itt s amott bázisai legyenek a leszálláshoz. E bázisok, a repülőterek is mind nagyobb és nagyobb távolságra fehetnek egymástól, mert hisz rekordgépek számára a távolsági rekord már 7.188 kilométer s a légiforgalomban egymás után nyílnak meg az „expressz-járatok“, amelyek 3-4 országon át repülnek megállás nélkül.

A már berendezett és ezután berendezendő légi járatokat két csoportra osztja:

1. amelyek oly vidékeket kötnek össze, amelyek között élénk gazdasági forgalom van, tekintet nélkül arra, hogy más közlekedési eszközök már fenntartják a gazdasági összeköttetést;

2. amelyek oly területek között létesülnek, ahol még eddig semmiféle összeköttetés nincs és így a légiforgalom hivatott a gazdasági kapcsolatok kiépítésére.

Az összes európai légiforgalmi vonalak az első kategóriába tartoznak s e vonalakon éppen a már fennálló más közlekedési eszközök konkurrenciája miatt a légiforgalom ma még nem lehet rentábilis vállalkozás. Kivételek a London—Páris, illetve london—amsterdami vonalak, amelyeken

részben hatalmas gazdasági kapcsolatok, de főleg a La-Manche csatorna következtében a kombinált vasut- és hajószállítás késleltető hatása miatt a légiforgalom előnyei jelentősen érezhetők. Vonattal és hajóval 7 órai utazás helyett két és fél óra alatt teszi meg a légiutas a két főváros között az utat 22 személyes étkező-termes repülőgépen s természetesen ugyanezen idő alatt éri meg a posta is.

Az utasforgalom nem fejlődött Európában úgy, mint Amerikában, ahol a légiforgalmat „az idő pénz“ elve fejlesztette naggyá.

Ennek kapcsán statisztikai adatokat közöl a világ kontinenseinek légihálózatáról. A statisztikai adatok alapján két érdekes jelenség ragadja meg figyelmünket. Egyik Európa és Amerika túlsúlya a vonalak eloszlásánál, szemben a többi kontinensek csekély behálózásával, a másik ugrásszerű fejlődés Amerika vonalainál. Míg Európában két év alatt 50 százalékkal nőtt meg a vonalak hossza, addig Amerikában 350 százalékkal emelkedett. Ez az eltolódás Amerika javára folytatódni fog, de másrészt javulni fog a másik három földrész, Afrika, Azsia és Ausztrália arányzáma is.

Amerika légiforgalmának hatalmas fejlődése akkor érhető meg, ha megtudjuk, hogy ott mindjárt kezdetben éjjeli forgalomra is berendezkedtek. Európában csak a folyó év tavaszán és mindössze a Berlin—Moszkva, a Berlin Hannover s a Páris—London vonalakon van éjjeli repülés, de előkészítő munka folyik több más vonalon is az éjjeli járatok bevezetéséhez. 23 óraker indul például a járat Berlinből s már másnap 15 óraker Moszkvába érkezik a légiutas, aki fekvőhelyé átalakított kényelmes karosszékben pihent az egész éjszaka alatt. Altalábanvéve Európában is a hosszú légivonalak politikája kezdődött meg, miután az első évek megmutatták, hogy csak a nagykiterjedésű légivonalak rentábilisak.

Két ily hosszú vonal nyílt már meg: az angol—indiai vonal s a francia Toulouse—délamerikai postajárat, míg a hollandusok batáviai járata előkészítés alatt áll.

Az angol járat szombatontként indul Londonból és Svájcban, Olaszországon, Görögországon, Egyiptomon, Palesztinán, Irakon és Perzsián át 8 nap alatt érkezik Brit-Indiába. Már az első járatoknál körülbelül 12.000 levelet szállítottak Indiába, a visszafelé induló járat 10.000 levelet vitt Londonba. Amíg a rendes postai úton szállított küldemények körülbelül 32 nap alatt érkeznek Brit-Indiába, addig a légi úton szállított küldemények 8 nap alatt érkeznek oda.

A francia postavonal Toulouse-ból min-

den csütörtökön indul s a spanyol partok mentén Észak-Afrikán át Dakárig vezet. Az út egy részét hajóval folytatják. Az út egész hossza 12.000 kilométer, amelyből csak 2.400 kilométer szakaszon nem szállítják repülőgépen a postát. E vonalon szállított posta 9—10 nap alatt van Buenos-Airesben, míg a rendes postai úton szállított levél 3 hét alatt ér Délamerikába.

A harmadik nagy vonal a hollandok amsterdam—batáviai járata előreláthatólag 1931-ben fogja csak véglegesen megkezdeni a rendes közlekedést, amelynek első állomása Amsterdam után Budapest lesz, ahol a repülőgép éjjelezni is fog.

A világgazdaság és kultúra szempontjából a hosszú távolsági vonalak a jelentősek, mert gyors gazdasági kicserélődés, sürgős híradás, vagy személyes látogatás lehetőségeit adják meg. Ma már igazán nagyfontosságú, hogy leveleinket Budapestről 1 nap alatt juttathatjuk el légi-postával Amsterdam, Páris, Brüsszel, London, Danzig, Hamburg, Kopenhága, Malmö, Varsó, Konstantinápoly és Rómába.

Az értekezés további során megemlékezik a hazai légiforgalomról is. A nemzetközi forgalmat egy hazai és egy külföldi társaság látja el. A belső postavonalak kiépítése is megkezdődött és ezek közül a budapest—szombathelyi és a budapest—szegedi járat már működik, míg a kaposvári vonal most van előkészítés alatt.

Szilber dr. a továbbiak során rátér azokra a feladatokra, amelyeket az utasárú- és posta-szállításon kívül a repülőgépekkel még el lehet végezni. Ilyenek az alpesi kunyhók és menedékházak élelemmel s egyéb szükségletekkel való ellátása. A repülőgép a szállítási, működési körén

kívül a térképezésnél is nagy szerepre jutott. Nagy feladatokat oldott már meg és még nagyobbak azok, amelyek még rávárnak a föld további felfedezése terén. A repülőgépek fontos alkalmazást nyerne az erdőgazdaságokban, az erdőtüzvédelem munkájában, úgyszintén az erdőültetés munkájához is felhasználják. Alkalmazzák a repülőgépet a kártékony férgek, rovarok és mikrobák irtása terén is. Nem lehet említés nélkül hagyni a repülőgép alkalmazását a tengeri halászat, bálna- és fókavadászatnál. Ugyancsak felhasználják a repülőgépeket jéghegyek vonulásának kutatására. Nagy sikerrel alkalmazzák a kereskedelmi vállalatok a repülőgépet reklámcélokra.

A szakértő gondos munkájával összeállított tanulmány meggyőzhet mindenkit a légiforgalom fontosságáról és arról, hogy a repülőtechnika még nagy feladatokat fog megoldani.

Dr. Strasser Ferenc.

Szerkesztői üzenetek.

Hátralekos előfizetőinket tisztelettel kérjük, hogy az előfizetési díjakat kiadóhivatalunk címére mielőbb elküldeni szíveskedjenek.

Czvecsek Péter s.-ellenőr, Marcali. Ujabb javaslatait illetékes helyre juttattuk.

A Magyar Posta Jogász- és Mérnök-Tisztviselői Országos Egyesülete tagjainak ezúton hozom szíves tudomására, hogy az Egyesületi Értesítő október havi számát választmányi ülésünk után külön fogjuk majd részükre eljuttatni.

Kiadó: Dr. LÖRINCZY GABOR, m. kir. postatitkár.

SIRIUS MŰVEK akkumulátor és elemgyár r.-i.

Budapest, VI., Petneházy-u. 72. Telefon: L. 978—36.

a M. kir. Posta, a M. kir. Államvasutak, a M. kir. Honvédelmi Minisztérium és az összes közüzemek szállítója.

Rádió, telefon, jelző és műszerelemei

elismerően kitűnőek és kizárólag hazai gyártmányok.

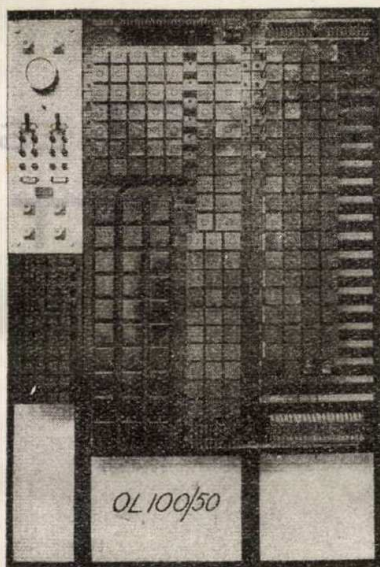
„ERICSSON“

MAGYAR VILLAMOSSÁGI RT.

BUDAPEST

Fehérvári-ut 70.

Tel.: J. 454-55, J. 340-98.

50 vonalas, 100-ig bővíthető auto-
matikus kapcsoló.

Gyártmányaink mindinkább
közismertté váló sajátosságai:

1. Megbízható működés.
2. Minimális karbantartási költség.
3. Tetszetős külső és gondos belső kidolgozás.
4. Versenyképes árak.

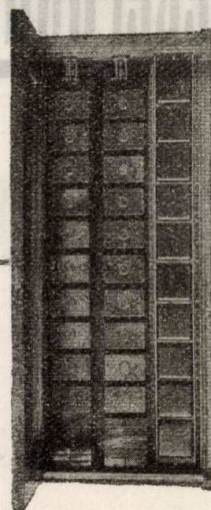
Az 1929. év ujdonságai:

**Automatikus házi telefonbe-
rendezések 12-1000 vonalig.**

Állami csatlakozás 4 fővonalig.

billentőgombos készülékekkel.

Alközpontok 100 vagy 1000 vonalig bővíthető rendszer szerint. Házi és kimenő állami kapcsolások kezelő nélkül. Bejövő hívások fogadására és továbbítására manuális vagy félautomatikus közvetítő be-
rendezés. Teljesen automatikus vidéki központok és hálózatok, interurbán forgalomban is kezelő nélkül, bármely vonalszámra.

24 vonalas kapcsoló.

RÁDIÓ

KÉSZÜLÉKEKET ÉS ALKATRÉSZEKET

VÉDJEGBEL

csak

TELEFONGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

gyárt.

Stabilodyn hálózati készülék

Neutrodyn 5 lámpás készülék

**Luxor háromlámpás körzet
vevő és gramofon erősítő
készülék**

Y forgókondenzátor

Safe transzformátor

Összehasonlító kimutatás a m. kir. posta 1927., 1928. és 1929. évi forgalmáról.

Év	Hó	F e l a d á s								L e a d á s						Táviró		T á v b e s z é l ő					Rádió vevő-berendezések száma							
		Ajánlott küldemények	Érték-levelek és érték-dobozok	Betét, kézi és sommás csomagok	Posta- (utánvételi és megbízási) utalványok		Postatakarék és csekk befizetések		A Budapest 62. és 72. sz. postahivataloknál feladott közönséges levélpostai küldemények darabszáma	Ajánlott küldemények	Érték-levelek és érték-dobozok	Betét, kézi és sommás csomagok	Posta- (utánvételi és megbízási) utalványok		Postatakarék és csekk kifizetések		Felvett táviratok	Kézbesített táviratok	Kezdeményezett		Érkezett			A helyi beszélgetések száma Budapestén						
					darab-száma	összege pengőben	darab-száma	összege pengőben					darab-száma	összege pengőben	darab-száma	összege pengőben			darab-száma	összege pengőben	darabszáma	darabszáma			darabszáma	darabszáma	az egész országban	közte Budapestén	az egész országban	közte Budapestén
1927	Október	1.173,236	63,140	1.024,603	748,586	131.572,324	1.304,619	213.343,725	13.926,120	1.287,703	70,500	1.152,931	704,927	130.753,207	288,250	102.334,638	316,590	331,030	396,677	107,103	381,236	106,857	6.119,762	76,264						
	November	1.150,320	62,641	1.018,133	728,686	113.770,057	1.274,275	239.949,635	12.818,174	1.246,211	69,189	1.146,007	688,293	108.964,714	219,168	61.100,955	298,140	312,415	374,280	103,805	365,214	102,115	6.517,969	79,443						
	December	1.204,920	65,720	1.103,814	865,954	113.423,464	1.382,165	208.909,242	15.516,029	1.315,595	73,510	1.255,799	801,566	112.809,031	365,606	112.963,745	292,334	314,844	352,259	97,059	339,846	95,855	6.484,506	83,314						
1928	Január	1.217,416	56,966	868,657	715,510	106.159,574	1.260,032	175.120,953	13.034,022	1.301,039	63,280	948,535	702,033	99.553,953	232,175	66,843,754	262,620	281,184	332,845	97,229	318,649	93,228	6.570,578	87,895						
	Február	1.176,016	55,286	871,551	722,851	102.846,151	1.183,966	203.061,782	12.504,578	1.281,105	60,133	977,963	704,807	102.726,371	257,983	79.891,575	257,096	270,682	329,647	95,526	322,431	93,748	6.829,383	92,085						
	Március	1.200,792	62,941	1.027,654	793,197	110.240,320	1.203,663	174.983,649	15.900,039	1.308,551	66,396	1.145,452	734,839	109.499,494	323,670	103.525,685	294,436	310,135	376,710	106,961	366,586	107,947	6.651,348	95,405						
	Április	1.092,493	56,760	841,567	700,672	112.192,436	1.208,637	164.184,487	12.295,059	1.192,332	61,945	969,316	672,106	104.354,798	227,032	58.114,996	273,732	296,330	352,447	98,510	345,268	100,577	6.558,442	98,011						
	Május	1.212,035	58,305	963,644	780,905	113.615,704	1.302,839	217.782,594	13.071,156	1.322,609	61,542	1.073,338	737,589	114.296,482	252,838	94.271,887	307,058	330,803	384,886	106,569	381,603	109,776	6.685,603	102,705						
	Junius	1.155,004	54,102	895,350	764,554	104.181,756	1.285,850	176.566,513	12.483,305	1.237,592	58,202	997,748	703,068	105.145,260	293,946	103.383,531	321,990	340,196	383,763	108,123	370,335	109,860	7.256,000	108,205						
	Julius	1.180,546	57,578	918,681	761,876	125.304,518	1.252,790	182.121,959	12.294,065	1.274,286	62,607	1.025,036	722,321	117.649,937	284,001	75.202,113	352,829	370,261	430,218	118,079	417,012	120,003	6.410,937	113,400						
	Augusztus	1.206,973	64,232	947,476	780,230	146.003,449	1.318,140	245.215,179	12.692,268	1.309,498	68,152	1.049,378	738,302	144.789,000	256,912	92.469,354	380,612	405,893	446,701	118,483	434,462	120,084	6.297,576	117,933						
	Szeptember	1.191,321	61,010	1.008,616	767,367	131.767,787	1.332,495	210.813,009	14.823,932	1.341,262	66,936	1.141,567	720,693	129.375,956	258,230	81.793,395	335,093	360,153	413,803	110,568	401,367	112,477	6.706,564	124,526						
	Összesen:	14.161,072	718,681	11.489,746	9.130,388	1.411.077,549	15.309,471	2.412.052,727	161.358,747	15.417,783	782,392	12.884,50	8.630,544	1.379.918,203	3.259,811	1.031.894,728	3.692,540	3.923,926	4.574,236	1.268,015	4.444,009	1.272,527	79.088,668	—						
	1929	Október	1.323,411	67,114	1.143,993	896,708	158.683,469	1.593,923	244.247,580	15.291,904	1.451,817	72,994	1.262,72	852,460	157.024,564	318,629	135.690,484	354,422	377,493	458,113	122,501	445,043	122,471	7.037,251	134,498					
		November	1.318,988	63,261	1.041,633	833,574	131.274,613	1.516,481	267.899,095	15.785,674	1.430,509	70,473	1.174,791	799,917	132.417,109	253,189	69.139,854	306,134	331,455	397,986	108,309	391,281	110,037	7.420,841	148,780					
December		1.290,101	63,592	1.143,452	914,150	133.260,209	1.617,035	223.226,390	16.371,716	1.400,138	70,898	1.280,547	867,739	132.234,505	349,609	114.693,741	292,442	318,858	366,337	102,585	360,083	102,663	7.197,265	168,553						
Január		1.428,682	57,581	922,001	832,293	129.456,484	1.530,625	189.861,152	14.889,557	1.512,329	65,255	1.004,501	794,479	122.333,823	271,564	73.202,565	268,765	299,216	382,201	107,204	377,334	108,253	7.462,951	190,498						
Február		1.231,400	51,724	794,682	787,382	115.843,115	1.350,451	198.751,181	13.259,426	1.300,083	57,407	872,785	741,219	117.033,194	257,588	89.683,272	268,034	295,360	355,332	100,632	348,179	101,354	8.012,627	205,724						
Március		1.298,247	59,175	1.030,915	864,340	129.955,892	1.347,406	169.073,653	16.071,580	1.417,696	66,945	1.156,349	848,740	130.866,223	318,812	96.528,601	295,962	329,645	402,334	113,868	393,133	112,943	7.492,113	219,694						
Április		1.471,330	58,374	893,527	805,655	143.215,984	1.508,786	173.433,963	15.552,552	1.537,519	63,166	994,488	796,917	135.925,252	257,803	65.192,130	285,616	312,562	415,335	118,469	405,822	118,761	7.755,655	229,216						
Május		1.344,822	55,940	974,805	839,969	142.704,015	1.464,730	222.523,929	13.761,120	1.452,353	61,778	1.059,501	834,730	145.082,970	231,655	93.568,570	313,701	345,109	429,964	124,121	419,686	124,324	8.048,238	234,682						
Junius		1.290,938	53,599	910,772	816,095	137.354,762	1.440,220	175.759,178	13.559,752	1.393,745	58,695	1.029,550	801,335	130.564,289	286,954	85.516,904	311,824	346,450	415,995	121,443	403,835	121,804	7.992,423	237,832						
Julius		1.375,283	62,171	960,439	916,320	168.755,079	1.506,080	188.577,800	13.113,983	1.456,050	66,055	1.028,016	864,071	153.555,097	319,910	110.433,334	363,915	371,416	480,101	135,050	470,751	137,635	7.674,170	240,365						
Augusztus		1.286,581	68,440	940,157	833,877	160.256,518	1.462,110	237.653,377	13.438,406	1.357,866	66,679	1.031,117	828,480	165.254,580	293,221	120.082,810	373,035	398,967	475,849	130,453	464,457	133,211	7.458,012	242,764						
Szeptember		1.372,818	62,691	1.002,223	822,956	135.322,819	1.467,783	203.199,474	15.822,649	1.446,932	69,155	1.130,596	814,125	142.477,818	245,487	64.875,338	348,805	370,952	472,219	133,640	459,325	134,242	7.730,837	245,575						
Összesen:	16.032,601	723,662	11.758,599	10.163,319	1.686.082,959	17.805,630	2.494.206,772	176.918,319	17.157,037	789,500	13.024,613	9.844,212	1.664.769,424	3.404,421	1.118.557,603	3.782,655	4.097,483	5.051,766	1.418,275	4.938,929	1.427,698	91.282,383	—							
Az 1927/28. évihez képest az 1928/29. évben.	több	1.871,529	4,981	268,853	1.032,931	275.005,419	2.496,159	82.154,045	15.559,572	1.739,254	7,108	140,563	1.213,668	284.851,221	144,610	86.662,875	90,115	173,557	477,530	150,260	494,920	155,171	12.193,715	*121,049						
	kevesebb	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
	%	13'2	0'7	2'3	11'3	19'5	16'3	3'4	9'6	11'3	0'9	1'1	14'1	20'6	4'4	8'4	2'4	4'4	10'4	11'8	11'1	12'2	15'4	*9'2						

Budapest, 1929. év október hó 16-án.

*Az összehasonlítás 1928. és 1929. év szeptember haváról történt.